

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

MILLA PERUKANGAS

**TUTKIMUS MUUTTUVAN RAUHAN IDEAN MERKITYKSISTÄ ISRAELIN
JA PALESTIINALAISTEN VÄLISESSÄ KONFLIKTISSA**

Liberaalin rauhan idean vaikutukset konfliktin ratkaisupyrkimyksissä

Pro gradu -tutkielma
Kansainvälinen politiikka
Toukokuu 2014

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
PERUKANGAS, MILLA: Tutkimus muuttuvan rauhan idean merkityksistä Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa – Liberaalin rauhan idean vaikutukset konfliktin ratkaisupyrkimyksissä
Pro gradu -tutkielma, 102 s.
Kansainvälinen politiikka
Toukokuu 2014

Tässä Pro gradu -tutkielmassa tarkastelen sitä, millä tavoin erilaiset rauhan ideat ovat vaikuttaneet Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa ja sen ratkaisupyrkimyksissä. Tarkastelen rauhan ideoiden vaikutusta Lähi-idän rauhanprosessiin yleisesti vuosien 1993 – 2011 välisenä aikana. Tämän lisäksi tarkastelen sitä, millaista vaikutusta erilaisilla rauhaa ja konfliktia koskevilla käsityksillä oli Israelin ja palestiinalaisten välisen diplomaattisen konfliktin synnyssä, ja diplomaattiseen konfliktiin liittyneessä julkisessa keskustelussa rauhasta, vuonna 2011. Työni teoreettisena viitekehyksenä toimii rauhanteoria, erityisesti hyödynnän Johan Galtungin työtä; negatiivisen ja positiivisen rauhan käsitteitä, sekä Galtungilta tuttua väkivallan kolmiota. Lisäksi tutkimuksen teoreettisena taustana vaikuttaa rauhan muuttuvaa luonnetta ja liberaalin rauhan käsitettä kehittäneen Oliver P. Richmondin työ.

Tavat nähdä rauhan mahdollisuudet, rauhan tavoitteet ja konfliktin perimmäiset syyt, ohjaavat niitä tapoja, joilla konflikteja pyritään ratkaisemaan tai hallitsemaan. Esitän tässä tutkimuksessa, Oliver P. Richmondin työhön nojaten, että kylmän sodan jälkeen kansainvälisen yhteisön tavat ymmärtää rauhan ja turvallisuuden suhde on muuttunut. Kylmän sodan jälkeen uudet turvallisuusuhat ja konfliktien muuttunut luonne, ovat johtaneet rauhan, turvallisuuden ja kehityksen suhteen korostumiseen rauhanrakentamisessa. Kyseessä on ollut siirtymä kylmän sodan aikaisesta kovaa turvallisuutta korostavasta konfliktinhallinnan perinteestä, rauhanrakennuksen ja valtionrakennuksen toimintamuotoihin, jotka korostavat rauhan ja inhimillisen kehityksen yhteyttä. Tämän myötä liberaalin rauhan ideasta on tullut kansainvälisen yhteisön johtava tapa vastata konflikteihin.

Tutkimukseni lähtee liikkeelle kysymystä onko liberaalilla rauhalla ollut vaikutusta niihin tapoihin, joilla Israelin ja palestiinalaisten välistä konfliktia on pyritty ratkaisemaan? Ja, ovatko rauhan edellytykset liberaalin rauhan mukaisen toiminnan myötä edistyneet?

Ensimmäiseen kysymykseen etsin vastausta rauhanprosessin ja rauhansuunnitelmien historiallisesta kontekstista. Tarkastelemalla rauhansuunnitelmia ja rauhanprosessia ohjanneita periaatteita rauhanteoriaa vasten, esitän, että siirtymä liberaalin rauhan mukaiseen toimintaan on nähtävissä myös Lähi-idän rauhanprosessissa syntyneissä periaatteissa ja rauhansuunnitelmissa, samoin kuin tavoissa, joilla konfliktin olosuhteita on pyritty muokkaamaan rauhalle otollisiksi. Tässä osassa työtä esitän, että rauhanpyrkimyksen ja rauhansuunnitelmat sisältävät elementtejä erilaisista lähestymistavoista rauhaan ja konfliktiin, ja että kansainvälisen yhteisön tukema, vuonna 2009 alkanut palestiinalaisten valtionrakennusohjelma edustaa täysmittaista liberaalin rauhan käännettä konfliktin ratkaisupyrkimyksissä.

Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa rauhanprosessin pysähtyneisyys on osittain johtunut osapuolten eriävistä kokemuksista konfliktista ja tavoista, joilla osapuolet ymmärtävät rauhan ja rauhan edellytykset. Vuonna 2011 palestiinalaiset aloittivat kampanjan, jonka tarkoituksena oli johtaa Yhdistyneiden kansakuntien jäsenyyteen. Kampanjan taustalla vaikuttivat

kansainvälisten toimijoiden arviot siitä, että palestiinalaisten valtionrakennusohjelmassa oli yhteiskunnallisten reformien ja kehityksen kautta, saavutettu ne tavoitteet ja olosuhteet, jotka rauhanprosessin rauhansuunnitelmissa on ymmärretty keskeisiksi edellytyksiksi. Israel reagoi palestiinalaisten pyrkimykseen vahvasti, ja palestiinalaisten kampanjaa seurasi diplomaattinen konflikti.

Tutkin media-aineistoa hyödyntäen sitä julkista keskustelua, jota Israelissa käytiin palestiinalaisten YK-kampanjasta. Menetelmänä sovelletaan teorialähtöistä kehysanalyysia, jossa nojaan erityisesti Esa Väliwerrosen ja Robert M. Entmanin työhön tulkintakehyksistä. Aineiston olen kerännyt kahdesta Israelilaisesta englanninkielisestä mediasta, Haaretz ja Jerusalem Post. Tässä osassa esitän, että keskustelussa esiin nousevat käsitykset rauhan edellytyksistä ja konfliktin syistä eroavat osapuolten kesken, ja nämä erot johtivat diplomaattisen konfliktin syntyyn vuonna 2011.

Tulen tutkimuksessa siihen johtopäätökseen, että vaikka liberaalilla rauhalla on ollut osittain merkittävä vaikutus rauhanolosuhteisiin, sellaisina kuin ne ovat historiallisesti konfliktissa ymmärretty ja rauhansuunnitelmissa kirjattu, valtionrakennuksen kautta on saavutettu palestiinalaisten yhteiskunnallisten reformien kautta rauhaa tukevaa muutosta. Muutos olosuhteissa ei ole kuitenkaan tuonut konfliktin osapuolten käsityksiä rauhasta ja konfliktista lähemmäksi toisiaan, mikä on yksi rauhan edellytys. Johan Galtungin mukaan rauhan edellytykset ovat riippuvaisia väkivallan muotojen poistamisesta konfliktissa. Johtopäätöksissä tarkastelen lopuksi sitä, kuinka liberaalin rauhan ja valtionrakennuksen vaikutukset näkyvät konfliktissa väkivallan muotojen kautta arvioituna. Johtopäätös on, että vaikutukset ovat osittaiset. Turvallisuustilanne palestiinalaishallinnon hallussa olevalla alueella A on parantunut ja inhimillisen kehityksen edellytykset parantuneet, mikä viittaa siihen, että myös rakenteellinen väkivalta on vähentynyt yhteiskunnassa. Samaan aikaan Israelin miehitys on siirtokuntien myötä lisääntynyt ja suora väkivalta palestiinalaisia kohtaan lisääntynyt vuoden 2011 aikana, mikä on osittain lisännyt väkivaltaa konfliktissa.

Asiasanat: rauhan- ja konfliktin tutkimus, Israelin ja palestiinalaisten välinen konflikti, Lähi-idän rauhanprosessi, liberaali rauha, rauhan idea, kehysanalyysi

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	1
1.1. Johdatus tutkimuksen tematiikkaan	1
1.2. Tutkimusasetelma: tutkimuskysymykset, teoria, aineistot ja menetelmät	5
2. KESKEISET TEOREETTISET KÄSITTEET: RAUHAN KATEGORIAT, VÄKIVALTA JA KONFLIKTI	8
2.1. Johdatus rauhan käsitteen problematiikkaan ja teoreettiseen keskusteluun	9
2.2. Väkivallan kolmio, negatiivinen ja positiivinen rauha	11
2.3. Rauhatutkimuksen muuttuvat debatit ja käsitykset konflikteista.....	14
2.3.1. Konfliktinhallinta ja rajattu rauha.....	18
2.3.2. Konfliktinratkaisu ja laajentunut toimijakuva	19
2.3.3. Liberaalin rauhan metodologia: rauhan- ja valtionrakennus	21
3. HISTORIALLINEN TAUSTA: RAUHANPYRKIMYKSET ISRAELIN JA PALESTIINALAISTEN VÄLISESSÄ KONFLIKTISSA	25
3.1. Konfliktin historiallinen tausta ja kahden valtion idea	25
3.2. Israelin ja palestiinalaisten välisen rauhanprosessin historia	27
3.2.1. Oslon prosessi ja Oslon sopimukset	27
3.2.2. Oslon prosessin haasteet.....	29
3.2.3. Israelin sisäpoliittiset jakolinjat rauhanprosessin tavoitteissa	32
3.3. Oslon prosessia seuranneet rauhansuunnitelmat ja kansainvälisen yhteisön rooli rauhanprosessissa	35
3.3.1. Clintonin suunnitelma ja toinen intifada	35
3.3.2. Lähi-idän kvartetin synty ja Tiekartta-suunnitelma.....	37
3.4. Lähi-idän rauhanprosessi ja kahden rauhan idean välinen jännite.....	41
4. LIBERAALIN RAUHAN IDEOLOGIA JA PALESTIINALAISTEN VALTIONRAKENNUSOHJELMA 2009–2011	43
4.1. Palestiinalaisten valtionrakennusohjelma ja väkivallaton vastarinta.....	43
4.2. Palestiinalaisten valtionrakennusohjelman kansainväliset toimijat ja AHLC:n arviot vuonna 2011....	46
4.2.1. Kansainväliset arviot: sosiaaliset ja taloudelliset reformit	48
4.2.2. Turvallisuusreformi: turvallisuustilanteen kehitys miehityillä alueilla.....	51
4.3. Fayaadin ”kolmas tie” ja vuoden 2011 YK-jäsenyyskampanjan taustat.....	53
4.3.1. Kansainvälinen tuki ja valtionrakennusohjelman tulokset luovat poliittisen momentumin.....	53
4.3.2. Rauhanprosessin lukkiutuneet asemat ja Israelin siirtokuntapolitiikka YK-kampanjan taustana.	55
5. METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT: KEHYSTEORIA JA KEHYSANALYYSI METODINA	58
5.1. Tulkintakehykset ja tiedon sosiaalinen rakentuminen.....	58
5.1.2. Kehysteoria mediatutkimuksen näkökulmasta	60
5.1.3. Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin aiempaa mediatutkimusta.....	62
5.2. Tulkintakehykset aineistoanalyysin työvälineinä	64
5.2.1. Kuinka tulkintakehykset toimivat mediatekstissä	64
5.2.2. Tulkintakehysten rakentuminen perustelun keinojen avulla.....	65
5.2.3. Kontekstin merkitys tutkittavan ilmiön analyysissä	66
5.3. Tutkimuksen kehysanalyysin konteksti: Israelin julkinen keskustelu.....	68
5.3.1. Israelin yhteiskunnallinen konteksti ja julkisen keskustelun rajat	68

5.3.2. Mediatuotanto ja itsesensuuri	70
5.3.3. Arabivähemmistön asema Israelin julkisessa keskustelun tuotannossa.....	72
5.3.4. Kehysteorian soveltaminen tässä tutkimuksessa.....	73
6. AINEISTON ESITTELY JA AINEISTO-ANALYYSI.....	75
6.1. Aineiston esittely	75
6.2. PA:n YK-jäsenyyskampanja nousee mediakeskusteluun Israelissa	77
6.3. Aineistosta nousevat tulkintakehykset.....	79
6.3.1. Unilateralismin ja konfliktin tulkintakehys.....	79
6.3.2. Legitiimin rauhan ja legitiimin toiminnan -tulkintakehys.....	84
6.3.3. Valmiuden ja vakauden -tulkintakehys	88
6.3.4. Kansallisen edun ja identiteetin -tulkintakehys.....	92
6.4. Analyysin lopuksi: puuttuvat tulkintakehykset	94
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	96
7.1. Liberaalin rauhan ideologian vaikutukset Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisupyrkimyksissä.....	96
7.2. Liberaalin rauhan vaikutukset konfliktissa Johan Galtungin väkivallan muotojen kautta tarkasteltuna	99
LÄHDELUETTELO	103

1. JOHDANTO

1.1. Johdatus tutkimuksen tematiikkaan

Tässä tutkimuksessa käsittelen sitä, kuinka muuttuvat rauhan ideat ovat vaikuttaneet Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisupyrkimyksiin ja rauhan edellytysten rakentamiseen.

Israelin ja palestiinalaisten välinen konflikti eriytyi omaksi asiakysymyksekseen, vaikka ei täysin erilliseksi, laajemmasta Israelin ja arabivaltioiden alueellisen konfliktin viitekehyksestä 1980-luvun lopussa. Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisupyrkimykset tunnetaan Lähi-idän rauhanprosessina, joka alun perin syntyi 1970-luvulla ja liittyi laajempaan alueelliseen konfliktiin, mutta jolla nykyään yleisesti, ja tässä tutkimuksessa erityisesti, viitataan juuri Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisupyrkimyksiin. Tämä rauhanprosessi tunnetaan myös Oslon prosessina, joka alkoi 1990-luvun alussa. Oslon prosessi johti konfliktin osapuolten väliseen tunnustukseen toistensa legitiimeistä tavoitteista, joiden pohjalta syntyi jaettu käsitys siitä, kuinka konflikti olisi ratkaistavissa ja kuinka ratkaisuun päästäisiin. Nämä periaatteet, keskeiset asiakysymykset ja toimintasuunnitelmat, yhteisesti jaetun tavoitteen eli kahden valtion mallin mukaisen ratkaisun toteuttamiseksi, on artikuloitu Oslon sopimuksissa ja niitä myöhemmin seuranneissa rauhansuunnitelmissa, joihin viitataan kokonaisuutena tässä tutkimuksessa, konfliktin normatiivisena viitekehyksenä. Näitä periaatteita on myös vahvistanut kansainvälisen yhteisön toimet ja YK:n päätöslauselmat. Näin on syntynyt konfliktin todellisuutta määrittävä ja jaettu viitekehys konfliktin hallinnalle ja ratkaisulle, joka hyväksytty legitiimiksi niin kansainvälisen yhteisön kuin konfliktin osapuolten välillä. Kuitenkin jo Oslon prosessissa oli selvää, että osapuolten kokemukset konfliktista ja käsitykset siitä, mitä rauhalla oli saavutettavissa tai menetettävissä, erosivat toisistaan. Nämä kysymykset ovat heijastuneet konfliktin ratkaisupyrkimyksissä, jotka ovat kiinnittyneet konfliktin osapuolten välisten näkemuserojen kiinni kuromiseen ja rauhan edellytysten rakentamiseen. Rauhanprosessissa ei ole kuitenkaan pystytty vastaamaan niihin toimijoiden sisäpoliittisiin haasteisiin, jotka vaikuttavat konfliktin ratkaisuun.

Hyväksytyistä rauhansuunnitelmista ja kansainvälisen yhteisön ponnisteluista huolimatta, rauhanprosessin poliittinen ja diplomaattinen todellisuus ei ole siirtynyt lähemmäksi jaettua tavoitetta viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Kuitenkin, näiden vuosien aikana konfliktin todellisuus ja toimijat ovat läpikäyneet muutoksia. Kansainvälisten arvioiden mukaan edellytykset itsenäisen Palestiinan valtion syntymiselle ovat jo todellisuudessa olemassa, vaikka poliittinen

prosessi ei olekaan pysynyt mukana konfliktin muutoksessa ja kehityksessä.¹ Ratkaisevana tekijänä konfliktin todellisuuden rauhanomaisessa muutoksessa on ollut palestiinalaisten itsehallinnon (PA:n) poliittisessa linjassa tapahtunut siirtymä miehityksen väkivaltaisesta vastarinnasta väkivallattomaan valtionrakennukseen. Valtionrakennusta edelsi PA:n 13. hallituksen vuonna 2009 lanseeraama hallitusohjelma², jossa määritellään valtionrakennuksen keskeiset tavoitteet ja toimintalinjat väkivallattoman vastarinnan viitekehyksessä, Palestiinan valtiollisten edellytysten rakentamiseksi. Pääministeri Fayaadin suunnitelmanakin tunnettu lähestymistapa konfliktin ratkaisemiseksi perustuu rauhan ideaan, joka korostaa inhimillisen turvallisuuden ja yhteiskunnallisen kehityksen merkitystä rauhan edellytyksille ja näkee valtionrakennuksen johtavan itsenäisen Palestiinan valtion syntyyn. Valtionrakennuksella pyritään luomaan rauhan olosuhteet sosiaalisen, taloudellisen ja turvallisuuden kehittämisen kautta, ja näin ollen täyttämään ne rauhansuunnitelmissa kirjatut periaatteet, joiden mukaan kahden valtion ratkaisuun edetään – rauhanomaisen muutoksen kautta. Israelin ja palestiinalaisten välinen konflikti on erikoislaatuinen siinä mielessä, että vaikka osapuolten välillä vallitsee ilmaistu yhteisymmärrys siitä, kuinka konflikti ratkeaa ja kuinka ratkaisuun edetään, konfliktiin ei ole pystytty poliittista ratkaisua tuottamaan.

Oliver P. Richmond on esittänyt, että tapamme ajatella rauhaa ja toimia rauhan saavuttamiseksi perustuvat ideaan rauhasta, joka ohjaa tapamme ymmärtää se, mitä rauha on ja mitkä ovat keskeiset esteet rauhan saavuttamiselle. Hän esittää, että rauhan idea ei ole muuttumaton, vaan saa erilaisia merkityksiä eri aikakausina. Kylmän sodan jälkeistä aikaa Richmondin mukaan on leimannut uudenlaisten konfliktien luomat haasteet, joissa väkivallan ongelmat ja sota eivät ole rajattuja valtioiden välisiin konflikteihin, vaan ongelmat ja uhat nousevat ilmiöistä, joihin perinteinen valtiokeskeinen turvallisuuskuva ja sen keinot eivät ole riittäviä vastaamaan. Tämä on johtanut rauhan idean murrokseen, jossa sotilaallisten uhkien sijasta sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden, köyhyyden ja alikehityksen mukanaan tuomat ongelmat ovat konfliktien taustalla ja luovat uhkia, jotka vaikuttavat paikallisten konfliktiympäristöjen ulkopuolella. Tällaisen uhkakuvan edessä on syntynyt inhimillisen turvallisuuden käsite, joka korostaa inhimillisen kehityksen keskeisyyttä rauhan edellytysten vahvistamisessa ja konfliktien ratkaisemisessa. Tämä siirtymä turvallisuuskuvissa on vaikuttanut niihin toimenpiteisiin, joilla rauhaa pyritään kansainvälisesti rakentamaan ja vahvistamaan. Richmond katsoo, että näiden murrosten johdosta kansainvälisessä yhteisössä on noussut vallalle liberaalin rauhan konsensus, jossa kansainvälisellä

1 Käsittelem kansainvälisiä arviointeja yksityiskohtaisemmin alaluvussa 4.2.1.

2 Palestiinalaishallinnon 13. hallituksen hallitusohjelma/ Fayaadin suunnitelma, 2009.

yhteistyöllä pyritään yhteiskuntien kapasiteettia rakentamalla ja yhteiskuntia muokkaamalla tuomaan rauhaa konfliktialueilla. Kansainvälisillä asiantuntijoilla, toimijoilla ja monenkeskisellä yhteistyöllä on keskeinen rooli liberaalin rauhan -projektissa, erityisesti kansainvälisen yhteisön rahoittamissa ja tukemissa valtionrakennusohjelmissa.³

Esitän tässä tutkimuksessa, että palestiinalaisten valtionrakennusohjelma kuvastaa liberaalin rauhan täysmittaista käännettä konfliktin olosuhteiden muokkaamisessa, jossa rauhan edellytyksiä pyritään aikaansaamaan yhteiskunnan rakenteita muokkaamalla. Kansainvälisellä yhteisöllä, kansainvälisillä rahoituslaitoksilla, YK-toimijoilla ja asiantuntijoilla on ollut suuri rooli prosessin tukemisessa, joka on osoittautunut kansainvälisten arvioiden mukaan menestystarinaksi. Huomionarvoista on, että palestiinalaisten valtionrakennus on ollut linjassa rauhanprosessin aikana syntyneiden toimintasuunnitelmien tavoitteiden kanssa ja tuonut kahden valtion ratkaisun edellyttämät rakenteelliset olosuhteet lähemmäksi kahden valtion ratkaisun edellytyksiä. Vaikka PA:n ja kansainvälisen yhteisön toiminta on ollut linjassa rauhanprosessin päämäärän kanssa, ja Tiekarttana tunnetun suorituspohjaisen rauhansuunnitelman periaatteiden mukainen, on se kuitenkin tapahtunut Lähi-idän diplomaattisesta rauhanprosessista irrallaan. PA:n näkökulmasta valtionrakennus on ollut miehityksen väkivallatonta vastustamista ja valtiollisen olemassaolon edellytysten kehittämistä tavoin, jotka tukevat laajan inhimillisen turvallisuuden kehittymistä ja positiivisen rauhan kuvan kaltaisen tilan syntymistä. Näin on syntynyt epäsuhtatilanne, jossa vain konfliktin todellisuuden toista osapuolta, PA:ta ja sen hallinnoimia Länsirannalla sijaitsevia alueita, on muokattu monenkeskisen yhteistyön kautta lähemmäksi Lähi-idän rauhanprosessin tavoitteita. Tämä on tapahtunut ilman, että se poliittinen prosessi, jonka tarkoituksena on ollut tuottaa ratkaisu konfliktille, olisi siirtynyt eteenpäin ja heijastellut rauhan edellytyksissä tapahtuneita muutoksia.⁴

Syynä tähän on ollut rauhanprosessiin sisäänrakennettu järjestys, jossa prosessin eteneminen on sidottu osapuolten välisiin kahdenkeskisiin neuvotteluihin, joiden kautta kahden valtion ratkaisu realisoituu poliittisesti rauhansopimuksen muodossa. Syyt poliittisen prosessin pysähtyneisyyteen kumpuavat kuitenkin syvältä konfliktin osapuolten välisistä asetelmista, osapuolten eriävistä kokemuksista konfliktista ja erilaisista sisäpoliittisista tekijöistä.⁵ Poliittisen prosessin saattaminen päätökseen, ja kahden valtion ratkaisun toteutumisen käytännöllisenä edellytyksenä, on ollut Israelin vetäytyminen vuonna 1967 miehittämiltään alueilta, joille Palestiinan valtion on määrä

3 Richmond, 2005, 114.

4 Esim. UNSCO 2011,

5 Esim. Hallward 2011,188

jaetun viitekehyksen mukaisesti syntyä. Miehityksen lopettaminen ja siirtokuntien purkaminen on kuitenkin osoittautunut pelkästään kahdenkeskisten neuvotteluiden välityksellä epätodennäköiseksi. Päinvastoin, Israel on Oslon prosessista lähtien laajentanut miehitystä ja lisännyt siirtokuntien rakentamista Länsirannan alueilla, Israelin rakentamien siirtokuntien myötä juutalaisväestön määrä on lisääntynyt vuosien 1993 – 2010 välisenä aikana 241 000:sta yli puoleen miljoonaan.⁶ Jos, Lähi-idän rauhanprosessia arvioidaan suhteessa julkilausuttuun tavoitteeseen, kahden valtion ratkaisun toteutumiseen, on prosessi ollut epäonnistunut. Mikäli prosessia tarkastelee konfliktin hallinnan näkökulmasta, on se osoittautunut tehokkaaksi. Näiden kahden lähestymistavan, konfliktin hallinnan ja konfliktinratkaisun taustalla vaikuttaa kaksi erilaista käsitystä konfliktista ja ideaa rauhasta.⁷

Vuonna 2011 PA aloitti YK:n jäsenhakemus-kampanjan, jonka pyrkimyksenä oli siirtää konfliktinratkaisu pysäytyneistä kahdenvälisistä neuvotteluista monenkeskiseen diplomaattiseen prosessiin, jonka lopputuloksena Palestiina voitaisiin hyväksyä kansainvälisen yhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi. Taustalla vaikuttivat kansainvälisten toimijoiden raportit, joiden mukaan Palestiinan valtiolliset rakenteet ja yhteiskunnalliset olosuhteet olivat kypsät valtiolliseen olemassaoloon ja valtiollisten velvollisuuksien hoitamiseen. Raporteissa korostettiin kautta linjan, että mikäli Israel ei vetäydy miehittämiltään alueilta saavutettu kehitys, vakaus ja rauhan olosuhteet vaarantuvat. Palaan valtionrakennusohjelman taustoihin ja näihin raporteihin lähemmin tutkimuksen myöhemmässä luvussa 4.

Palestiinalaisten pyrkimys hakea konfliktiin poliittista ratkaisua kansainvälisen ja monenkeskisen prosessin kautta YK:n kautta kahdenvälisen neuvotteluiden sijaan, haastoi konfliktin vallitsevan normatiivisen viitekehyksen. PA:n YK-jäsenyyteen tähdänneen kampanjan saama mediahuomio nosti rauhanprosessin takaisin Israelin julkiseen keskusteluun. Israel reagoi voimakkaasti PA:n pyrkimykseen vahvistaa kansainvälisen yhteisön ja monenkeskisten kansainvälisten instituutioiden painoarvoa konfliktin poliittisessa ratkaisussa. PA:n ja Israelin näkemyserot siitä, millä tavoin konfliktin rauhanomaista ratkaisua on mahdollista viedä eteenpäin, johtivat osapuolet törmäyskurssille PA:n vuonna 2011 alulle paneman YK-jäsenyysskampanjan myötä. Tuloksena oli diplomaattinen konflikti. Tämän tutkimuksen taustaoletuksena on, että tämä diplomaattinen konflikti oireili osapuolten välisiä eroja siinä, miten legitiimi rauha on aikaansaatatavissa ja mistä konfliktissa on kyse.

⁶ Btselem-järjestön raportti 2010, 15.

⁷ Richmond 2005, 89–90, 97.

1.2. Tutkimusasetelma: tutkimuskysymykset, teoria, aineistot ja menetelmät

Tässä tutkimuksessa tarkastelen siitä, millaista vaikutusta erilaisilla rauhan ideoilla on ollut Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa, ja kuinka ne ovat vaikuttaneet Lähi-idän rauhanprosessin muodostumiseen? Toisena tutkimuskysymyksenä kysyn, onko liberaalin rauhan mukaisella käsityksellä konflikteista ja rauhasta, ja näihin perustuvalla toiminnalla, ollut merkitystä rauhan edellytysten edistämiseksi tässä konfliktissa? Vastatakseni näihin kysymyksiin, aloitan kysymällä, mitkä ovat rauhan edellytykset ja kuinka niiden toteutumista voidaan arvioida, yleisesti ja tässä konfliktissa?

Aloitan tutkimuksen johdannolla rauhan problematiikkaan ja teoreettiseen keskusteluun. Tutkimus sijoittuu rauhantutkimuksen perinteeseen teoreettisen viitekehyksensä puolesta. Luvussa 2 esitän, millä tavoin rauhan idean muutokset ovat näkyneet rauhan- ja konfliktintutkimuksen teoreettisessa keskustelussa, ja millaisia vaikutuksia teoreettisella keskustelulla on ollut niihin tapoihin, joiden kautta konflikteja on lähestytty käytännössä, ja millaisiksi rauhan edellytykset on ymmärretty. Hyödynnän tässä tutkimuksessa erityisesti Johan Galtungin työtä. Galtungin negatiivisen ja positiivisen rauhan käsitteitä apuna käyttäen analysoin rauhan eri ideoita ja eroja erilaisten lähestymistapojen välillä. Esitän luvussa 2 myös Oliver P. Richmondin näkemyksiä rauhasta, rauhan edellytyksistä ja rauhan muuttuvasta luonteesta, jota ohjaa käsitys siitä, että rauhan rakentamisen edellytyksenä on rauhan esteiden ymmärtäminen. Tämän työn keskeisenä lähtöoletuksena on, että liberaalin rauhan idealla on ollut vaikutusta tämän konfliktin todellisuuteen ja toimijoiden käsityksiin rauhan edellytyksistä.

Rauhaan liittyy aina kulloisellekin konfliktiympäristölle ominaisia odotuksia ja edellytyksiä. Luvussa 3 tarkastelen teorialukua 2 hyödyntäen sitä, millaisia rauhan ideoita konfliktin ratkaisupyrkimykset ovat ilmentäneet; mistä konfliktissa on kyse, millaisiksi rauhan edellytykset ja konfliktin ratkaisemiseksi vaadittavat toimenpiteet on Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa ymmärretty. Luku 3 toimii samalla tutkimuksessa konfliktin historiallisena taustana, jonka yhteydessä esittelen keskeiset rauhansuunnitelmat, joita konfliktin aikana on syntynyt. Lähtökohtana luvulle 3 on ajatus siitä, että rauhan edellytyksien ja liberaalin rauhan vaikutuksien arvioimiseksi, tulee katsoa kuinka konfliktia on pyritty ratkaisemaan ja millaisiksi rauhan edellytykset on nähty.

Luvussa 4 esitän, että palestiinalaisten valtionrakennusohjelma edustaa liberaalin rauhan ideologian mukaista toimintaa konfliktissa, jonka kautta rauhan edellytyksiä on Lähi-idän rauhanprosessissa muodostuneiden periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti rakennettu. Luku 4 käsittelee valtionrakennusohjelman vaikutuksia konfliktin olosuhteiden muutoksessa, ja sitä, kuinka valtionrakennus on vaikuttanut palestiinalaisten tapaan lähestyä rauhan ja konfliktin ongelmakysymyksiä, ja vastustaa miehitystä. Samalla luku 4 toimii johdantona Israelin ja palestiinalaisten välisen diplomaattisen konfliktin taustoihin vuonna 2011, jotka liittyivät läheisesti PA:n valtionrakennusohjelmaan ja PA:n pyrkimykseen hakea konfliktiin ratkaisua YK-jäsenyyteen tähdänneen kampanjan kautta.

Koska rauhan edellytykset riippuvat olennaisesti siitä, että konfliktin osapuolilla on jaettu käsitys siitä, mistä konfliktissa on kyse ja miten konfliktin taustalla olevia syitä voidaan ratkaista, täytyy rauhan edellytyksiä arvioida näitä käsityksiä vasten. Vuoden 2011 diplomaattinen konflikti oireili vastakkainasettelua näiden toimijoiden välisissä tavoissa ymmärtää konfliktin ratkaisemista ohjaavat periaatteet ja käsitykset rauhasta. Israelin virallinen politiikka konfliktissa on ollut ristiriitaista Oslon prosessista lähtien, Israel on jatkanut siirtokuntien rakentamista, vaikka siirtokuntien rakentaminen on vastoin rauhanprosessin periaatteita. Israel ei kuitenkaan ole irtisanoutunut rauhanprosessista, päinvastoin maa on pyrkinyt ylläpitämään rauhanneuvotteluiden asemaa konfliktin ratkaisussa. Robert D. Putnamin mukaan jokainen valtio toimii ristipaineessa kotiyleisön ja kansainvälisen yhteisön odotusten välissä. Tasapainottelu näiden välillä, ulkopoliitiikan ja sisäpolitiikan tavoitteiden täyttämiseksi, saattaa johtaa ristiriitaan, joka neuvotteluprosessista huolimatta, voi ilmetä haluttomuutena sitoutua kansainvälisten sopimusten ratifiointiin, koska kansallinen intressi määräytyy sekä suhteessa kansainvälisiin toimijoihin että sisäpoliittisiin ryhmittymiin.⁸

Kansalliset intressit eivät kuitenkaan ole muuttumattomia, vaan muotoutuvat suhteessa valtion kansainvälisen ympäristön ja sisäpoliittisten prosessien myötä. Putnam korostaa, että mikäli halutaan ymmärtää valtion kansainvälistä käytöstä, niin huomiota tulee kiinnittää huomiota myös niihin sisäpoliittisiin keskusteluihin, jotka vaikuttavat ulkopoliittisen toiminnan vaihtoehtojen rajautumiseen. Putnamin mukaan sisä- ja ulkopoliittinen toiminta ovat yhteen kietoutuneet tavoilla, joissa kummallakin politiikan tasolla on vaikutusta toistensa muotoutumiseen.⁹ Tämän vuoksi olen kiinnostunut tutkimaan sitä, millaisia käsityksiä rauhasta ja konfliktista Israelin julkisessa

⁸ Putnam 1988, 431–432.

⁹ Putnam 1988, 431.

keskustelussa rakentuu diplomaattisen konfliktin aikana. Tämän selvittämiseksi tarkastelen kehysanalyysin keinoin PA:n YK-jäsenyyskampanjasta Israelissa käytyä julkista keskustelua vuonna 2011. Katson, että yhteiskunnallisesta keskustelusta nousevat tulkinnat konfliktin todellisuudesta ja siihen liitetyt haasteet, tarjoavat hallituksen virallisia kannanottoja monimuotoisemman tarkastelun kohteeksi. Toinen tekijä, minkä vuoksi julkisen keskustelun tutkiminen, ja media-aineiston hyödyntäminen tässä, ovat kiinnostavia tutkimusasetelman kannalta, on mediavaikutusten rooli rauhanprosessin historiassa ja julkisen mielipiteen merkitys prosessin etenemisessä. Näihin tekijöihin palaan myöhemmässä luvussa 5.

Luvussa 5 esittelen tutkimuksen metodologiset lähtökohdat kehysanalyysille, jota hyödyntäen tutkin julkista keskustelua. Tutkimusmetodinä soveltamani kehysanalyysi nojaa sosiologi Erving Goffmanin kehittämään teoriaan tulkintakehyksistä. Kehysteorian taustalla vaikuttaa konstruktivistinen tietokäsitys vuorovaikutuksen merkityksestä inhimillisen tiedon ja toiminnan rakentumisessa. Kehysteoriaa on sovellettu monitieteellisesti varsin laajalla tutkimuskentällä, oman lähestymistapani rakennan hyödyntämällä mediatutkimuksen ja poliittisen kommunikaatiotutkimuksen piiristä tuttuja lähestymistapoja. Erityisesti Robert M. Entmanin tulkintakehyksiä koskevaa teoriaa siitä, kuinka median tarjoamat tavat tulkita tapahtumia ja ilmiöitä vaikuttaa tulkintoihimme todellisuudesta ja ohjaavat toimintaamme, on keskeinen tutkimusasetelmani kannalta. Esa Väliwerrosen mukaan kehysanalyysiä on mahdollista soveltaa aineistolähtöistä tai teorialähtöistä lähestymistapaa käyttäen. Tässä tutkimuksessa rakennan metodini teorialähtöisen kehysanalyysin pohjalta, tällöin teorian rooli ilmiön kannalta keskeisten käsitteiden ja teemojen paikallistamisessa on huomattava. Teorialähtöinen kehysanalyysi korostaa tutkittavalle ilmiölle ominaisten teemojen paikallistamisen merkitystä sekä ilmiön yleisestä teoreettisesta keskustelusta (tässä työssä luku 2) että ilmiön tutkimusasetelmasta nousevasta spesifistä kontekstista (luku 3 ja 5). Ilmiölle ominaisten yleisten ja kontekstista nousevien erityisten piirteiden avulla aineistosta nousevia olennaisia tulkintakehyksiä paikannetaan ja niiden tuottamia asiayhteyksiä voidaan käsitteellistää.¹⁰

Esittelen kehysanalyysin kautta löytämäni tulkintakehykset luvussa 6. Analyysin tarkoituksena on vastata kysymyksiin siitä, millaista rauhan kuvaa Israelin julkisessa keskustelussa rakennetaan? Nousevatko negatiivisen vai positiivisen rauhan mukaiset teemat keskeisiksi? Diplomaattinen konflikti ei ollut vuonna 2011 väistämätön. Mitkä tekijät aineistosta nousevat selittämään konfliktin syntyä, mistä konfliktissa on kyse ja mitkä ovat rauhan edellytykset? Hyväksytäänkö liberaalin

10 Väliwerrosen 1998, 33.

rauhan ideologiaa edustavat toimintamuodot konfliktin ratkaisun perustaksi? Näiden osakysymysten kautta nousevia vastauksia hyödynnän johtopäätöksien tukena.

Tutkimuksen johtopäätöksissä luvussa 7 vastaan tutkimuskysymyksiin: millaista vaikutusta erilaisilla rauhan ideoilla on ollut Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa, ja kuinka ne ovat vaikuttaneet Lähi-idän rauhanprosessin muodostumiseen? Onko liberaalin rauhan mukaisella käsityksellä konflikteista ja rauhasta, ja näihin perustuvalla toiminnalla, ollut merkitystä rauhan edellytysten edistämiseksi tässä konfliktissa? Vastaukseni rakennan yhdistämällä teorialuvusta esiin nousevia käsityksiä rauhan edellytyksistä, erityisesti hyödyntämällä Johan Galtungin käsityksiä rauhasta. Galtung näkee rauhan edellytysten olevan riippuvaisia väkivallan eri muotojen poistamisesta konflikteissa.¹¹Luvussa 7 tarkastelen myös sitä, kuinka liberaalille rauhalle ominaiset piirteet ovat muodostuneet osaksi konfliktin todellisuutta ja ratkaisupyrkimyksiä, ja pohdin tästä näkökulmasta sitä, onko tällä ollut vaikutusta rauhan edellytysten rakentumiseen, suhteessa, luvussa 3, esittelemääni Lähi-idän rauhanprosessin normatiiviseen viitekehykseen, entä Galtungin väkivallan muotojen kautta katsottuna?

2. KESKEISET TEOREETTISET KÄSITTEET: RAUHAN KATEGORIAT, VÄKIVALTA JA KONFLIKTI

”Kaikki väkivallan muodot
Toisinaan salakavalat, toisinaan helpot nähdä
Ja myös ne jotka käyvät huomaamatta

¹¹ Galtung 1990, 302.

Jättävät jäljet mennessään.”
– Alanis Morissette¹²

2.1. Johdatus rauhan käsitteen problematiikkaan ja teoreettiseen keskusteluun

Milton Rinehart esitti vuonna 1989, että rauha on käsitteenä epäonnistunut. Hän viittasi siihen tosiasiaan, että rauha tulee määritellyksi useimmiten sen kautta, mitä rauha ei ole. Esimerkkinä epäonnistuneista määritelmistä hän nostaa esille ehkä tunnetuimman: ”Rauha on sodan/konfliktin poissaolo”, jolloin rauhan käsitteen sisältö ja selkeys jäävät rauhaa määrittävän käsitteen selkeyden varaan. Hankaluus lähestymistavassa on se, että mikäli rauha määritellään sodan tai konfliktin poissaoloksi, tällöin sodan poissaolo sinänsä, ei vielä kerro mitään siitä mitä rauha on – paitsi jonkin poissaoloa.¹³ Rauhan käsitteeseen on sisällöllisesti liitetty monenlaisia merkityksiä siten, että useat määritelmät saattavat olla sopusoinnussa toistensa kanssa, kuitenkin tekemättä rauhasta käsitteenä yhtään selkeämpää. Rinehart katsoo, että rauhasta käytävillä teoreettisen tason keskusteluilla, ja tavoilla, joilla rauhaa käsitteellistetään tai kategorisoidaan, on vaikutuksia arkeemme. Teoreettinen keskustelu heijastuu myös arkiymmärrykseemme siitä, mitä rauha on. Esimerkiksi median tavat kehystää rauhaan ja konflikteihin liittyviä uutisia ja tapahtumia arjessa heijastelevat teoreettisia keskusteluja. Samoin tavoin nämä tavat ymmärtää rauha vaikuttavat siihen, miten rauha tulee ymmärretyksi politiikan ohjenuorana, jota kohden pyritään liikkumaan ja jonka edellytyksiä pyritään vahvistamaan.¹⁴ Näin ollen Rinehart näkeekin rauhan problematiikan käsitteellistä ja ontologista epämääräisyyttä syvempänä käytännön ongelmana, joka johtuu siitä, että rauhan määritelmillä on suora vaikutus siihen, millä toimenpiteillä sitä kohti liikutaan. Mikäli rauha ensisijaisesti ymmärretään ”sodan kontrollina”, se voi tulla ymmärretyksi varsin erilaisten merkitysten kautta, vaihdellen vallantasapainosta henkilökohtaiseen pasifismiin. Hän toteaa, että rauhaa käsittelevä kirjallisuus muodostaa erilaisista rauhan kuvista muodostuvan rauhan skeeman. Skeeman selkiyttämiseksi ja käsitteellisen selvyuden saamiseksi rauhaa tulee analysoida ja erotella suhteessa kysymyksiin; mikä on keskeinen ongelma, mikä ratkaisu? kenen vallassa on toimia ja kuka voi toimia legitiimisti? Mitkä ovat relevantit sosiaalisen kontrollin muodot? Hänen mukaansa käsitys rauhasta kulloisessakin kontekstissa määrittyy edellä mainittujen kysymysten kautta. Anatol

12 “These versions of violence, Sometimes subtle sometimes clear, And the ones that go unnoticed, Still leave their mark once disappeared.” Käännös MP.

13 Rinehart 1995, 380.

14 Rinehart 1989, 2.

Raportti puolestaan katsoo, että relevantti lähtökohta rauhan käsitteen analyysille kiinnittyy kysymykseen siitä, mikä rauhan esteenä on, jolloin rauha tulee ensisijaisesti ymmärretyksi *uhan* kautta.¹⁵

Rauhantutkimuksen oppi-isänä pidetyn Johan Galtungin työ aloitti Rinehartin peräänkuuluttaman rauhan skeeman systemaattisen selkiyttämisen, joka johti rauhantutkimuksen eriytymiseen omaksi akateemiseksi tutkimussuuntaukseksi 1960-luvulla. Galtungin työ keskittyi aluksi etsimään vastausta siihen, millaisin käsitteellisin välinein rauhaa voitaisiin tutkia, jotta rauha ei tulisi ymmärrettynä vain sodan poissaolon kautta. Galtungin tavoitteena oli luoda rauhantutkimuksen piiriin käsitteistöä, joiden avulla rauhaa pystyttäisiin ilmiönä ja tutkimuskohteena tutkimaan sodan ja väkivallan kysymysten läheisessä yhteydessä, mutta kuitenkin omana substanssinaan, ja sodasta ja väkivallasta erillisenä tilana.¹⁶ Galtung lähestyy rauhan määritelmää kahdesta näkökulmasta: ”Rauha on kaikenlaisen väkivallan poissaoloa” ja ”rauha on väkivallatonta ja luovaa konfliktin transformaatiota”.¹⁷ Nämä kaksi rauhaan liittyvää määritelmää ovat yhteensopivia paitsi keskenään, myös seuraavien lähtökohtien kanssa: ”rauhantyö on työtä väkivallan poistamiseksi väkivallattomin keinoin” ja ”rauhantutkimus on tutkimusta rauhantyön mahdollisuuksista ja ehdoista”. Galtungin työ on ottanut nämä määritelmät rauhantutkimuksen pohjaksi. Kuitenkin, näissä keskenään yhteensopivissa määreissä rauhan tutkimiseksi on kyse kahdesta lähestymistavasta rauhaan, joka on vaikuttanut siihen, että rauhan tutkimuksen sisälle on syntynyt osittain yhteennivoutunutta ja osittain erillistä rauhan ja konfliktin tutkimusta. Ensimmäinen keskittyy rauhan ja väkivallan suhteeseen, jolloin tietääksemme rauhasta meidän tulee ensin tietää väkivallasta. Toinen lähestymistapa korostaa rauhan ja konfliktin yhteyttä, jolloin ymmärtääksemme kuinka konfliktien rauhanomainen ja luova ratkaisu on mahdollista, meidän tulee tarkastella konflikteja ja niiden syitä.¹⁸ Rauhaa voidaan näin ollen tarkastella tavoitteellisena toimintana väkivallan kaikenlaisten muotojen poistamiseksi tai tavoitetilana, jossa rauha vallitsee ja väkivalta sekä uhat ovat poistuneet. Nämä kaksi lähtökohtaa tutkimukselle ovat vaikuttaneet suuresti niihin tapoihin, joilla rauhaa ja konfliktia koskeva teoreettinen keskustelu on edennyt, ja osaltaan vaikuttanut toimintaan rauhan saavuttamiseksi.

Seuraavissa alaluvussa esittelen työlleni keskeiset teoreettiset käsitteet, joita hyödynnän aineiston analyysissä ja johtopäätöksissä: Johan Galtungin väkivallan muodot, positiivisen ja negatiivisen

15 Rinehart 1989, 3. vrt. Ishida 1969.

16 Galtung 1964, 1–4.

17 Galtung 1996, 9.

18 Galtung 1996, 9.

rauhan. Tämän jälkeen esittelen millä tavoin rauhan- ja konfliktin tutkimuksen teoreettinen keskustelu rauhasta ja konfliktista on kehittynyt, ja millä tavoin kansainvälisessä järjestelmässä vallalla oleva lähestymistapa konflikteihin ja rauhaan on muodostunut. Kappaleen lopuksi käsittelen Oliver P. Richmondilta tuttua liberaalin rauhan käsitettä, joka kuvaa kansainvälisessä järjestelmässä vallitsevaa rauhan ideologiaa. Liberaali rauha on tämän työn kannalta keskeinen käsite, koska sen avulla on mahdollista käsitteellistää Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin viime vuosien ratkaisupyrkimysten taustalla vaikuttavia rauhan ideoita ja niiden ohjaamaa toimintaa konfliktin ratkaisemisessa.

2.2. Väkivallan kolmio, negatiivinen ja positiivinen rauha

Johan Galtungin mukaan rauhan tutkimisen avaimeksi on muodostunut väkivallan ja rauhan suhteen aukaiseminen. Galtung hyväksyi klassisen määritelmän siitä, että rauha on sodan poissaoloa, mutta samalla osoitti, että kyse ei ollut vain sodasta, vaan ennen kaikkea väkivallasta.¹⁹ Hän näki rauhan tilana, jossa väkivalta ei esiinny tai vaikuta. Väkivallan poistamisesta tuli tie rauhaan. Mikäli rauha ymmärretään väkivallan vastakohtana ja vapautena väkivallasta, niin on kysyttävä, millaisesta väkivallasta se on vapautta? Johan Galtungin vastaus kysymykseen mullisti tieteenalan tavan ymmärtää rauhan olemus. Galtungin käsitys väkivallasta kuitenkin erosi totutusta tavasta ymmärtää käsite. Väkivallan käsitteen laajeneminen ja väkivallan ja rauhan suhteen uudenlainen määrittely, johti kahden rauhan kategorian – negatiivisen ja positiivisen rauhan syntyyn.

Negatiivinen rauha oli se lähtöpiste, johon sodan ja rauhan yhteys oli johdattanut tutkijat. Negatiivisella rauhalla viitataan rauhan tilaan, jossa suoraa fyysistä väkivaltaa ei esiinny. Tällainen hyvin rajattu rauhantila on sopiva kuvaamaan esimerkiksi kylmän sodan aikaista rauhaa, jossa suoraa väkivaltaa esiintyi vähän, mutta väkivallan uhka vaikutti järjestelmän tasolla luoden pelon ilmapiirin. Negatiivisen rauhan tilassa keskeisin päämäärä on hallita konfliktia ja estää suoran väkivallan esiintyminen. Galtung kuitenkin esitti, että tällainen negatiivinen rauha on riittämätön oikeudenmukaisen ja itseään ylläpitävän rauhan aikaansaamisessa. Hän erotti rauhan tilan ja ”rauhanomaisuuden” toisistaan esittämällä, että rauha tilanteena, jossa väkivaltaa hillitään pakkotoimin tai pelon avulla, on tuskin riittävä rauhaksi käsitteenä saati tavoitteena.²⁰

Negatiivisen rauhan tunnusmerkistölle on ominaista, että konflikti nähdään suoran ja fyysisen väkivallan uhan kautta, jolloin keskeinen tavoite on väkivallan poistaminen. Näin rauhan

19 Galtung 1969, 167–168.

20 Galtung 1969, 168.

tavoitteena ei välttämättä ole konfliktin ratkaiseminen, vaan hallitseminen. Suora väkivalta tarkoittaa fyysistä väkivaltaa, joka tapahtuu tilanteessa parhaillaan ja vahingoittaa ihmisten fyysistä turvallisuutta. Väkivaltaisesta tilanteesta pyritään rauhantilaan, jossa väkivaltaa ei itse asiassa tapahdu. Jos rauhantilaa pidetään yllä pakkotoimin tai niillä uhkaamisen voimin, eikä väkivallan taustalla vaikuttaviin syihin pyritä vastaamaan, on todennäköistä, että rauhantilasta tulee epävakaa ja riippuvainen sitä ylläpitävistä pakkotoimista. Silloin kun rauha ymmärretään ensisijaisesti suoran väkivallan poissaolon kautta, toimenpiteet rauhan saavuttamiseksi voivat legitimoida suuremman väkivallan käyttöä tai sillä uhkaamista, jotta väkivallan ilmenemistä saadaan uhan edessä rajattua.²¹ Tarve suoran väkivallan rajaamiselle konflikteissa on ilmeinen. Galtung kuitenkin varoittaa, että mikäli siitä tulee ainoa tavoite rauhan saavuttamiseksi ja mittari rauhan arvioimisessa, on vaarana, että ne pakkokeinot, joilla suoran fyysisen väkivallan määrää pyritään hillitsemään, tuovatkin mukanaan toisenlaisia väkivallan muotoja.²² Negatiivisen rauhan idea jättää monta rauhan kannalta olennaista kysymystä avoimeksi, ja tuottaa parhaimmillaan hyvin rajoitetun rauhan tilan. Vaikka suora fyysisen väkivallan ilmeneminen saataisiinkin pakkokeinojen tai niillä uhkaamisen avulla rajatuksi, jää jäljelle kysymys siitä, onko syntynyt rauhan tila rauhanomainen ja itseään ylläpitävä? Vai onko kyseessä kenties ”kylmä rauha”, jonka ylläpitämisessä väkivallalla tai sen uhalla on edelleen keskeinen rooli?

Positiivisen rauhan käsitteellä pystytään laajentamaan väkivallan ja rauhan suhdetta ja lähestymään niitä konfliktin taustatekijöitä, joiden purkamisella päästäisiin konfliktin hallinnasta konfliktin ratkaisuun. Galtung nostaa rakenteellisen väkivallan keskeiseksi käsitteeksi tämän saavuttamisessa ja katsoi, että vain rakenteellisen väkivallan purkamisen kautta voidaan saavuttaa rauhanomainen ja kestävä rauhantila, joka ei nojaa pakkotoimiin tai niillä uhkaamiseen. Täten Galtung näki, että suora väkivalta on vain yksi väkivallan muoto ja samalla oire, jonka taustalla vaikuttaa rakenteellinen väkivalta ja/ tai kulttuurinen väkivalta.²³

Rakenteellista väkivaltaa edustavat erilaiset epäsuorat väkivallan muodot, jotka nousevat vallitsevista yhteiskunnallisista rakenteista tai kulttuurisista käytännöistä. Väkivallalla ei tällöin välttämättä ole suoran väkivallan muodoille ominaista henkilöityä väkivallan tekijää ja kohdetta, vaan väkivallan muodot ovat sisäänrakentuneet vallitseviin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Tällaisessa laajassa mielessä ymmärrettyinä väkivallan rakenteina voivat olla

21 Galtung 1969, 169.

22 Galtung 1969, 178.

23 Galtung, 1969, 178.

esimerkiksi yhteiskunnallis-taloudelliset rakenteet, sukupuolittuneet ja kulttuuriset käytännöt, jotka marginalisoivat eri ihmisryhmiä. Syrjivillä käytännöillä ja niitä ylläpitävillä valtasuhteilla on fyysisen väkivallan tavoin konkreettisia negatiivisia vaikutuksia yksilön elämään ja elinehtoihin. Tämä johtuu siitä, että rakenteellinen väkivalta tuottaa alistavia valtasuhteita ja syrjivät käytännöt estävät inhimillistä kehitystä ja sosiaalisen tasa-arvon toteutumista, joiden välilliset vaikutukset yksilöille ja yhteiskunnalle ovat suuret.²⁴ Positiivisen rauhan saavuttamiseksi rakenteellisen väkivallan tuhoava ja inhimillisen potentiaalin toteutumista estävä vaikutus tulee ymmärtää osaksi konfliktin dynamiikkaa ja sen poistaminen osaksi konfliktin rauhanomaista ratkaisua. Galtungin väkivallan määritelmä ottaa näin ollen yhtäläisesti huomioon väkivallan välittömien ja välillisten vaikutusten erot rauhan analyysissä. Esimerkiksi autoritaarisen hallinnon pakkovalta ja pelon ilmapiiri, jonka uhan alla elävät ihmiset eivät välttämättä joudu suoran väkivallan kohteeksi, elävät kuitenkin tilanteessa, jossa järjestelmän tasolta uhkaava väkivalta välillisesti rajaa heidän yhteiskunnallista ja yksilöllistä vapauttaan.²⁵

Rakenteellisen väkivallan näkeminen ja poistaminen vaatii muutosta sosiaalisessa, kulttuurisessa ja ideologisessa tavassa ymmärtää rauhan ja väkivallan suhde. Galtungin mukaan tekijät, jotka estävät näkemästä rakenteellisen väkivallan muotoja tai ylläpitävät niitä, nojaavat viime kädessä kulttuurisen väkivallan muotoihin. Kulttuurinen väkivalta tarkoittaa niitä ideologisia rakenteita, joiden valossa rakenteellisen väkivallan käytännöt tai suora väkivalta tulevat oikeutetuksi, hyväksyttäväksi tai jopa suotavaksi järjestykseksi.²⁶ Tällaiset ideologiset rakenteet voivat vaikuttaa globaalisti tai paikallisesti. Etelä-Afrikan apartheid-järjestelmä ja imperialismi ovat eräitä historiallisia esimerkkejä siitä kuinka ideologia on hyödynnetty oikeuttamaan alistavaa ja väkivaltaista järjestystä, joka on purkautunut konfliktin kautta. Galtung esittääkin, että nämä kolme väkivallan muotoa; suora, rakenteellinen ja kulttuurinen väkivalta muodostavat väkivallan kolmion. Ja juuri väkivallankolmion jokaisen muodon purkaminen on edellytyksenä rauhanomaiselle konfliktin ratkaisulle ja positiivisen rauhan saavuttamiselle. Galtung korostaa, että vaikka väkivallan muotojen välillä on keskinäisriippuvuutta, ei silti tule olettaa, että yhden väkivallan muodon onnistunut rajaaminen automaattisesti vähentäisi toisen muodon ilmenemistä. Pikemminkin saattaa olla, että yhden väkivallan muodon rajaaminen tapahtuu toisen väkivallan muodon keinoin.²⁷ Tämän vuoksi kokonaisvaltaisen rauhan aikaansaamiseksi jokainen näistä

²⁴ Galtung 1990, 292–293.

²⁵ Galtung 1969, 170–171

²⁶ Galtung 1990, 291–292.

²⁷ Galtung 1990, 302.

väkivallan muodoista vaatii erillistä tarkastelua ja kohdennettuja toimenpiteitä väkivallan kokonaisvaltaiseksi hävittämiseksi. Tällä tavoin on mahdollista saavuttaa positiivinen rauha, jossa väkivallan, suoran ja rakenteellisen, esiintyminen ja sen uhka nähdään hyvin pienenä tai poistuneena.²⁸

John Paul Lederachin mukaan sosiaalinen konflikti syntyy niistä *merkityksistä*, joita osapuolet liittävät tapahtumiin tai toimintaan. Tämä näkökulma ilmentää sosiaalisen konstruktivismin mukaista käsitystä konflikteista.²⁹ Tästä näkökulmasta katsottuna poliittisen toiminnan, ilmiön ja tapahtumien merkitys nousee sosiaalisista prosesseista ja käytännöistä, joissa ne saavat merkityksensä. James M. Skellyn mukaan konfliktin transformaatioon, poliittiseen toimintaan tai tapahtumaan kiinnittyvää tutkimusta on hedelmällistä tarkastella siitä näkökulmasta, että millaisia merkityksiä tapahtumiin ja toimintaan liitetään, sillä tavat, joilla ilmiöstä puhutaan määrittävät siihen liitettyjä merkityksiä, jotka tulevat osaksi poliittista toimintaa.³⁰ Skellyn mukaan tutkimalla konfliktista käytyä keskustelua pystytään paremmin pääsemään käsiksi Galtungin positiivisen rauhan rakenteellisen ja kulttuurisen väkivallan muotoihin, jotka nousevat sosiaalisista käytännöistä.³¹

2.3. Rauhatutkimuksen muuttuvat debatit ja käsitykset konflikteista

Tieteenalan teoreettisessa keskustelussa rauhan käsite kehittyy suhteessa ymmärrykseen konfliktista ilmiönä. Käsitys konfliktista ohjaa tapamme ajatella rauhasta ja sen mahdollisuuksista, jotka voivat vaihdella rajatusta rauhasta (negatiivinen rauha) kokonaisvaltaiseen rauhaan (positiivinen rauha). Riippuen siitä, millaisia mahdollisuuksia rauhan luomiseen liitetään, voidaan toiminnassa pyrkiä konfliktin rajaamisen, konfliktin ratkaisuun tai rauhanrakennukseen. Kaikkien näiden toimintamallien taustalla on ainakin epäsuorasti läsnä ajatus siitä, millainen rauha toiminnasta seuraa. Tavat ajatella konfliktien jälkeistä rauhan tilaa ohjaavat olennaisesti siis strategioita konfliktin käsittelemisessä. Oliver P. Richmondin mukaan teoreettisen keskustelun suhde käytäntöön on ollut merkittävä, sillä teoreettiset rauhan diskurssit tuottavat niitä ideologioita rakenteita, joiden kautta ideat taipuvat käytännöiksi ja politiikaksi.³² Tavat suhtautua rauhaan

28 Galtung 1969, 185.

29 Lederache 1995, 41.

30 Skelly 2002, 60.

31 Skelly 2002, 60.

32 Richmond 2005, 85 – 86.

liittyvät läheisesti käsityksiin konfliktin luonteesta, jotka puolestaan määrittävät legitiimejä toimintatapoja niin teorian tasolla kuin käytäntöjenkin tasolla.³³ Historialliset kehityskulut ja tapahtumat ovat vaikuttaneet rauhantutkimuksen tutkimusohjelman muotoutumisessa ja rauhaa koskevien kansainvälisten käytäntöjen muotoutumisessa ja vakiintumisessa. Erilaiset lähestymistavat tutkimuksessa ja politiikassa ovat heijastelleet kullekin ajalle tyypillisten ongelmien ja ilmiöiden luonnetta, tässä mielessä rauhaa ilmiönä on lähestyttävä historiallisesta kontekstista käsin. Oliver P. Richmondin katsookin, että rauha on idea, jolla ei ole mitään yleismaailmallista ja muuttumatonta merkityssisältöä, eikä sen saavuttamiseksi ole olemassa mitään yksiselitteistä kaavaa. Richmondin mukaan tavat ajatella rauhasta ja siitä, mitä rauha on, ovat sidoksissa siihen laajaan historialliseen kontekstiin, jonka kehityskulkujen kautta, tietyt tavat ajatella rauhasta nousevat vallitseviksi kulloisenakin aikakautena.³⁴ Rauhan käsitteen laajentuminen on johtanut myös uudenlaisen käsitykseen rauhan saavuttamisen edellytyksistä, tavoitteista ja toimijoista.³⁵

Ensimmäisen kerran sodan ja rauhan välinen käsitteellinen riippuvuussuhde joutui koetukselle uusien sotien ja konfliktien myötä. Valtiollisten ja ei-valtiollisten toimijoiden väliset asymmetriset konfliktit, uudet sodat, toivat kuvaan mukaan harmaan alueen, jonka kartoittamiseen valtiotoimijoita ja symmetristä sodankäyntiä korostavat teoriat eivät sopineet.³⁶ Historiallisten kehityskulkujen myötä todellisuus ja ongelmien luonne muuttuivat, mikä heijastui myös kansainväliseen järjestelmään. Tämä johti murrokseen myös rauhantutkimuksen tieteenalalla, jonka seurauksena rauhan ja sodan välinen käsitteellinen dikotominen yhteys alkoi murentua, ja johti samalla rauhan käsitteen uudelleen määrittelyyn. Rauhan käsitteellinen vallankumous ajoittui 1970-luvulle, jolloin kansainvälisen järjestelmän haasteiksi nousivat purkautuva kolonialismi ja rikkaan pohjoisen ja köyhän etelän välisen kuilun syveneminen. Kehittyvien maiden ongelmien, kuten nälänhädän, alikehityksen, sortovallan ja lukutaidottomuuden aiheuttamat tuhot ja inhimillisen kärsimyksen määrä olivat sodan seurauksiin verrattavissa, vaikka varsinaista sotaa ei ollut.³⁷ Uudenlaisten ongelmien edessä rauhantutkimuksen piirissä heräsi kysymys siitä, tarkoittiko sodan poissaolo todellakin rauhan olemassaoloa? Oliko sodan poissaolo vain yksi rauhan kriteeri, ja jos, niin mistä muusta rauha koostui?³⁸

33 Galtung 1996, 71 – 72.

34 Richmond 2005, 2–3.

35 Richmond 2005, 4.

36 Mansuo 2007, 16.

37 Mansuo 2007, 17.

38 Mansuo 2007, 17.

Rauhan käsitteen rinnalla myös turvallisuuden käsite on laajentunut. Kansainvälisten suhteiden perinteinen turvallisuuskuva on korostanut valtioihin kohdistuvien ulkoisten uhkien merkitystä. Valtiokeskeinen näkökulma on nostanut uhkiin vastaamisessa perinteisen armeijan aseman ja diplomatian keinot keskeisiksi. Kylmän sodan jälkeen turvallisuuden käsite on kokenut rauhan käsitteen tavoin murroksen.³⁹ Ensimmäisen kerran, muuttuneiden olosuhteiden ja uusien haasteiden myötä noussut, tarve turvallisuuden käsitteen uudelleen määrittelemiseksi puettiin sanoiksi kansainvälisellä tasolla vuonna 1992. YK:n silloinen pääsihteeri Boutros Boutros-Ghali esitti An Agenda for Peace -raportissa, että rauhan saavuttamiseksi ja turvaamiseksi, huomio tulisi ensisijaisesti kiinnittää niihin olosuhteisiin, jotka vaikuttavat konfliktien taustalla.⁴⁰ Tämä enteili muutosta perinteisessä turvallisuuskuvasa. Muutos siinä, että painopiste on siirtynyt konflikteissa esiintyvän suoran väkivallan hillitsemisestä kohti konfliktien ratkaisua ja väkivallan rakenteiden purkua, on sidoksissa laajan turvallisuuskäsityksen nousuun kansainvälisessä järjestelmässä. Laajan turvallisuuskäsityksen ytimen muodostaa inhimillinen turvallisuus, jonka turvaamiseksi pakkovallan käyttö ja suoran väkivallan hillitseminen ovat riittämättömiä. Täten uhat kestäväälle rauhalle nähdään nouseviksi taloudellisista, sosiaalisista ja poliittisista rakenteista, jotka vaikuttavat konfliktien taustalla. Inhimillisen turvallisuuden sisältämä käsitys rauhan ja väkivallan suhteesta sekä konfliktien ratkaisemisesta vastaa melko tarkasti Galtungin määritelmää rakenteellisesta väkivallasta ja positiivisen rauhan edellytyksistä.

Ajatuksesta laajamittaiseksi toiminnaksi ja käytäntöjen pohjaksi uusi turvallisuuden ja rauhan välinen käsitys alkoi levitä YK:n Kehitysohjelman (UNDP) julkaistua vuonna 1994 Inhimillisen kehityksen raportin. Raportissa lanseerattiin uusi lähestymistapa konflikteihin, konfliktien hallinnan sijasta pyrkimys siirtyi kohti konfliktien ennaltaehkäisyä.⁴¹ Samalla luotiin perusta rauhan ja kehityksen väliselle yhteydelle, konfliktit olivat ratkaistavissa ja rauha saavutettavissa olosuhteita muokkaamalla, väkivallan rakenteita purkamalla. Raportissa korostetaan, että kansallinen, valtiollinen ja yhteisöllinen turvallisuus ovat yhteen sidottuja. Samalla turvallisuudesta on tuli jaettu tavoite, jossa ongelmat ja toimet niiden ratkaisemiseksi ymmärrettiin globaaleiksi, johon on pystyttävä vastaamaan niin paikallisella kuin kansainvälisellä – maailmanlaajuisella tasolla. Konfliktien syyt ja vaikutukset ymmärrettiin yleismaailmalliseksi uhaksi rauhalle ja inhimilliselle turvallisuudelle.

39 Matsuo 2007, 22.

40 Boutros-Ghali 1992, A/47/277 S/24111.

41 UNDP 1994.

Kulttuurisen väkivallan kitkemisen merkitys kokonaisvaltaisen ja kestävän rauhan aikaansaamiseksi tunnustetaan YK:n kasvatus- tiede- ja kulttuurijärjestön edistämän Culture of Peace -agendassa, jonka tarkoituksena on sisällyttää rauhankulttuurin periaatteet osaksi konfliktien rauhanomaista ratkaisua.⁴² Rauhankulttuurin periaatteellinen merkitys rauhanrakennuksessa ja konfliktinratkaisussa tunnustettiin kansainvälisesti YK:n yleiskokouksen päätöslauselmassa,⁴³ ja rauhankulttuurin elementin vahvistaminen on otettu osaksi kokonaisvaltaisen rauhanrakennuksen lähestymistapaa. Tällainen laajan turvallisuuskuvan mukainen käsitys rauhan olosuhteiden edellytyksistä, joita pyritään saavuttamaan yhteiskuntien rauhanomaisen kehityksen kautta, vahvistamalla rauhankulttuurin sosiaalisia rakenteita, on muodostunut kansainvälisen yhteisön vallitsevaksi lähestymistavaksi konflikteihin, ja vastaa käytännössä Galtungin väkivallan kolmion purkamisen mallia.

Kansainvälisten linjausten ja YK:n toimintasuunnitelmien kautta on kansainvälisen järjestelmän tasolle syntynyt, ja sitä kautta myös kansallisille tasoille levinnyt, uusi kylmän sodan jälkeiselle ajalle ominainen tapa ymmärtää rauhan, kehityksen ja turvallisuuden suhde. Kehityksen ja rauhan edellytysten välisen yhteyden korostuminen on johtanut siihen, että rauhaa pyritään rakentamaan yhteiskunnallisten reformien kautta, joihin mallia haetaan läntisen maailman instituutioista ja liberalismista. Tätä Richmond kutsuu liberaalin rauhan ideaksi, josta on tullut se johtava ideologinen rakenne, joka ohjaa rauhaan liittyvää toimintaa. Liberaalista rauhasta on tullut osa sekä YK:n toimintaperiaatteita että kansallisten hallitusten politiikkaa. Rauhantutkimuksen piirissä liberaalin rauhan ideaan kiinnittyvät tutkimussuunnat keskittyvät rauhanrakennukseen, konfliktinehkäisyyteen ja valtionrakennukseen.⁴⁴ Richmond huomauttaa, että liberaalin rauhan idean muodostumisella kansainvälisessä järjestelmässä vallitsevaksi tavaksi ajatella rauhaa, on ollut merkittävä vaikutus siihen, että valtionrakennuksesta on tullut vallitseva lähestymistapa uusiin ei-valtioiden välisiin konflikteihin. Valtionrakennuksesta on tullut kansainvälinen projekti ja kokonaisvaltaisen rauhan strateginen suunnitelma, joka perustuu useiden toimijoiden monenkeskiseen yhteistyöhön haurassa yhteiskunnissa.⁴⁵

Rauhan idean muutokset historiallisesti ovat näkyneet vaihtuvana toimintana konfliktien ratkaisemiseksi, ja erilaiset lähestymistavat vaihtelevat suuresti siinä, mikä katsotaan ensisijaisen tärkeäksi pyrkimyksissä rauhan saavuttamiseksi. Vaikka liberaalista rauhasta on kansainvälisellä

42 UNESCO 2012.

43 YK:n yleiskokous 1998, A/RES/53/25.

44 Richmond 2005,120.

45 Richmond 2005,17–18, 149.

tasolla tullut vallitseva lähestymistapa konfliktien ratkaisemiseen ja rauhanrakentamiseen, silti paikallisissa konfliktiympäristöissä saattaa esiintyä kilpailevia käsityksiä konfliktista ja rauhaan liitetystä odotuksista. Richmondin mukaan useissa konfliktien väkivaltaisissa eskalaatioissa on kyseessä kilpailevien rauhan käsitysten yhteentörmäyksestä, jossa yksi tai useampi paikallinen toimija ei hyväksy niitä periaatteita tai tavoitteita, joille kansainvälinen konfliktinratkaisu ja rauhanrakentamiseen tähtäävät toimet nojaavat.⁴⁶ Rauhan intersubjektiivinen, eli eri osapuolten sosiaalisessa vuorovaikutuksesta määrittyvä, luonne korostuu siinä, että ensimmäinen askel konfliktin ratkaisemiseksi on jaetun käsityksen saavuttaminen konfliktin osapuolten ja rauhanrakennuksessa mukana olevien toimijoiden välillä siitä, mistä konfliktissa on kyse, kuinka konflikti on ratkaistavissa. Toimintasuunnitelmia tehtäessä on toimijoilla oltava jonkinlainen visio tulevasta rauhasta, jotta osapuolten toimia ja toiminnan edistymistä voidaan arvioida suhteessa tavoitteeseen.⁴⁷

2.3.1. Konfliktinhallinta ja rajattu rauha

Yksi tapa suhtautua konfliktiin on pyrkiä hallitsemaan sitä ja sen oireita. Tällainen lähestymistapa konfliktiin tunnetaan konfliktinhallintana, ja sen taustalla vaikuttaa hobbesilainen maailmankuva, jossa väkivallan uhka ja konflikti ovat alati läsnä. Konfliktinhallinnalla tavoitellaan järjestyksen tilaa, jossa fyysistä väkivaltaa ei esiinny tai sitä esiintyy hyvin vähän. Erilaiset lähestymistavat konflikteihin suosivat erilaisia toimijoita, konfliktinhallinnassa valtiot ovat ensisijaisia. Tämä johtuu siitä, että ne omaavat legitiimit pakkovallan ja voiman keinot, jotka nähdään keskeisiksi konfliktien hallitsemiseksi. Konfliktihallinta oli voimissaan erityisesti kylmän sodan aikana, jolloin rauha nähtiin valtiojärjestelmän vakautena ja valtioiden suvereniteetti oli keskeisin järjestelmän vakautta ylläpitävä normi, mikä vaikutti olennaisesti tapoihin suhtautua konflikteihin.⁴⁸

Lähestymistapa näkee konfliktin ratkaisemisen, kestävän ja kokonaisvaltaisen rauhan lähinnä ihanteena. Konfliktinhallinta edustaa realistista kompromissia, jolloin konfliktin vakavimpien oireiden, kuten suoran väkivallan, tuhovoimaa pyritään rajaamaan valtioiden välillä löytämällä siedettävä status quo. Uhat ja keinot niihin vastaamiseksi nähdään kovan turvallisuuden kautta, jolloin sotilaalliset resurssit korostuvat. Turvallisuus on näin sidottu valtioihin ja lähestymistapa sopii valtioiden, ja tässä mielessä symmetristen toimijoiden, välisen konfliktien hallintaan. Kovassa turvallisuuskeskustelussa osapuolten materiaalien ja sotilaallisten resurssien merkitys kasvaa.

46 Richmond 2005, 186.

47 Richmond 2005, 187.

48 Richmond 2005, 89 – 90.

Valtioiden välisen rauhan saavuttamiseen pyritään eliittien välisen diplomaattisen ja muodollisen rauhanprosessin kautta, jossa osallisina ovat suvereenit toimijat ja rauhan edellytykset ovat sidottuja toimijoiden hallussa oleviin sotilaallisiin ja diplomaattisiin resursseihin järjestyksen ylläpitämiseksi.⁴⁹

Prosessi korostaa eliittien valtaa ja toimijuutta, ja rauhan katsotaan olevan istutettavissa eliittien välisin sopimuksin ylhäältä alas yhteiskuntiin. Eliittien väliseen sopimukseen perustuva rauha on jossakin määrin aina voittajan rauhaa kuvaava negatiivisen rauhanmuoto, jossa konfliktin syihin tai rakenteelliseen väkivaltaan ei kiinnitetä huomiota.⁵⁰ Tämän seurauksena osapuolet saattavat taipua rauhaan, jossa muodollinen rauha näyttäytyy avointa konfliktia pienempänä pahana. Näin saattaa syntyä tilanne, jossa ilman että konfliktia edes pyritään ratkaisemaan, sitä pikemminkin institutionalisoidaan osittaisin sopimuksin. Tällöin sovitun rauhanalaiset yhteiskunnat harvoin kokevat rauhan oikeudenmukaiseksi tai tarkoituksenmukaiseksi.⁵¹

2.3.2. Konfliktinratkaisu ja laajentunut toimijakuva

Konfliktinratkaisu eroaa edellisestä rauhaa koskevasta diskurssista lähtökohdiltaan täysin. Konflikti nähdään johtuvaksi tyydyttämättömistä inhimillisistä perustarpeista, joita ovat muun muassa tarve identiteettiin ja poliittiseen osallistumiseen ja turvallisuuteen liittyvät perustarpeet. Nämä tarpeet nähdään universaaleina, ja konflikti nähdään olevan ratkaistavissa silloin, kun kaikkien osapuolten tarpeet tunnustetaan yhdenmukaisina ja luovuttamattomina ja niiden toteutuminen taataan kaikille. Konfliktia ei tällöin nähdä realismin ja negatiivisen rauhan tavoin väistämättömänä luonnontilana, jossa rauha on lähinnä poliittisten eliittien väkivallan hallintaa. Johan Galtung määrittelee konfliktin ristiriitatilanteena, jossa kaksi tai useampi toimija haluavat saavuttaa päämäärän, mutta nämä päämäärät ovat yhteensopimattomat. Päämäärät ja tavoitteet voivat osapuolten välillä olla yhteensopimattomat joko siitä syystä, että toimijat havittelevat samaa rajattua resurssia tai johtuen siitä, että toisen konfliktin osapuolen päämäärä vallitsevien tilanne käsitysten valossa estää toisen osapuolen tavoitteen saavuttamisen.⁵²

Galtungin määritelmä sopii lähtökohdaksi konfliktinratkaisulle, joka edustaa astetta kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa konflikteihin, sillä suuntaus korostaa myös kansalaisyhteiskunnan ja sosiaalisen vuorovaikutusten merkitystä rauhan saavuttamisessa. Rauhaan

49 Emt.

50 Richmond 2005, 96.

51 Richmond 2005, 96.

52 Galtung 1996, 71.

pyritään poistamalla konfliktin taustalla olevat syyt ja konfliktia ylläpitävät väkivallan rakenteet, joiden tunnistamisessa ja ratkaisujen löytämisessä myös muilla kuin valtiotoimijoilla on roolinsa.⁵³ Metodologiat konfliktinratkaisun tukena ovat moninaisia ja niitä voidaan soveltaa ratkaisua haettaessa sekä poliittisten eliittien välisiin neuvotteluihin että kansalaisyhteiskuntien väliseen dialogiin, joiden kautta konfliktiin pyritään löytämään osapuolia tyydyttäviä ratkaisuja. Toimintatavat sisältävät normatiivisen vaateen sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta rauhan toteutumisen ehtona. Rauha on konfliktinratkaisun kautta nähtynä siviilirauhaa, jonka rakentaminen lähtee liikkeellä ruohonjuuritasolta ja rakentuu konfliktin osapuolten välisessä rakentavassa kommunikaatiossa, jonka kautta on mahdollista löytää kaikkien tarpeet tyydyttävään ratkaisuun.⁵⁴ Asenteita ja rauhan edellytyksiä muokkaavasta dialogista odotetaan välittyvän rakentavaa henkeä myös poliittisen eliitin ja laajemmin yhteiskunnan tasolle.⁵⁵

Näkökulma on merkinnyt poliittisen eliitin monopolin murentumista rauhantoimijoina. Konfliktinratkaisun vaikutus rauhan toimintamuotoihin on ollut suuri, sillä tämä lähestymistapa on ollut osa laajempaa siirtymää kansainvälisen järjestelmän tasolla, jossa perinteiset valtiotoimijat ovat hyväksyneet joukon erilaisia, muita kuin valtiollisia toimijoita, kansainvälisen yhteisön joukkoon.⁵⁶ Konfliktinratkaisun metodologiaa voidaan soveltaa sekä valtioiden välisiin että yhteisöjen välisiin konflikteihin. Konfliktinratkaisuun kuuluu osana metodologia, jossa keskeisinä elementteinä ovat osapuolten välinen dialogi ja rakentavassa kanssakäymisessä muovautuvat asenteet ja näkökulmat. Tällaista lähestymistapaa on mahdollista toteuttaa työryhmissä, joihin osallistuu konfliktin osapuolia edustavia toimijoita ja yksityishenkilöitä, joiden välillä dialogia käydään. Tarkoituksena on, että toimijoiden välille rakennetaan luottamusta ja osapuolten näkemykset konfliktista pystytään kommunikoimaan rakentavassa hengessä. Luottamuksen rakentaminen ja jaetun käsityksen löytyminen siitä, missä konfliktissa on viime kädessä kyse, auttaa löytämään yhteisiä intressejä ja tapoja konfliktin ratkaisemiseksi. Tällöin kuitenkin on vaarana, että dialogi jää työryhmään osallistuneiden keskuuteen eikä sillä ole vaikutusta osapuolten paikallisissa yhteisöissä tai vallitseviin poliittisiin eliitteihin. Poliittisten eliittien merkitys on edelleen keskeinen siksi, että konfliktin ratkaisu edellyttää myös poliittista ratkaisua, josta eliitti on vastuussa viime laajalle kotiyleisölle. Voi myös olla, että työryhmissä syntyy uusia identiteettejä, jolloin osallistujien on helpompi samaistua konfliktin vastapuoleen ja kadottaa näin ollen keskusteluyhteys

53 Richmond, 2005, 97.

54 Richmond 2005, 100.

55 Richmond 2005, 97–99.

56 Richmond 2005, 97–98.

omaan viiteryhmäänsä, jolloin osallistujia saattaa kohdata myös eristyneisyys omassa yhteiskunnallisessa kontekstissaan.⁵⁷

Galtungin väkivallan muotojen kautta ajateltuna lähestymistavassa pyritään vastaamaan luottamusta ja dialogia rakentamalla myös konfliktia ylläpitäviin kulttuurisen väkivallan muotoihin. Rakenteellisen ja kulttuurisen väkivallan näkökulmien mukaan tuominen konfliktien ratkaisemiseen on ollut tärkeä osa kokonaisvaltaisemman lähestymistavan rakentumisessa. Rakenteellisen väkivallan purkamiseen ja kokonaisvaltaisen rauhan saavuttamiseksi lähestymistapa sellaisenaan on ollut riittämätön, sillä vaikka dialogin avulla väkivallan rakenteita ja konfliktin syitä voidaan paikallistaa ja muodostaa niistä jaettuun käsityksiä, niin näiden rakenteiden purkamiseen konfliktinratkaisu ei sisällä vastausta.

2.3.3. Liberaalin rauhan metodologia: rauhan- ja valtionrakennus

Rauhanrakennus edustaa kolmannen sukupolven teoreettista ja toiminnallista lähestymistapaa konflikteihin ja rauhaan.⁵⁸ Galtungin laajentama väkivallan käsite on vaikuttanut siihen että, rauhantutkimuksen perinteinen tavoite löytää tapoja väkivallan poistamiseksi on laajentunut koskemaan enenevässä määrin rakenteellisen väkivallan purkamista. Näin ollen painopiste on siirtynyt suoran fyysisen väkivallan esiintymisen hillitsemisestä kohti rauhan esteenä olevien, ja konfliktia ylläpitävien olosuhteiden, muokkaamista.⁵⁹ Rauhanrakennus vie eteenpäin konfliktinratkaisusta alkanutta siirtymää kokonaisvaltaisemman ja positiivisen rauhankäsityksen mukaista toimintaa konflikteissa. Rauhanrakennuksella viitataan yleisesti konfliktin jälkeiseen toimintaan, joka aloitetaan rauhansopimuksen jälkeen, jolloin vasta aikaansaatu ja usein muodollista ja haurasta rauhaa pyritään vahvistamaan. Rauhanrakennuksen tavoitteena on tukea konfliktin jälkeistä yhteiskuntaa vahvistamalla maan taloutta, hyvää hallintoa, oikeusjärjestystä, kansalaisyhteiskuntaa ja demokratiaa.⁶⁰ Rakenteellisen väkivallan ja konfliktin välisen yhteyden nostaminen keskiöön on laajentanut käsitystä myös turvallisuudesta, ja inhimillisen turvallisuuden rakentamisesta on tullut keskeinen päämäärä konfliktien ratkaisussa. Siinä missä voimatoimien avulla väkivallan ilmeneminen konfliktissa saattaa olla rajattavissa, väkivallan rajaaminen ei kuitenkaan poista sen uhkaa konflikteissa, vaan pakkokeinoin ylläpidettävä rauhantila jättää väkivallan uhan osaksi vallitsevaa todellisuutta. Kestävän rauhantilan saavuttaminen vaatii

57 Richmond 2005, 97.

58 kts. esim. Kaldor, 2006.

59 Galtung 1996, 127.

60 Yk-liitto, verkkosivut.

erilaisten väkivallan rakenteiden purkamista. Ajatus tästä rakenteellisen väkivallan poistamisen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisen yhteydestä kestävän rauhan edellytyksenä, on tuonut yhteen rauhan ja kehityksen käsitteet. Galtung toteaa kuitenkin, että rauhan (ja kehityksen) määrittely on loppumaton ja muuttuva prosessi, jonka vaikutukset ovat nähtävissä niissä tavoissa, joilla eri aikakausina rauhaan pyritään.⁶¹

Nykyistä kansainvälistä lähestymistapaa rauhan ja kehityksen suhteen vahvistamiseksi Richmondin mukaan edustaa liberaalin rauhan metodologia. Lähestymistavassa rauha pyritään saavuttamaan ottamalla huomioon ensimmäisen ja toisen sukupolven lähestymistapojen haasteet ja vastaamaan rauhan edellytysten niin ulkoisen (valtioiden väliseen) kuin sisäisen (yhteiskunnan) legitimitietin tarpeeseen. Tämä tapahtuu konfliktiympäristössä yhteiskunnallisten reformien, demokratian ja sosio-ekonomisen kehityksen kautta. Liberaalin rauhan ideologiset juuret ovat liberalismissa ja kansainvälisen politiikan idealismina tunnetussa suuntauksessa. Liberaali rauhankäsitys muodostaa hybridin, jossa rauha esitetään sekä monitasoisena prosessina, jossa konfliktia ylläpitävät rakenteet muunnetaan kehityksen kautta että tuloksena, jossa prosessin kautta saavutetaan rauhanomainen ja kestävä rauhantila. Tällainen prosessi nähdään sopivaksi sekä kansainvälisen järjestelmän tasolle että valtioiden sisälle. Liberaalin rauhankäsityksen mukainen rauha on jakamaton, samalla sekä ulkoinen että sisäinen. Inhimillisen turvallisuuden ja demokratian lisääntymisen ajatellaan tukevan rauhan edellytyksiä, demokraattisen rauhan teesin mukaisesti⁶², valtioiden välillä, ja toisaalta liberaalien instituutioiden rakentaminen nähdään konfliktiyhteiskunnan yhteiskuntarauhan kehittymistä tukevaksi.⁶³

Liberaali rauha pyrkii kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan konflikteihin, ja kansainväliset kokonaisstrategiat rauhan ja kehityksen eteenpäin viemiseksi suosivat valtionrakennusta tai kansakunnan rakennusta toimintatapoina. Sekä rauhanrakennusta että valtionrakennusta yhdistää ajatus kehityksestä rauhan luomisen välineenä. Siinä missä rauhanrakennus toimintamuotona aloitetaan konfliktin jälkeen, niin valtionrakennus on toimintaa, jolla kestävän rauhan rakenteita pyritään luomaan jo konfliktin aikana. Taustalla vaikuttaa universaalin rauhan ajatus, jossa länsimaisia liberaaleja instituutioita rakentamalla voidaan luoda rauhan olosuhteet. Rauha edellyttää moninaisten koko yhteiskuntaa läpileikkaavien prosessien ja reformien yhdistämistä kokonaisvaltaisen rauhan aikaansaamiseksi. Tällöin kansainväliset toimijat yhdessä paikallisten

61 Galtung 1996, 265–267.

62 Kant, 1922.

63 Richmond 2005, 38.

toimijoiden kanssa suunnittelevat ja toteuttavat reformeja konfliktialueella, joiden tuoman kehityksen kautta rauhalle rakennetaan kestäväää ja itseään ylläpitävää institutionaalista pohjaa. Yhteiskunnallisia instituutioita rakentamalla ja vahvistamalla pyritään luomaan edellytyksiä talouden kehittymiselle ja vahvistamaan lakia ja järjestystä linjassa ihmisoikeuksien kanssa. Näin ollen rauhan pyrkimykset keskittyvät rakenteellisen väkivallan poistamiseen, minkä nähdään ylläpitävän ja konfliktia. Rauhan ja turvallisuuden suhde ymmärretään näin ollen positiivisen rauhan kautta.⁶⁴

Valtionrakennus ja siihen läheisesti liittyvä kansakunnanrakennus ovat yleistyneet rauhanrakentamisen toimintamuotona 1990-luvulta lähtien. Valtionrakennus ja kansakunnanrakennus eroavat käsitteellisellä tasolla kuitenkin hieman toisistaan. Valtionrakennukseen liittyy ajatus, että instituutioita kehittämällä yhteiskunnan kokonaisvaltaisen reformin kautta saadaan luotua rauhan edellytyksiä. Valtionrakennus alkaa usein kansainvälisten toimijoiden ja paikallisen poliittisen eliitin pyrkimyksenä, ja tässä mielessä edustaa eliitistä lähtevää ylhäältä alaspäin kansalaisyhteiskunnan ja yksilön tasolle suuntautuvaa toimintaa. Kuitenkin prosessin tarkoituksena on, että kansalaisyhteiskunnan toimijat pyritään integroimaan mukaan. Kansakunnan rakennuksessa on samanlaisia elementtejä kuin valtionrakennuksessa, mutta erona on kuitenkin se, että kansakunnanrakennuksessa huomio kiinnitetään kulttuurisiin, sosiaalisiin ja ideologisiin tekijöihin, joiden nähdään vaikuttavan konfliktin taustalla. Kansakunnanrakennus edellyttää institutionaalisten elementtien olemassaoloa, joita valtionrakennuksessa pyritään tuottamaan. Kansakunnanrakennus keskittyy näin ollen enemmän kansallisen yhtenäisyyden rakentamiseen kansallisen identiteetin ja demokraattisen prosessin kautta sekä vahvistamalla kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.⁶⁵

Liberaalin rauhankäsityksen vaikutus toimijuuskuvan laajentumiseen konfliktien ratkaisemisessa ja rauhan edellytysten rakentamisessa on korostanut kansainvälisen ja moninaisen toimijuuden roolia konflikteissa. Multilateralismista eli monenkeskisyydestä on tullut keskeinen ohjaava periaate toimintaan. Monenkeskiseen yhteistyöhön nojaavat kansainväliset toimijat ja rahoittajat, kuten kansainväliset rahoituslaitokset ja YK:n kehitysorganisaatiot, koordinoivat yhdessä kehitysohjelmia paikallisten toimijoiden kanssa. Yhteistyötä koordinoidaan sekä kansalaisyhteiskunnan ruohonjuuritasolla että paikallisten poliittisten toimijoiden kanssa. Rauha nähdään

64 Richmond 2005, 192.

65 Caplan, 2005, 27–30.

yhteiskunnallisten olosuhteiden kehityksen ja inhimillisen turvallisuuden kautta ja kehitys ohjelmilla pyritään muokkaamaan toimijoita.⁶⁶

Liberaalin rauhan mukainen rauhanrakennus legitimoii konfliktin ulkopuolisten toimijoiden läsnäoloa konfliktissa, ja on hyvin normaalia, että rauhanrakennus sisältää siirtymävaiheen, jossa omistajuus toiminnasta pyritään siirtämään paikallisille. Vaarana tästä huolimatta on, että ulkopuolisen toimijuuden ja rahoituksen ympärille rakentuvassa toiminnassa nämä väliaikaisiksi osallisiksi tarkoitetut toimijat rakentuvat osaksi rauhaa, joka ei ole kestävällä pohjalla ilman toimijoiden läsnäoloa ja osallisuutta prosessissa.⁶⁷ Valtionrakennuksessa korostuu ulkopuolisten toimijoiden, kuten kansainvälisten rahoituslaitosten ja kehitysyhteistyöorganisaatioiden rooli. Ulkopuolisten toimijoiden rooliin kuuluu toimia asiantuntija- ja teknisen avun tarjoajina, mutta myös prosessin arvioijina. Valtionrakennusta on kritisoitu ulkopuolisten toimijoiden suuresta roolista prosessissa, mutta samalla prosessin legitimitettiin on nähty nousevan vapaaehtoisuuden periaatteesta ja yhteisestä tavoitteesta, johon valtionrakennuksen osapuolet sitoutuvat.⁶⁸

Rauhan legitimitettiin nähdään rakentuvan prosessissa, jossa inhimillisen kehityksen edesauttaminen ja tarpeisiin vastaaminen poistaa konfliktin. Tällainen tapa ajatella rauhaa kehityksen kautta yhdistää tosien ja kolmannen polven rauhankäsityksiä, sillä tarkoituksena on ratkaista konflikti ja poistaa konfliktin syyt ja muuntaa paikallisia olosuhteita siten, että kestävä rauha voidaan rakentaa eikä konflikti toistu. Rauhan nähdään näin ollen sekä prosessina että lopputuloksena ja rauhan legitimitettiin niin sisä- kuin ulkopoliittisesti edellyttää, että prosessin päämäärästä vallitsee yksimielisyys.⁶⁹ Omassa tutkimuksessani, Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa, tällainen sovittu päämäärä on kahden valtion malli, joka on vahvistettu osapuolten välisin sopimuksin ja kansainvälisesti YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1397 vuonna 2002.⁷⁰

Liberaalirauha ja sen edellyttämät reformit tähtäävät yhteiskunnan sosiaalisten, taloudellisten ja hallinnollisten rakenteiden muuntamiseen. Rauha nähdään aina myös suhteessa uhkiin ja se miten ymmärrämme uhat ohjaa toimintaamme rauhan saavuttamiseksi. Liberaalissa rauhassa kehityksen ja turvallisuuden suhde on keskeinen akseli, jonka kautta keskeiset uhat avautuvat tässä diskurssissa. Kehityksellä pyritään suojelemaan ihmisoikeuksia ja reformit nähdään keinoina inhimillisen

66 Richmond 2005, 102.

67 Richmond 2005, 229.

68 Richmond, 2005, 114. vrt. Caplan, 2005, 27 – 30.

69 Richmond 2005, 122.

70 YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1397.

turvallisuuden ja kehityksen eteenpäin viemiseksi paikallisessa kontekstissa. Liberaalissa rauhassa rakennetaan valtiollisia instituutioita ja vaikka kansalaisyhteiskunnan toimijat ovat reformeissa keskeisiä niin tavoitteet kiinnittyvät valtiollisten instituutioiden vahvistamiseen ja rakentamiseen. Rauhalla on siis *hallinnan* ulottuvuus, jota pyritään rakentamaan yhteiskunnallisen järjestyksen ja oikeudenmukaisuuden kautta, joka viime kädessä toteutuu toimivan valtion viitekehuksesta käsin.⁷¹

3. HISTORIALLINEN TAUSTA: RAUHANPYRKIMYKSET ISRAELIN JA PALESTIINALAISTEN VÄLISESSÄ KONFLIKTISSA

”Ideat eivät ole intellektuellien leikkikaluja: niillä on hyvässä ja pahassa, vaikutuksia siihen, mitä jopa intellektuellit kutsuvat ’todellisuudeksi’.”

— George Weigel⁷²

3.1. Konfliktin historiallinen tausta ja kahden valtion idea

Israelin ja palestiinalaisten pitkittynyt konflikti sai alkunsa Israelin perustamisesta vuonna 1948, jolloin valtion perustamisen yhteydessä suuri joukko palestiinalaisia pakeni tai karkotettiin historiallisilta kotiseuduiltaan ympäröiviin naapurimaihin. Israel perustettiin Iso-Britannian hallussa olleelle mandaattialueelle Palestiinaan. Alueelle oli YK:n vuoden 1947 jakosuunnitelman perusteella tarkoitus perustaa kaksi valtiota, yksi valtio juutalaisille ja toinen arabivaltio palestiinalaisille. Suunnitelma ei tuolloin toteutunut, vaan arabien ja juutalaisten välille puhkesi sota, jonka aikana Israel julistautui itsenäiseksi valtioksi. Jakosuunnitelman tarkoittama kahden uuden valtion alue jaettiin Israelin ja Jordanian kesken, palestiinalaiset jäivät tuolloin ilman omaa valtiota. Näin sai alkunsa Israelin ja arabien välinen laajempi alueellinen konflikti, jota on sodittu sittemmin Israelin ja sen naapureiden välillä kolmessa sodassa.

Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin eriytyminen, laajemmasta Israelin ja arabien välisestä alueellisesta konfliktista, omaksi asiakysymyksekseen, juontaa vuoteen 1967. Vuonna 1967 Israel kävi Jordanian, Syyrian ja Egyptin kanssa kuuden päivän sodan, jonka tuloksena Israel miehitti Jordaniaalta Länsirannan ja Itä-Jerusalemin, Syyrialta Golanin kukkulat ja Egyptiltä Siinain ja

71 Richmond 2005, 211.

72 “Ideas are not intellectuals' toys: ideas have consequences, for good and for ill, in what even intellectuals sometimes call "the real world".” Käännös, MP.

Gazan. Kansainvälinen reaktio miehitykseen tuli välittömästi, miehitys todettiin laittomaksi ja vakavaksi esteeksi kestävän rauhan saamiseksi aikaan Lähi-itään. YK:n turvallisuusneuvosto vaati miehityksen välitöntä lopettamista jo vuonna 1967 päätöslauselmalla 242.⁷³ Kuuden päivän sodassa Israelin miehityksen alle jäivät alueet, joille Palestiinan valtio oli alkuperäisen vuoden 1947 jakosuunnitelman mukaan määrää perustaa. Sodasta lähtien palestiinalaiset ovat eläneet sotilasmiehityksen alla näillä alueilla. Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa on kyse miehitettyjen maa-alueiden hallinnasta. Kansainvälinen yhteisö on toistuvasti tuominut Israelin miehityspolitiikan, joka liittyy miehitysvallan alaisia maa-alueita siirtokuntien rakentamisen kautta Israeliin. Miehityksen jatkuminen johti arabien vastarintaliikkeen syntyyn. Vastarintaliike Palestine Liberation Organization eli, PLO perustettiin Arabiliiton kokouksessa Kairossa vuonna 1964. Liikkeen alkuperäisenä tarkoituksena oli edustaa Palestiinan pakolaisia ympäröivissä naapurimaissa ja miehityksellä alueilla. Kuuden päivän sodan jälkeen PLO:n ohjelman keskiöön nousi Palestiinan demokraattisen ja sekulaarin valtion perustaminen ja kansallisen itsemääräämisoikeuden saavuttaminen YK:n vuoden 1947 jakosuunnitelman perusteella.⁷⁴ Israelin miehityspolitiikan kestättömyys nousi käytännössä esiin palestiinalaisten ensimmäisen kansanousun eli intifadan, myötä vuonna 1987, jolloin Israelin ja palestiinalaisten välinen konflikti leimahti ilmieliekkisiin.⁷⁵ Ensimmäinen intifada edusti käännettä konfliktin luonteessa. Ensimmäistä kertaa Israelin perustamisen jälkeen konfliktista tuli yhteisöjen välinen. Aiemmat väkivallan muodot konfliktissa olivat ilmenneet osana valtioiden välisiä sotatoimia, nyt osapuoliksi nousivat kansat.⁷⁶

Intifadalla oli suuri vaikutus Israelin sisä- ja ulkopoliittikkaan, sillä Israel valtiollisena toimijana ja miehittäjänä, oli tilanteen edessä, jossa palestiinalaisten vastarinta edusti uudenlaista turvallisuusuhkaa ja vaati uudenlaista ratkaisua. Konfliktinhallinta sotilaallisin keinoin nähtiin mahdolliseksi, mutta samalla sotilaallisten toimien käyttäminen miehitetyn kansan vastarintaa vastaan, herätti Israelissa moraalista keskustelua siitä, oliko väkivallan käyttö hyväksyttävä ratkaisu vastarinnan hallitsemiseksi. Moraalisen keskustelun taustalla vaikutti se, että vasta ensimmäisen intifadan myötä miehityksen kokemukset palestiinalaisten puolelta pääsivät uudella tavalla israelilaisten tietoisuuteen ja julkiseen keskusteluun. Näin ollen poliittisen ratkaisun hakeminen konfliktiin nousi uudella tavalla tärkeäksi.⁷⁷

73 YK:n Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1967, 242.

74 Ghanem 2013, 23.

75 Huuhtanen 2002, 61.

76 Huuhtanen 2002, 59 – 60.

77 Huuhtanen 2002, 61.

Palestiinalaisten kansallisliikkeen kasvaessa ja voimistuessa, PLO julisti vuonna 1988 Palestiinan ensimmäisen kerran itsenäiseksi valtioksi, vedoten vuoden 1947 jakosuunnitelmaan, mutta myös YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 242, jossa Israelin kuuden päivän sotaa seurannut miehitys tuomittiin laittomaksi. Näin ollen PLO epäsuorasti tunnusti Israelin valtion oikeuden 1967 vuotta edeltäneillä alueilla.⁷⁸ Julistuksella oli suuri historiallinen painoarvo, sillä se oli ensimmäinen kerta Israelin perustamisen jälkeen, jolloin palestiinalaiset ilmaisivat hyväksyntänsä sille tosiasialle, että Israelin valtio oli olemassa. Julistuksen myötä PLO:n edustaja Jasser Arafat kutsuttiin puhumaan YK:n yleiskokoukselle. YK:n yleiskokous huomioi PLO:n julistuksen ja YK-järjestelmässä siirryttiin viittaamaan PLO:n sijasta 'Palestiinaan' päätöslauselmalla, joka tunnetaan nimellä "The Question of Palestine"⁷⁹. Myös Jordania luopui vuonna 1988 aluevaatimuksista palestiinalaisten hyväksi. Tämä käytännössä tarkoitti, että Israelin ja Jordanian välinen valtiollinen konflikti, sodan aikana miehitetystä alueista, muuttui Palestiinan miehitetyn kansan vapaustaisteluksi omasta valtiosta, joka oli jäänyt perustamatta vuonna 1948.⁸⁰ Tämä johti siihen, että ratkaisua oli haettava ensisijaisesti näiden kahden osapuolen välillä, vaikka konflikti selkeästi on sidottuna myös laajempaan alueelliseen arabivaltioiden ja Israelin väliseen konfliktiin.

Israelissa poliittinen ilmapiiri alkoi kypsyä poliittiselle ratkaisulle ensimmäisen intifadan jälkeen. Työväenpuolueen johtoon noussut Jitzak Rabin kannatti poliittisen ratkaisun hakemista konfliktiin sotilaallisen voimankäytön lisäämisen sijaan, jonka hän näki johtavan Israelin kansainväliseen eristykseen. Työväenpuolueen Jitzak Rabinin noustua Israelin pääministeriksi vuonna 1992 alkoi Israelin tie poliittisen ratkaisun hakemiseksi ja rauhanprosessin alkuun päästiin Oslossa vuonna 1993.⁸¹

3.2. Israelin ja palestiinalaisten välisen rauhanprosessin historia

3.2.1. Oslon prosessi ja Oslon sopimukset

Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin rauhanpyrkimykset saivat alkunsa Oslost vuonna 1993, kansainvälisen rauhanvälityksen tuloksena. Oslossa Israelin pääministerin Jitzhak Rabin ja Palestiinan vapautusjärjestön johtaja Jasser Arafat allekirjoittivat sopimukset, joissa osapuolet tunnustivat toisensa. Samalla sovittiin väliaikaisista peruseriaateista, jotka ohjaisivat

78 Palestiinalaisten itsenäisyysjulistus YK:n yleiskokoukselle 1988, A/43/827.

79 YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 1988, A/RES/43/177.

80 Huuhtanen 2002, 59.

81 Huuhtanen, 2002, 60–62.

rauhanprosessia viiden vuoden siirtymäjaksolla. Siirtymäjaksolla oli tarkoitus päätyä osapuolen väliseen varsinaiseen rauhansopimukseen, jossa konfliktin viimeisen vaiheen asialista ratkaistaisiin.⁸² Oslon sopimuksessa luotiin pohja ajatukselle itsenäisestä Palestiinan valtiosta Israelin sotilasmiehityksen alaisella alueella Länsirannalla ja Gazassa. Oslon periaatteiden mukaan PLO edustaisi poliittisesti palestiinalaisia Lähi-idän rauhanprosessissa. Oslon prosessin periaatteet ja rauhanprosessin arkkitehtuuri kuitenkin vahvistivat konfliktin asymmetriaa, jossa osapuolina ovat sotilasmiehityksen alaisena elävä kansa ja Israelin valtio, jolla on maailman neljänneksi suurin armeija.⁸³ Oslon prosessi eteni vaiheittain ja konfliktin asymmetria ja osapuolten erilaiset kokemukset ja käsitykset konfliktista ja rauhasta heijastuivat prosessissa ja kirjatuissa periaatejulistuksissa ja tavoitteissa. Ensin palestiinalaiset tunnustivat peruseriaatteissa Israelin oikeuden turvallisiin rajoihin ja väkivallan poissaoloon, irtisanoutumalla terrorismista ja vahvistamalla sitoumuksensa Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin 242 ja 338, jotka ovat kahden valtion ratkaisun pohja kansainvälisesti tunnustettuna. Ensimmäisessä Oslon sopimuksessa Israelin allekirjoittamasta paperista ei löydy mainintaa näistä päätöslauselmista tai kahden valtion ratkaisusta.⁸⁴

Toisessa Oslon sopimuksessa miehitykselle luotiin väliaikaiset toimintaperiaatteet, joiden pohjalta luotiin Palestiinalaisten itsehallinto (PA). Väliaikaissopimuksessa Länsiranta ja Gaza jaettiin hallintoalueiksi PA:n ja Israelin kesken. Hallintoalueet jakautuivat siten, että PA:n hallintaan jäivät niin sanotut A-alueet, joissa sijaitsevat palestiinalaisten suurimmat väestökeskittymät. Israel ja PA hallinnoivat yhdessä ja C-alueita ja Israelin väliaikaiseen hallintaan jäivät B-alueet.⁸⁵ Hallintoalueista PA:n hallintaan jäänyt alue oli maantieteellisesti epäyhtenäinen ja kattoi noin 7 prosenttia miehitettyjen alueiden pinta-alasta. Oslon sopimus ei ollut rauhansopimus, vaan sopimus rauhaan pyrkivän prosessin aloittamisesta. Maia Hallward huomauttaa, että prosessia on tulkittu hyvin laajasti rauhansopimuksen kaltaisena, jollaiseksi se ei ollut tarkoitettu. Oslon sopimus oli ennen kaikkea vaiheittaiseksi rauhansuunnitelmaksi tarkoitettu ja väliaikaisjärjestelyjä säätelevä. Sopimuksissa PA:n vastuulle siirrettiin koulutuksen, terveydenhuollon, viemäroinnin ja muiden peruspalveluiden tarjoaminen sekä militanttien pidättäminen miehityksellä alueilla. Näin miehitys jatkui tilanteessa, jossa kontrolli alueista tosiasiallisesti pysyi Israelilla, mutta sen kustannukset

82 Hallward, 2011, 187.

83 Hallward 2011, 188.

84 Hallward, 2011, 188.

85 Huuhtanen, 2002, 16.

vähenevät dramaattisesti PA:n otettua vastuulleen sellaisia toimintoja, jotka kansainvälisen lain nojalla kuuluisivat miehittäjävallan velvollisuuksiin.⁸⁶

Prosessin edetessä kahden valtion ratkaisu sai laajaa kansainvälistä kannatusta, myös Israel vahvisti kahden valtion periaatteen kirjallisesti toisessa Oslon sopimuksessa vuonna 1995.⁸⁷ Oslon rauhanprosessissa ei aikaansaatu konfliktia ratkaisevaa ja pysyvää rauhansopimusta. Kuitenkin ensimmäisen ja toisen Oslon sopimuksen ansiona voidaan pitää sitä, että sopimukset loivat yhteisen ja molempien osapuolten tunnustaman viitekehyksen sille, miltä tuleva rauha näyttäisi, ja samalla luotiin raamit prosessille eli, kuinka tuo rauha toteutettaisiin. Palestiinalaisille prosessista merkittävän teki palestiinalaishallinnon eli PA:n perustaminen. Kahden valtion malli rauhan saavuttamisessa vakiintui prosessin aikana vaiheittain Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisun viitekehykseksi, malli on pysynyt periaatteiltaan samana myös Oslon prosessin jälkeisissä rauhanpyrkimyksissä. Sopimusta on pidetty historiallisena, ja pääministeri Rabinin ja PLO:n johtaja Jasser Arafat saivat yhdessä Israelin ulkoministeri Shimon Perezin kanssa vuonna 1994 Nobelin rauhanpalkinnon tunnustuksena työstään rauhan edistämiseksi Lähi-idässä. Oslon prosessi sisälsi kuitenkin haasteita kummankin osapuolen näkökulmasta, ja väliaikaiseksi tarkoitettuja periaatteita ja rauhansuunnitelmaa ei saatu vietyä päätökseen. Virallisesti Oslon prosessi päättyi tuloksettomana Camp Davidin rauhankokoukseen vuonna 2000.

3.2.2. Oslon prosessin haasteet

Oslon prosessin epäonnistumiseen vaikuttivat monet tekijät, jotka osittain nousivat prosessin rakenteesta ja toimijoiden välisestä asymmetriasta. Toisaalta osapuolten sisäpoliittisilla tekijöillä oli vaikutusta siihen, että rauhansuunnitelmaa ei pystytty viemään läpi kahden valtion ratkaisua koskevasta näennäisestä yksimielisyydestä huolimatta.⁸⁸

Eräitä konfliktin ratkaisua vaikeuttavia tekijöitä Oslostä lähtien ovat olleet osapuolten välinen asymmetria ja eriävät kokemukset konfliktista. Israelilaisten ja palestiinalaisten käsitykset ja kokemukset konfliktista vaikuttavat odotuksiin rauhasta. Maia Hallwardin mukaan keskeinen ongelma Oslon prosessissa oli se, että siinä ei huomioitu osapuolten erilaisia kokemuksia konfliktista tai käsityksiä siitä, mitä rauhalla haluttiin saavuttaa. Israelin ja palestiinalaisten välisiä eroja suhtautumisessa konfliktiin ja rauhaan voidaan hedelmällisesti lähestyä negatiivisen ja

86 Kts. Haagin yleissopimus IV 1907, Geneven sopimukset 1949 ja lisäpöytäkirjat 1977.

87 Hallward, 2011, 188.

88 Huuhtanen 2002, 67.

positiivisen rauhan käsitteiden kautta.⁸⁹ Israelille tapa nähdä konflikti on sidoksissa sen historiaan alueella. Maa ei ole olemassaolonsa aikana ollut päivääkään rauhantilassa kaikkien naapureidensa kanssa. Tämän vuoksi sodan ja aseellisen väkivallan poistamisesta on tullut tapa lähestyä rauhaa. Myös Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa pyritään Israelin näkökulmasta poistamaan palestiinalaisten aseellisen vastarinnan ja terrorismin uhka, rauha nähdään toteutuvaksi fyysisen turvallisuuden kautta. Israel on perustellut tiukan turvallisuusregiimin rakentamista miehityille alueille terrorismin uhan hallitsemisella. Toisaalta Israel on perustellut jatkuvaa miehitystä turvallisuustarpeilla, tästä näkökulmasta palestiinalaisalueet toimivat strategisena suoja-alueena naapurimaiden aggression ja invaasion uhkaa vastaan.⁹⁰ Huolimatta tästä turvallisuusperusteisesta politiikasta ja rauhandiskurssista, Israel on tukenut siviiliväestönsä asutusta ja siirtokuntien rakentamista miehityillä alueilla, kaventaen suoja-alueen osaa miehityistä alueista siviiliväestön asutuksilla. Oslon prosessin alkamisesta lähtien Israelin siirtokuntien asukasluku miehityillä palestiinalaisalueilla on kolminkertaistunut.⁹¹ Israelin toimintaa ohjaava rauhankäsitys on Galtungin termein nähtynä negatiivinen rauha, sillä Israelissa rauha määrittyy fyysisen turvallisuuden toteutumisenä ja uhat rauhalle määrittyvät fyysisen uhan kautta. Rauhan pääasiallinen tavoite on aseellisen väkivallan ja sodan poissaolo, mikä ominaista rajatulle negatiivisen rauhankäsitykselle.⁹²

Palestiinalaisten kokemus konfliktin eletystä todellisuudesta eroaa lähtökohdiltaan Israelin todellisuudesta. Palestiinalaisille konfliktin ratkeaminen vaikuttaa kokonaisvaltaisesti inhimillisen turvallisuuden perustaan. Siinä missä konfliktin vaikutukset Israelin yhteiskunnassa eivät estä yhteiskunnallisen elämän edellytyksiä, taloudellista ja sosiaalista kehitystä tai väestön valtaosan perusoikeuksien toteutumista, palestiinalaisille tilanne on päinvastainen. Palestiinalaisten näkökulmasta rauhaan liitetyt tavoitteet ja odotukset ovat fyysisistä turvallisuutta laajemmat, rauha nähdään pyrkimyksenä oikeudenmukaisuuteen.⁹³ Jatkuvan miehityksen vaikutukset yhteiskunnalliseen, taloudelliseen ja inhimilliseen kehitykseen ovat olleet valtavat. Vaikka väkivaltaa konfliktissa on esiintynyt puolin ja toisin, palestiinalaisten keskeisenä tavoitteena ei ole ollut vain fyysisen väkivallan rajaaminen, vaan ennen kaikkea rakenteellisen väkivallan purkaminen ja Israelin miehityksen lakkauttaminen. Nimenomaan Israelin turvallisuuspolitiikkaan perustuvat sotilasmiehityksen rakenteet palestiinalaisalueilla edustavat keskeistä uhkaa palestiinalaisten näkökulmasta, uhka koskee sekä suoran väkivallan uhkaa että rakenteellista väkivaltaa. Näin ollen

89 Hallward 2011, 189.

90 Hallward 2011, 190.

91 Peace Now:n julkaisu 17.10.2013.

92 Hallward 2011, 189.

93 Hallward 2011, 189.

palestiinalaisten rauhaan liittämät odotukset liittyvät vahvasti sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, inhimilliseen turvallisuuteen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen, joiden toteutumista ja edellytyksiä miehitys rajoittaa. Palestiinalaisille konfliktin ratkaiseminen kahden valtion mallin mukaisesti vaikuttaisi kokonaisvaltaisesti yhteiskunnallisen ja valtiollisen olemassaolon ehtoihin ja mahdollistaisi inhimillisen ja taloudellisen kehityksen. Tällaiset rauhaan liitetty odotukset ja tavoitteet kuvastavat Galtungin positiivisen rauhan käsitettä.⁹⁴ Eroista huolimatta kahden valtion ratkaisua on pidetty sopivana mallina täyttää kummankin osapuolen legitiimit tarpeet.

Toisena haasteena konfliktin ratkaisulle on ollut itse rauhanprosessiin sisälle rakentunut asymmetria. Konfliktin osapuolten kokemusten lisäksi niiden asemat ja toimijuus konfliktissa ovat varsin erilaiset, tämä on osaltaan vaikeuttanut prosessia. Hallward huomauttaa, että Oslon prosessista alkaen konfliktia on pyritty ratkaisemaan valtioiden väliseen konfliktiin soveltuvalla konfliktinratkaisumallilla, mikä on täysin jättänyt huomioimatta yhteisöjen välisen konfliktin dynamiikan ja osapuolten välisen asymmetrian. Asymmetria on ilmeinen konfliktissa. Israelilla on valtiollisen toimijuuden mukana tuomat edut, kuten vakiintunut asema kansainvälisen yhteisön täysivaltaisena ja suvereenina jäsenenä. Samalla ero resursseissa on suuri, Israelilla on maailman neljänneksi suurin armeija, kehittynyt talous ja USA:n. Miehityksen alla elävien palestiinalaisten olosuhteet edustivat puolestaan varsin erilaista todellisuutta, sillä palestiinalaisilla ei ollut valtiota tai sen mukanaan tuomia taloudellisia resursseja ja yhteiskunnallisia rakenteita, eikä myöskään armeijaa vastaamassa turvallisuudesta. Lisäksi Oslon prosessissa palestiinalaisten edustajaksi hyväksytty PLO:n Jasser Arafat eli maanpaossa.⁹⁵

Poliittisen eliitin korostuminen prosessissa heijastelee kylmän sodan aikaista ilmapiiriä, jossa konfliktin poliittinen taso ja valtioiden toimijuus olivat ensisijaista yhteisöjen toimijuuteen ja todellisuuteen nähden. Rauha pyrittiin saamaan aikaan valtioiden tasolla, mikä jätti huomioimatta olosuhteet ja erot konfliktin osapuolten kokemuksista konfliktista ja odotuksista rauhan suhteen. Rauhanprosessin jääminen ainoastaan poliittisten eliittien tasolla heikensi prosessin sisäpoliittista legitimitettiin kummankin osapuolen keskuudessa.⁹⁶ Oslon prosessin epäsuhdut lähtökohdat heijastuivat myös prosessin vaikutuksissa osapuolten asemaan. Rauhanprosessin aikana Israelin talous kasvoi rauhoittuneen tilanteen myötä turismin ja lisääntyneiden kaupankäynti mahdollisuuksien lisääntyessä. Vastaavasti palestiinalaisten kokemus Oslost ei tuonut mukanaan

94 Hallward 2011, 189.

95 Hallward 2011, 188.

96 Hallward 2011, 189–191.

taloudellisia etuja, ja alueiden jakaminen hallintoalueiksi Israelin ja PA:n välillä näkyi miehityksen lisääntyvänä läsnäolona tarkastuspisteiden ja tiesulkujen muodossa, samaan aikaan Israel myös jatkoi siirtokuntien rakentamista, mikä ei lisännyt palestiinalaisten luottamusta prosessiin.⁹⁷

Israelin ja palestiinalaisten konfliktissa nimenomaan sisäisen legitimitetin puute on ollut kynnyksysymyksenä, silloin kun osapuolet ovat harvojen tuloksellisten korkean tason neuvotteluiden jälkeen palanneet kotiyleisön eteen. Palestiinalaisten turhautuminen tuloksettomaan prosessiin ja Arafatin hallinnon korruptio heikensivät prosessin legitimitettiä palestiinalaisten silmissä.⁹⁸ Äärimmäinen esimerkki sisäpoliittisen legitimitetin merkityksestä rauhanprosessissa oli Oslon sopimusta seurannut pääministeri Jitzhak Rabinin murha. Rabinin murhan taustalla vaikutti maan sisäpoliittinen ja ideologinen jakaantuminen rauhanprosessin suhteen. Äärioikeistolle Rabinin politiikka edusti kansallisen edun myymistä ja maanpetturuutta. Rauhaan liittyvä problematiikka Israelissa on kansallista turvallisuutta monimutkaisempi kysymys ja liittyy läheisesti Israelin kansalliseen identiteettiin. Vaikka Israel kansainvälisellä tasolla hyödyntää turvallisuusretoriikkaa politiikkansa perustelemiseksi, sisäpoliittisesti konfliktiin liittyvät haasteet ovat toisenlaisia. Jotta voidaan ymmärtää Oslon prosessiin liittyviä haasteita, ja syitä Israelin jatkuvaan miehitykseen turvallisuusdiskurssin takana, on katsottava niitä sisäpoliittisia ja ideologisia tekijöitä, jotka vaikuttivat pääministeri Rabinin murhan takana.

3.2.3. Israelin sisäpoliittiset jakolinjat rauhanprosessin tavoitteissa

Kahden valtion mallin hyväksymiseen päätyneet rauhanneuvottelut eivät olleet itsestäänselvyys. Ennen Oslon sopimuksia oli myös muita mahdollisuuksia nostettu pöydälle. Poliittisina vaihtoehtoina Israelissa löytyi kannatusta ajatukselle, että arabeille annettaisiin autonomia osana Israelia, tai rauhanprosessin kautta arabiväestö ja osa miehitystyistä alueista liitettäisiin osaksi Jordaniaa, joka oli aktiivisesti mukana vaikuttamassa prosessiin ja neuvotteluihin, jotka johtivat Osloon.⁹⁹ Erityisesti Israelin oikeistopuolue Likudin johtoon vuonna 1993 noussut Benjamin Netanjahu kannatti kaikkien miehitettyjen alueiden liittämistä osaksi Israelia siten, että palestiinalaiset tunnustettaisiin yksilöinä, mutta heillä ei olisi valtaa ryhmänä. Autonomisen siviilihallinnon luominen palestiinalaisille Israelin yhteyteen olisi palvellut Likudin ideologista pyrkimystä pitää Israelin hallussa mahdollisimman suuri osa raamatullisesta Erets Yisarelistä, ja

97 Hallward 2011, 189–191.

98 Huuhtanen 2002, 67.

99 Huuhtanen 2002, 59. kts. myös Barnett 2010, 59.

samalla estää palestiinalaisten tulo Israelin kansalaisiksi, joka olisi syventänyt ristiriitaa Israelin valtion demokraattisen ja juutalaisen luonteen välille.¹⁰⁰

Michael Barnett on tutkinut Israelin sisäpoliittisten tekijöiden vaikutusta rauhanprosessia koskevaan politiikkaan. Hän korostaa, että rauhanprosessia koskeva politiikka kietoutuu yhteen Israelin kansallisen identiteettipolitiikan keskeisten kysymysten kanssa. Tästä johtuen Israelin rauhandiskurssia ei voida ymmärtää kansallista identiteettiä koskevasta keskustelusta erilliseksi. Rauhanprosessin ytimessä oleva ajatus siitä, että rauha toteutuu kahden valtion ratkaisun kautta, jolloin Palestiinan valtio syntyisi Israelin vuonna 1967 miehittämille alueille, on sisäpoliittisesti haastava. Näiden alueiden kohtalon merkitys Israelin sisäisessä keskustelussa linkittyy kysymykseen siitä, millainen Israelin valtio prosessista seuraa. Barnett näkee että tämän asiayhteyden ymmärtämiseksi Israelin kansallinen identiteetti on avaintekijä.¹⁰¹

Israelin kansalliseen identiteettiin liittyy neljä elementtiä, joiden väliset suhteet määrittävät sitä millä tavoin rauhanprosessiin on mahdollista kansallisesta todellisuudesta käsin suhtautua. Maan puoluepoliittinen kenttä ja kansallinen parlamentti ovat keskeisiä kansallisen identiteetin tuotannon välineitä. Puoluekentän jakolinjat ilmentävät kansallisen identiteetin pohjana olevien elementtien välisten painotuserojen vaikutusta kansallisen intressin muodostamisessa. Vaikka mikään identiteetti ei sinänsä tuota toimintaa, kansallinen identiteetti toimii kuitenkin keskeisessä roolissa kansallisen intressin muodostamisessa. Tämä johtuu siitä, että kansallista identiteettiä voidaan hyödyntää jonkin tietyn toiminnan legitimoimiseen, mistä johtuen toiset poliittiset vaihtoehdot voidaan saada valitun identiteetin tulkinnan puitteissa vaikuttamaan kansallisen edun vastaiselta.¹⁰² Tyypillistä Israelin sisäpolitiikalle on, että eri intressi ryhmittymät kamppailevat siitä, kenen tulkinta tietystä kansallisesta identiteetistä korostuu politiikan perusteena.¹⁰³

Rauhanprosessin kannalta keskeisiä kansallisen identiteetin elementtejä, joilla on suuri sisäpoliittinen painoarvo rauhanprosessia koskevassa julkisessa keskustelussa, on neljä: Israelin valtion juutalaisen luonteen turvaaminen, rauhan turvaaminen, Israelin demokraattisen luonteen säilyttäminen ja raamatullisen suur-Israelin turvaaminen (miehitettyjen alueiden liittäminen osaksi Israelia). Näiden elementtien ymmärretään olevan keskeisiä kansallisen turvallisuuden ja edun muodostumisessa, ja poliittiset jakolinjat rauhanprosessiin kuvastavat elementtien välisiä

100 Huuhtanen 2002, 64.

101 Barnett 2010, 59.

102 Barnett 2010, 63.

103 Barnett 2010, 63.

painotuseroja poliittisten ryhmittymien välillä. Tosin sanoen poliittisella puoluekentällä käydään kamppailua siitä, mikä näistä arvoista on ensisijaisin, miten kansallinen intressi voidaan turvata eri elementtejä korostavien poliittisten vaihtoehtojen ja ratkaisujen välillä.¹⁰⁴

Suuri konsensus poliittisen kentän sisällä vallitsee ensimmäisen elementin tärkeydestä eli, Israelin valtion juutalaisen luonteen turvaamisesta. Kuitenkin tulkinnallinen ero siitä, mitä ”juutalainen luonne” itse asiassa tarkoittaa ja mitä toimenpiteitä sen turvaamiseen vaaditaan, vaihtelee poliittisen kentän eri laidoilla. Puoluekentän suurin jakolinja tulee vasemmiston ja oikeiston, Työväenpuolueen ja Likud-puolueen, välillä. Vasemmisto korostaa liberalismia ja demokratian roolia kansallisen identiteetin perustana, kun taas oikeisto korostaa koko suur-Israelin alueellista merkitystä juutalaisen valtion toteutumisessa, jolloin miehityt alueet ymmärretään erottamattomana osana Israelia. Keskustapuolueiden ja vasemmiston poliittisen ideologian taustalla olevat arvot sisältävät elementtejä, joiden kautta artikuloituna, rauhanprosessi on mahdollista saattaa loppuun, sellaisella tavalla, jossa miehityksistä alueista luopuminen olisi perusteltavissa paitsi turvallisuusnäkökulmista myös kansallisesta ideologisesta kontekstista käsin.¹⁰⁵ Sisäpoliittiseen ilmapiiriin ja rauhanprosessia koskeviin asenteisiin vaikuttavat toimijat eivät rajoitu Israelin yhteiskunnan sisälle. Konfliktin todellisuudella, PA:n, Hamasin ja alueellisten sekä kansainvälisten toimijoiden toiminnalla on vaikutusta siihen, millä tavoin rauhan mahdollisuuksia ja hyväksyttäviä poliittisia vaihtoehtoja arvioidaan. Barnett kuitenkin huomauttaa, että rauhansopimuksen allekirjoittavan hallituksen tulee kansallisen tuen takaamiseksi pystyä perustelemaan prosessin loppuun vieminen sellaisin termein, joissa huomioidaan paitsi turvallisuusnäkökulmat, pystytään myös osoittamaan alueista luopumisen positiiviset ja vahvistavat vaikutukset kansalliselle identiteetille.¹⁰⁶

Israelin kulttuurista ja ideologiasta löytyy monipuolinen varanto elementtejä, joita hyödyntämällä rauhanprosessin loppuun vieminen voidaan esittää joko mahdollisuutena tai uhkana kansallisen intressin toteutumisessa.¹⁰⁷ Rabinin Työväenpuolueen politiikan ja Netanjahun oikeistopolitiikan eron taustalla on ideologinen suhtautuminen Israelin valtioon. Rabin katsoi että, alueiden luovuttaminen palestiinalaisille asteittain rauhanprosessissa ”maata rauhan takeeksi”-periaatteella, olisi paras tapa taata valtion turvallisuus ja estää Israelin kansainvälinen eristys. Ideologisesti Rabinin edustama perinteinen sekularistinen sionismi ei sivuuta Israelin historiallista suhdetta koko

104 Barnett 2010, 71.

105 Barnett 2010, 71–72.

106 Barnett 2010, 60.

107 Barnett 2010, 72.

Erets Yisraelin alueeseen, johon miehitetty alueet kuuluvat, mutta pikemminkin korostaa Israelin valtion turvallisuutta ja yhtenäisyyttä sekä Israelin valtion juutalaista ja demokraattista luonnetta. Näin ollen Rabin näki valtion sisäisen kehittämisen sen pinta-alaa tärkeämpänä. Rabinin politiikan taustalla vaikutti syvästi ajatus siitä, että suurempi maa-alue ei tee Israelista sen juutalaisempaa kuin pienempi alue. Rabinin politiikka pyrki tekemään eroa Israelin valtion ja juutalaisen uskonnollisen kokemuksen välille, ja sotilaallisen voiman ja uskonnollisen kokemuksen erottaminen oli askel uskonnon ja valtion erottamiseksi toisistaan.¹⁰⁸

Osana Rabinin onnistunutta sisäpolitiikkaa Oslon prosessin aikana oli rauhan sitominen osaksi maan sisällä vallitsevia polttavia yhteiskunnallisia kysymyksiä ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta, Rabinin perustelut rauhanprosessin puolesta kumpusivat sekä moraalinen että käytännön politiikan piiristä. Moraalisena perusteluna prosessiin suostumisessa hän hyödynsi uhkaa siitä, että Israelin jatkuva miehityspolitiikka uhkasi kääntyä rasistiseksi järjestelmäksi, joka oli juutalaisuuden arvojen vastainen ja vaarantaisi samalla yhteiskunnan humanististen ja liberaalien arvojen perustan. Taloudellisen eliitin hän voitti puolelleen linkittämällä rauhan ja Israelin taloudellisen kasvun edellytykset yhteen. Keskiluokan Rabin voitti puolelleen esittämällä, että rauhan toteutuminen mahdollistaisi myös julkisten resurssien uudelleenjaon, jolloin puolustusbudjetista voitaisiin rauhan aikana siirtää varoja yhteiskunnan hyvinvointipalveluihin. Näiden elementtien avulla Rabin onnistui artikuloimaan edustamansa linjan tavalla, joka oli linjassa kansallisen edun kanssa, tuotti positiivista kansallista identiteettiä ja toi hyötyä koko yhteiskunnalle ja yksilöille.¹⁰⁹

3.3. Oslon prosessia seuranneet rauhansuunnitelmat ja kansainvälisen yhteisön rooli rauhanprosessissa

3.3.1. Clintonin suunnitelma ja toinen intifada

Oslon prosessin päättymisen jälkeen alkoi toinen intifada, jonka taustalla vaikutti palestiinalaisten turhautuminen ja pettyminen tuloksettomaan Oslon rauhanprosessiin ja PA:n korruptioon. Erityisesti se, että Israel oli Oslon sopimusten aikana edelleen jatkanut siirtokuntien rakentamista, samalla kun PA:n toiminta väliaikaishallituksena ilman pysyvää viimeisen vaiheen ratkaisua näyttäytyi vain miehityksen uutena vaiheena, johti kansannousun ja yleisen protesti mielialan

108 Huuhtanen 2002, 64 – 66.

109 Barnett 2010, 76-78.

kasvuun. YK:n erityisedustaja miehittyjen palestiinalaisalueiden ihmisoikeuskysymyksissä tiivistä vuoden 2001 YK:n yleiskokouksessa, että konfliktin eskalaation taustalla vaikuttava pääasiallinen syy oli miehityksen jatkumisen.¹¹⁰ Toinen intifada alkoi syyskuussa 2000 ja kesti vuoteen 2005, jolloin Arafatin kuoleman jälkeen valtaan nousi vaaleissa voittanut Mahmud Abbas. Heti tuloksetonta Camp Davidin kokousta ja toisen intifadan alkua seurasi kansainvälinen pyrkimys vahvistaa kahdenvaltion mallia ja sitouttaa osapuolia neuvotteluihin. Yhdysvaltojen presidentti Bill Clintonin toimesta tehtiin suunnitelma vuoden tulevien neuvottelujen pohjaksi vuoden 2000 lopulla. Tässä Clintonin suunnitelmana tunnetussa suunnitelmassa kirjattiin periaatteet niistä asiakysymyksistä, jotka olivat Oslossa jääneet neuvotteluiden ulkopuolella. Periaatteiden tarkoituksena oli luoda perusta yhteiselle ymmärrykselle siitä, mitkä olivat tulevien neuvotteluiden reunaehdot ja saada osapuolet palaamaan neuvottelupöydän ääreen.

Periaatteet koskivat viittä tematiikkaa, jotka ovat olleet konfliktin vaikeimpia asiakysymyksiä; maa-alueiden hallinta, Jerusalemin asema, pakolaisten oikeus palata, turvallisuus, viides periaate vahvisti kahden valtion ratkaisumallin ainoaksi käsiteltäväksi vaihtoehdoksi, jonka kautta rauha saavutetaan. Clintonin suunnitelman mukaan palestiinalaiset saisivat suvereniteetin myös Länsirannan ilmatilaan (Gazasta ei ollut mainintaa), pakolaisilla olisi oikeus palata Palestiinaan, mutta ei Israeliin ilman Israelin erillistä suostumusta. Molemmipuoliset turvallisuustarpeet nähtiin voitavan toteuttaa siten, että kansainvälistä läsnäoloa konfliktissa lisättäisiin. Ehdotuksen mukaan Israelin miehitysvallan voimat korvattaisiin siirtymäjaksoksi kansainvälisillä joukoilla, Palestiinan demilitarisoitaisiin ja Israelilla säilyisi oikeus käyttää Palestiinan ilmatilaa erityistilanteissa sotilaallisten harjoitusten tai tarpeiden mukaisesti. Suunnitelman mukaan keskeisenä kiistakysymyksenä ollut Jerusalemin asema ratkaistaisiin siten, että Jerusalemin hallinta jaettaisiin Israelin ja Palestiinan kesken väestön mukaisesti, ja Jerusalemin vanhakaupunki, jossa on kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin uskonnollisesti tärkeitä kohteita jäisi jaettuun hallintaan. Suunnitelma hyväksyttiin osapuolten kesken varauksin.¹¹¹ Clintonin suunnitelman periaatteiden mukaista toimintasuunnitelmaa kuitenkin saatu aikaiseksi, ja toisen intifadan aikana osapuolten välinen epäluottamus ja väkivalta kasvoivat ennennäkemättömälle tasolle. Kuitenkin Clintonin suunnitelmaan osana kuulunut kansainvälisten toimijoiden ja joukkojen läsnäolon kasvattaminen konfliktin ratkaisupyrkimyksissä ja turvallisuuden rakentamisessa edusti askelta kansainvälisen omistajuuden lisäämiseksi konfliktin ratkaisupyrkimyksissä. Ajatus kansainvälisen yhteisön roolin kasvattamisesta ja monenkeskisen yhteistyön tarpeesta konfliktin ratkaisemiseksi jäi elämään, vaikka suunnitelma ei toteutunut.

110 A/56/440, 2001, 6.

111 Clintonin parametrit 2000.

3.3.2. Lähi-idän kvartetin synty ja Tiekartta-suunnitelma

Rauhanpyrkimyksissä ei onnistuttu ottamaan askelia eteenpäin toisen intifadan alkuvuosina, prosessin pysähtyneisyys sekä toistuvasti rikkoontuvat tulitauot osapuolten välillä johtivat kansainväliset toimijat ottamaan aktiivisemmän roolin konfliktin ratkaisupyrkimyksissä. Vuoden 2002 huhtikuussa Venäjä, EU, YK ja USA muodostivat multilateraalinen kansainvälisen yhteistyöfoorumien eli Lähi-idän kvartetin, jonka tarkoituksena oli tukea Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisua kahden valtion mallin mukaisesti.¹¹² Nathalia Toccin mukaan Lähi-idän kvartetti edusti ensimmäistä todellista mahdollisuutta siirtää konfliktin ratkaisu monenkeskiseen prosessiin, vaikka näin ei käynytkaan. Kvartetilla oli toimintansa aloittaessaan laaja kansainvälisen yhteisön tuki arabimaailmaa myöten, ja mahdollisuus rauhanprosessin siirtämisestä monenkeskiseen diplomaattiseen prosessiin otettiin toiveikkaina vastaan.¹¹³ Vaikka monenkeskisyys eli multilateralismi on kansainvälisissä suhteissa alun pitäen ymmärretty valtioiden väliseksi toiminnaksi, Tocci esittää, että kvartetin hyväksyty rooli multilateraalina toimijana konfliktissa oli liitoksissa laajempaan historialliseen siirtymään, jossa kansainvälisten yhteisön ongelmien ratkaisemissa valtioiden lisäksi tarvittiin ei-valtiollisten ja valtioiden välisten toimijoiden osallisuutta.¹¹⁴ Lähi-idän kvartetin toimijoiden painotuseroissa ja lähestymistavoissa on alusta asti ollut eroja, erityisesti siinä, millä tavoin toimijat näkevät, että prosessissa tulisi edetä. Heti kvartetin perustamisensa jälkeen se lähti viemään eteenpäin agendalla ollutta PA:n reformia, jonka oli tarkoituksena tukea kahden valtion ratkaisua. PA oli vuonna 2002 esittänyt satapäiväisen suunnitelman reformin läpiviemiseksi ja vastaperustettu kvartetti asettikin reformin tueksi kansainvälisen työryhmän, joka koostui kvartetin lisäksi PA:n suurimmista taloudellisista tukijoista (muun muassa Kanada, Japani, Norja, Maailman valuuttarahasto ja maailmanpankki). Reformin tarve oli laajasti tunnustettu, kuten myös se tosiasia, että USA vaatii reformia, jotta Arafatin vaikutusvaltaa voitaisiin reformin kautta rajata. Suuresti EU:n aloitteesta ja vaikutuksesta johtuen USA:n alun perin tukemasta reformista muodostui ajateltua laaja-alaisempi. Lähtökohtaisesti reformin tarkoituksena oli hajauttaa keskittynyttä valtaa vahvistamalla itsenäistä oikeuslaitosta, mutta samalla pyrittiin luomaan kokonaisvaltaisempi reformi, jonka kautta tuettaisiin hyvää hallintoa, paikallishallinnon ja kansalaisyhteiskunnan asemaa ja toimintaedellytyksiä, ja saavutettaisiin olosuhteet vapaiden ja rehellisten vaalien järjestämiseksi.¹¹⁵ Taustalla vaikutti ajatus myös siitä, että PA:n reformi mahdollistaisi rauhanneuvotteluiden uudelleen lämpiämisen USA:n

112 Tocci 2011, 1–4.

113 Tocci 2011, 6.

114 Tocci 2011, 6.

115 Tocci 2011, 7.

johdolla. Tällaisen laajan reformin tukeminen edusti kvartetin käytännöllistä ja toiminnallista aloitetta rauhan edellytysten vahvistamiseksi, mutta samaan aikaan uusi diplomaattinen aloite oli työn alla.¹¹⁶

Vuonna 2003 kvartetin aloitteesta osapuolille esitettiin Tiekartta-suunnitelma, jolla pyrittiin edelleen vahvistamaan kahden valtion mallia ja saamaan osapuolet takaisin rauhanneuvotteluihin konkreettisen suunnitelman avulla. Oslon sopimusten allekirjoittamisen jälkeen ja toisen intifadan aikana konfliktin todellisuus oli muuttunut yhä haastavammaksi. Toista intifadaa seuranneet molemminpuoliset väkivaltaisuuDET, lisääntynyt palestiinalaisten terrorismi, palestiinalaisten kotien tuhoamiset ja miehityksen levittäytyminen olivat kasvattaneet osapuolten välistä epäluottamusta ja syventäneet kuilua rauhansuunnitelman ja todellisuuden välillä. Toinen intifada toi avoimen ja laajan väkivallan lisäksi mukanaan uusia elementtejä konfliktiin, joihin viitataan usein termillä ”Facts on the Ground”, tällaisia ovat konfliktin fyysisten olosuhteiden ja vallitsevan todellisuuden muuttaminen siirtokuntia rakentamalla, palestiinalaisten rakennuksia tuhoamalla tai väestönsiirroilla. Suurin konfliktin asialistaa kasvattava ”tosiasia” oli Israelin rakentama aita, joka katkaisee yhteyden Länsirannan ja Israelin välillä, liitäen miehitettyjä alueita Israelin puolelle. Näin ollen Israel lisäsi hallitsemaansa maa-alueita ja lisäksi miehitti toisen intifadan aikana lisää alueita. Tiekartan mukaan Israelin tuli palauttaa vuoden 2000 jälkeen miehitettyt alueet ja lopettaa siirtokuntien rakentaminen, näin pyrittiin palauttamaan tilanne toista intifadaa edeltävälle ajalle.¹¹⁷

Lähi-idän kvartetin Tiekartta oli suunnitelma kahden valtion mallin toteuttamiseksi kolmivaiheisessa ja suorituspohjaisessa kumulatiivisessa prosessissa. Prosessin kolme vaihetta rakentuivat toisilleen ja suunnitelman logiikka edellytti vaiheiden läpiviemistä järjestyksessä. Suunnitelma oli tavoite- ja suorituskeskeinen, sen kantavana ideana oli Israelin osalta miehityksen asteittainen purkaminen, palestiinalaisten valtiollisten rakenteiden luominen ja demokraattisen järjestelmän istuttaminen reformien ja instituutioiden kehittämisen kautta. Yhteiskunnallisten rakenteiden kehittämisen kautta pyrittiin rakentamaan puitteet Palestiinan valtiolliselle olemassaololle, joka saavutettaisiin kolmannen vaiheen rauhanneuvotteluissa poliittisen ratkaisun kautta. Aikataulullisesti konfliktin ratkaisu oli määrä saavuttaa vuonna 2005.¹¹⁸

Tämän kolmivaiheisen suunnitelman ensimmäisessä vaiheessa, joka toimi ehtona tuleville vaiheille, palestiinalaisten tuli uudelleen vahvistaa Israelin oikeus elää turvassa ja rauhassa, Israelin

116 Tocci 2011, 8.

117 Tiekartta-suunnitelma 2003, 2.

118 Tiekartta-suunnitelma 2003, 2.

puolestaan tuli vahvistaa sitoutumisensa kahden valtion malliin. Lisäksi osapuolten tuli irtisanoutua väkivallasta, palestiinalaisten tuli laittaa toimeen ehdoton tulitauko ja kummankin puolen viranomaisten tuli pidättäytyä kiihotuksesta toista osapuolta vastaan. Huomionarvoista on, että toisen vaiheen aloittaminen tehtiin ehdolliseksi Lähi-idän kvartetin arvioinnista. Kvartetille varattiin oikeus arvioida olivatko osapuolet valmiit prosessin etenemiseen ja olivatko saavutetut olosuhteet riittävät prosessin jatkamiseksi. Samalla kansainvälisten rahoittajien osuutta prosessissa laajennettiin ja kvartetin roolia prosessin arvioinnissa vahvistettiin. Tiekartassa esitetyistä toimenpiteistä valtaosa koski palestiinalaisten kapasiteetin rakentamista. Tiekartan toimintaperiaate kuitenkin rakentui vastavuoroisuudelle, jossa palestiinalaisten reformien ja Israelin vetäytyminen sekä siirtokuntien rakentamisen jäädyttäminen nähtiin vastavuoroisena prosessina, turvallisuusolosuhteiden parantuessa Israel vetäytyisi. Tarkoituksena oli palauttaa konfliktin olosuhteet toista intifadaa edeltäneelle ajalle ennen rauhanneuvottelujen aloittamista. Tiekartan toisessa vaiheessa oli tarkoituksena pitää kansainvälinen konferenssi, jossa kerättäisiin kansainvälistä rahoitusta palestiinalaisten talouden elvyttämiseksi ja aloitettaisiin prosessi, joka johtaisi itsenäisen Palestiinan valtion syntyyn, jolla olisi väliaikaiset rajat. Suunnitelman mukaan kvartetti sitoutuu toisessa vaiheessa viemään eteenpäin Palestiinan itsenäisen valtion kansainvälistä tunnustamista ja mahdollista YK-jäsenyyttä.¹¹⁹ Samalla suunnitelmassa oli elementtejä alueellisen rauhan tukemiseksi, toisen vaiheen edetessä prosessin oli tarkoitus palauttaa Israelin ja arabivaltioiden suhteet toista intifadaa edeltäneelle tasolla, ja elvyttää alueellinen monenkeskinen yhteistyö ympäristön, vesivarojen, pakolaisten ja asevalvonnan ympärillä. Myös kolmantena ja viimeisenä vaiheena oli määrää pitää toinen kansainvälinen konferenssi, jossa Israelin ja Palestiinan pysyvät rajat sekä Itä-Jerusalemien asema neuvoteltaisiin. Kolmas vaihe sisälsi vahvan kansainvälisen ja monenkeskisen ulottuvuuden. Poliittisesti konferenssissa oli tarkoitus ratkaista Israelin ja palestiinalaisten välinen konflikti, mutta myös laajempaan alueelliseen konfliktiin haettiin ratkaisua, vaiheessa oli tarkoitus normalisoida Israelin ja alueellisten arabivaltioiden välit. Kansainvälisen valvonnan ja rahoituksen osuutta prosessissa ja palestiinalaisten instituutioiden, talouden ja demokratian vahvistamisessa lisättäisiin Tiekarttaa edeltäneen reformisuunnitelman kokonaisvaltaiseksi läpiviemiseksi.¹²⁰ Historiallisesti Tiekartta-suunnitelma jakoi Oslon sopimusten kohtalon, suunnitelmasta sekä PA:n osittaisista reformeista huolimatta poliittinen prosessi ei edennyt toiseen vaiheeseen aikataulussa, itse asiassa vuosiin.¹²¹

119 Tiekartta-suunnitelma 2003, 2–6.

120 Tiekartta-suunnitelma 2003, 6–7.

121 Tocci 2011,9.

Rauhan suunnitelmien jäädessä taka-alalle, muutokset konfliktin olosuhteissa jatkuivat. Vuonna 2005 Israel päätti yksipuolisesti ja Tiekartan viitekehyksen ulkopuolisesti vetäytyä Gazan kaistaleelta. Israelin mukaan vetäytymisen tarkoituksena oli tukea rauhan edellytyksiä, mutta vetäytymisen taustalla vaikuttivat kuitenkin myös toiset tekijät. Samaan aikaan kun Israel vetäytyi Gazasta, siirtokuntien rakentaminen jatkui Länsirannalla, joka on Israelille historiallisesti ja uskonnollisesta Gazaa merkityksellisempi alue. Gazan kaistaleella asui vain 8 500 israelilaista, eikä Gazalla ollut Israelin turvallisuuspoliittisesta tai ideologisesta näkökulmasta samanlaista merkitystä kuin Länsirannalla ja Itä-Jerusalemilla. Vetäytymällä Gazasta Israel vapautui sen osalta suoran miehityksen kustannuksista ja pystyi samaan aikaan jatkamaan siirtokuntien rakentamista näillä strategisesti ja symbolisesti tärkeimmillä alueilla sekä vastaamaan lisääntyvään kansainväliseen paineeseen status quon muuttamiseksi.¹²²

Samaan aikaan palestiinalaisten sisäpolitiikassa saavuttiin murrosvaiheeseen, Jasser Arafatin kuoltua vuonna 2004. Arafatin kuoleman jälkeen vuonna 2004 järjestettiin presidentinvaalit, jotka voitti Fatah-puolueen edustaja Mahmoud Abbas. Abbas kuului edesmenneen Arafatin lähipiiriin ja oli pitkänlinjan vaikuttaja PA:ssa ja rauhanprosessissa, Abbas oli johtanut Oslon prosessin aikana palestiinalaisten neuvotteludelegaatiota ja toiminut lyhyen aikaa myös Arafatin hallinnon pääministerinä, mutta erosi tehtävistään ajauduttuaan Arafatin kanssa erimielisyyksiin vallanjakoa kokevista kysymyksistä. Abbasin voitto edusti muutosta palestiinalaisessa politiikassa. Hänen vaaliteemoihinsa kuuluivat palestiinalaisten siviiliturvallisuuden parantaminen, hallinnon uudistaminen, väkivallattoman vastarinnan kehittäminen, sitoutuminen konfliktin väkivallattomaan ratkaisuun ja Tiekartan toimeen panemiseen.¹²³ Kuitenkin palestiinalainen poliittinen kenttä pysyi hajaantuneena ja väkivaltaista vastarintaa kannattava Hamas-puolue sai demokraattisissa ja vapaissa parlamenttivaaleissa voiton vuonna 2006. Hamasin voiton takana vaikuttivat puolueen tarjoamat suositut ja laajat sosiaali-, terveys- ja koulutuspalvelut. Vaalitulosta on tulkittu myös palestiinalaisten protestiksi kansainvälistä painostusta vastaan, sillä kansainvälinen yhteisö viesti tukensa olevan ehdollinen vaalien tuloksesta. Hamasin voitettua vaalit kansainvälinen yhteisö kieltäytyikin yhteistyöstä Hamasin kanssa, joka oli ollut sekä USA:ssa että EU:ssa terroristijärjestöjen listalla. Hamasin voittoa seurasivat kansainväliset sanktiot, boikotit ja Hamasin ministerien ja edustajien pidätykset. Tilanne johti siihen, että palestiinalaishallinto lamaantui.¹²⁴

122 Tocci 2011,

123 Ghanem 2010, 113.

124 Tocci 2011, 12.

Samalla PA:n sisäinen jakaantuminen jatkui ja johti palestiinalaisten sisäiseen konfliktiin ja kansallisen yhtenäisyyden hajoamiseen, Israelin vetäytymisen jälkeen Gaza jäi Hamasin haltuun ja Fatahin jäi valtaan Länsirannalla ja Itä-Jerusalemossa. Kansainvälinen yhteisö omaksui hiljaisesti ”Länsiranta ensin”-politiikan, rauhanpyrkimykset ja kansainväliset reformit ovat suunnattuja Länsirannalle. Toccin mukaan tämän politiikan taustalla vaikuttaa oletus siitä, että Länsirannan elinolosuhteiden paraneminen ennen pitkää johtaisi Hamasin tuen vähenemiseen Gazassa ja mahdollistaisi Hamasin syrjäyttämisen. Kvartetin Hamasiin ottama poliittinen linja ei ole muuttunut sitten vuoden 2006. Hamas on edelleen vallassa Gazassa ja Fatah Länsirannalla, ja Abbasin virkakauden laillisesta päättymisestä huolimatta uusia presidentin vaaleja ei ole järjestetty, kuitenkin Abbasin hallinto nauttii laajaa legitimitettä Länsirannalla ja kansainvälisillä areenoilla palestiinalaisten virallisena edustajana.¹²⁵

3.4. Lähi-idän rauhanprosessi ja kahden rauhan idean välinen jännite

Lähi-idän rauhanprosessin normatiivista ja institutionaalista historiallista kehittymistä tutkinut Roland Dannreuther näkee, että kautta Lähi-idän rauhanprosessin historian sen sisällä on vallinnut kahden rauhan idean välinen jännite, joka on vaikuttanut siihen millaiset toimintatavat ja normit rauhansaavuttamiseksi on katsottu legitimeiksi. Rauhan idea, jota USA ja Israel ovat perinteisesti tukeneet, on korostanut diplomaattisen prosessin keskeisyyttä rauhan saavuttamisessa, jolloin rauhan legitimitetti ja edellytykset ovat olleet sidoksissa ensisijaisesti poliittiseen prosessiin, jonka lähtökohdista rauhaa on arvioitu. Historiallisesti tämä on näkynyt prosessissa USA:n roolina kahdenvälisen neuvotteluiden välittäjänä, joiden etenemisestä rauhanprosessin poliittinen todellisuus on ollut kiinni. Dannreuther huomauttaa, että historiallisesti tämän valtioiden välisten neuvotteluiden kautta etenevän ja kahdenvälisen neuvotteluiden roolia korostavan, ja melko rajatun, lähestymistavan taustalla vaikuttaa kylmän sodan perintö ja laajemman Lähi-idän alueellisen konfliktin painolasti.¹²⁶

Israelin ja USA:n edustaman rauhan idean muodostuminen prosessissa on osittain perintöä 1970-luvulta, jolloin rauhanprosessilla oli vahvemmin alueellinen ulottuvuus. 1970-luvulta Israelin ja palestiinalaisten välinen konflikti ei ollut ensisijainen huolenaihe, vaan painopiste oli tuolloin alueen valtioiden välisissä kysymyksissä. Näiden kysymysten ratkaisussa ajan ilmapiiri, kylmän sodan vastakkainasettelu ja suurvaltojen kansalliset intressit alueella sekä suvereenien valtioiden välisten kiistakysymysten keskeisyys, vaikuttivat siihen mitkä toimintatavat ja normit vakiintuivat

125 Tucci 2001,13–14.

126 Dannreuther 2011, 205.

osaksi prosessia.¹²⁷ Kylmän sodan aikana ulkopuolisten toimijoiden intressejä ja läsnäoloa prosessissa pyrittiin rajaamaan maailmanpoliittisesta ja alueellisesta tilanteesta johtuen, alueellisen konfliktin selkeästi valtiotoimijoiden välisessä konfliktissa, tämä suosittu lähestymistapa oli täten ymmärrettävä. Näin ollen historialliseen syntykontekstiin liitettynä USA:n ja Israelin edustaman näkemyksen vakiintuminen vallitsevaksi käytännöksi nähtiin järkevänä, sillä rajatumman lähestymistavan avulla pystyttiin hillitsemään ulkoisten toimijoiden intressien vaikutusta prosessissa ja mahdollisesti ehkäisemään konfliktin laajempi eskalaatio.¹²⁸

Huolimatta siitä, että rauhanprosessissa osapuolten välinen symmetria ja konfliktin luonne muuttuivat olennaisesti, silloin kun prosessissa siirryttiin ensisijaisesti Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisupyrkimyksiin 1990-luvulla, vallitseva lähestymistapa ei muuttunut tuolloin. 1990-luvulla tilaa saanut liberaalin rauhan ideologia on näkynyt myös kyseisen konfliktin ratkaisupyrkimyksissä ja rauhansuunnitelmissa. Konfliktinhallintaa laajempi lähestymistapa on kuitenkin tullut osaksi Israelin ja palestiinalaisten rauhanprosessia 1990-luvulta lähtien. Kansainvälisen yhteisön tukemissa rauhansuunnitelmissa ja PA:n reformeissa, rauhan ja inhimillisen kehityksen välinen yhteys on näkynyt selkeästi, kansainvälisen yhteisön rahoittamissa PA:n kehitysohjelmien kautta rauhan edellytyksiä on pyritty rakentamaan positiivisen rauhan idean viitekehityksessä. Rauhansuunnitelmissa näkyy voimistuva trendi, joka mahdollistaa kansainvälisen (ei ainoastaan USA:n) painoarvon lisäämisen konfliktin ratkaisupyrkimyksissä, myös diplomaattisen prosessin tasolla. Dannreuther pitää Lähi-idän kvartetin syntymistä keskeisenä askeleena kohti laajempaa kansainvälisen osallisuuden kasvattamista prosessissa.¹²⁹

Muun muassa EU ja Venäjä ovat korostaneet rauhanprosessissa rauhan konkreettisten edellytysten rakentamista laajemmassa monenkeskisyyteen perustuvassa viitekehityksessä. Erityisesti EU:n politiikka on kautta linjan tukenut toimia, joiden taustalla on konfliktin ratkaiseminen muuttamalla olosuhteita konfliktin sisällä ja vahvistamalla ”maata rauhasta” periaatetta. Tämä lähestymistapa painottaa rauhanprosessissa ”rauhaa”, olosuhteiden vahvistamisena, enemmän kuin diplomaattista neuvotteluprosessia.¹³⁰ Dannreuther huomauttaa, että huolimatta siitä, että Israelin ja USA:n edustama rauhan idea prosessissa on ollut vallitseva, se on ollut alusta pitäen myös kansainvälisesti kiistanalainen. Israelin ja USA:n edustaman rauhan käsityksen ympärillä prosessia on kansainvälisen yhteisön osalta rakennettu osittain siitä syystä, että toimijoiden jakama käsitys

127 Dannreuther 2011, 205.

128 Dannreuther 2011, 205.

129 Dannreuther 2011, 191–192.

130 Dannreuther 2011, 193.

konfliktin ratkaisusta, kahden valtion mallin mukaisesti, on nähty mahdolliseksi toteuttaa lähestymistapoja koskevista painotuseroista huolimatta.¹³¹

Ensimmäisen kerran lähestymistapojen välinen syvempi ristiriita on noussut konfliktissa esille PA:n valtionrakennusohjelman myötä. PA:n vuonna 2009 aloittama valtionrakennusohjelma on saavuttanut kansainvälisissä rauhansuunnitelmissa PA:lle asetetut tavoitteet. Tämä on tarkoittanut sitä, että Oslon sopimuksista lähtien PA:n kehittämiseen tähdänneet suunnitelmat ja turvallisuustilanteeseen liittyvät kriteerit ovat täyttyneet siinä määrin, että suunnitelmien mukaiset kriteerit miehityksen vetäytymiselle, konfliktin ratkaisupyrkimyksiä ohjanneen ”maata rauhasta”-periaatteen mukaisesti, ovat täyttyneet. Kuitenkin diplomaattisessa prosessissa ja rauhanneuvotteluissa ei ole edetty periaatteen mukaisesti, eikä Israel ole vahvistanut rauhanprosessia ohjaavaa periaatetta vetäytymällä. Tämä ristiriita johti vuonna 2011 Israelin ja PA:n väliseen diplomaattiseen konfliktiin, joka syntyi kun palestiinalaiset pyrkivät YK-jäsenyyteen tähdänneen kampanjan avulla vahvistamaan poliittisen prosessin monenkeskisyyttä ja lisäämään kansainvälistä painetta miehitystä vastaan. Seuraavassa luvussa esittelen PA:n valtionrakennusohjelman, sitä koskeneet kansainväliset arvioinnit ja PA:n YK-jäsenhakemuskampanjan johtaneet tekijät.

4. LIBERAALIN RAUHAN IDEOLOGIA JA PALESTIINALAISTEN VALTIONRAKENNUSOHJELMA 2009–2011

”Rauha ei ole konfliktin poissaoloa, vaan luovien vaihtoehtojen löytämistä konfliktin ratkaisemiseksi – vaihtoehtoja passiivisille tai aggressiivisille toimille, vaihtoehtoja väkivallalle.”

— Dorothy Thompson¹³²

4.1. Palestiinalaisten valtionrakennusohjelma ja väkivallaton vastarinta

Oslon sopimuksien allekirjoittamisesta konfliktin todellisuus on muuttunut ratkaisevasti, vaikka poliittinen prosessi konfliktin ratkaisemiseksi ei olekaan edennyt kansainvälisten rauhansuunnitelmien pohjalta. Presidentti Abbasin edustama väkivallattoman vastarinnan vaihtoehto kasvoi merkittäväksi poliittiseksi suunnitelmaksi, kun Abbas nimesi Salaam Fayaadin hallinnon pääministeriksi vuonna 2007. Elokuussa 2009 PA:n kolmanneltoista hallituksen

131 Dannreuther 2011, 205.

132 “Peace is not the absence of conflict but the presence of creative alternatives for responding to conflict -- alternatives to passive or aggressive responses, alternatives to violence.” Käännös, MP.

pääministeri Fayaad esitteli hallitusohjelman: ”Ending Occupation, Establishing a State”. Pääministerin hallitusohjelma sisälsi kaksivuotisen suunnitelman, jonka tarkoituksena oli luoda Palestiinan valtiolliset rakenteet.

Vuodesta 1988, jolloin Palestiina ensimmäisen kerran julistautui itsenäiseksi, palestiinalaisten politiikkaa on ohjannut periaate ”vapaus ennen valtiota”, jossa miehityksen purkamisen ja Israelin vetäytyminen on nähty edellytykseksi Palestiinan valtion rakentamiseksi. Tämä politiikka on korostanut poliittisen ratkaisun ensisijaisuutta yhteiskunnalliseen kehitykseen nähden ja tehnyt Palestiinan valtion syntymisen riippuvaiseksi rauhanprosessin neuvotteluista.¹³³ Fayaadin suunnitelmassa asetelma käännettiin päinvastaiseksi, suunnitelma nostaa ensisijaiseksi päämääräksi Palestiinan valtion ja yhteiskunnallisten instituutioiden rakentamisen, hyvän hallinnon parantamisen ja talouden kehittämisen, ennen Israelin miehityksen päättymistä ja poliittisen prosessin loppuun viemistä. Koska poliittinen prosessi ei ollut merkittävästi edennyt Oslon prosessin jälkeen, ja miehitys syventyi toisen intifadan aikana, Fayaad pyrki viemään kansainvälisen Tiekarttasuunnitelman mukaisia reformeja ja tavoitteita eteenpäin kansallisen suunnitelman avulla. Näin ollen kansainvälisissä rauhansuunnitelmissa mainittuja rauhan edellytyksiä voitaisiin edistää lukkiutuneesta rauhanprosessista huolimatta, ja esteitä palestiinalaisten itsemääräämisoikeudentoteutumiselle voitaisiin purkaa lännen ja kansainvälisen yhteisön vaatimusten mukaisesti. Keskeisenä osana lähestymistapaan kuului se, että valtionrakennuksen kautta pystyttäisiin rakentamaan valtiollisen olemassaolon perusteet, ja tämän myötä lisääntyvän turvallisuuden ja kehityksen kautta saavutettaisiin kansainvälinen tuki ja legitimizeetti Palestiinan valtiolle.¹³⁴ Valtionrakennuksen aloittaminen ilmensi pyrkimystä muuntaa rauhanprosessin lukkiutunutta asetelmaa. Koska prosessi on ollut sidottuna poliittiseen tahtoon, kahdenvälisen neuvotteluiden kautta, rauhan olosuhteita rakentamaan pyrkivä toiminta, on ollut panttivankina pysähtyneen poliittisen prosessin sisällä. Israelilla on ollut valta poliittisen prosessin status quon ylläpitämisessä ja miehityksen jatkamisessa, sillä miehityksen purkaminen sovittujen periaatteiden pohjalta on ollut täysin kiinni Israelista.

Aiemmat rauhansuunnitelmat sisälsivät rauhan ennakkoehtona Israelin vetäytymisen miehityiltä alueilta, Fayaadin suunnitelman tarkoituksena on ollut rikkoa konfliktin asymmetristä asetelmaa ja edetä rauhanolosuhteiden rakentamisessa ennen miehityksen de facto purkua. Fayaadin mukaan

133 Bröning 2011, 6.

134 Bröning 2011, 6–7.

päämääränä on luoda kehityksen ja reformien kautta positiivisia tosiasioita, jotka tähtäävät Palestiinan valtiollisten rakenteiden, kapasiteetin ja yhteiskunnallisen kehityksen ja turvallisuuden viemistä kohti toimivan ja elinvoimaisen Palestiinan valtion perustamista Länsirannan ja Gazan alueille, vuoden 1967 rajojen mukaisesti ja pääkaupunkina Jerusalem.¹³⁵ Suunnitelma oli historiallinen, sillä se oli ensimmäinen vakavasti otettava kokonaan palestiinalaisten liikkeelle panema aloite oman valtion rakentamiseksi miehitykselle alueille rauhanomaisin keinoin, kehityksen ja reformien kautta, hyvin liberaalin rauhan ajatusta ja käytäntöjä ilmentäen. Suunnitelman merkitystä on verrattu vaikutuksiltaan PLO:n perustamiseen vuonna 1964.¹³⁶

Sisäpoliittisesti Fayaadin saavuttama kannatus ja valtionrakennuksen menestynyt eteneminen on edelleen vahvistanut kansallisen vastarinnan siirtymää miehityksen väkivallattoman, mutta aktiivisen, vastarinnan suuntaan.¹³⁷ Palestiinalaisten vastarintapolitiikassa Fayaadin valtionrakennussuunnitelma edustaa niin sanottua ”kolmatta tietä”, jossa miehityksen väkivaltainen vastustaminen tuomitaan ja nähdään hyödyttömänä, mutta samalla esitetään vaihtoehto passiiviselle neuvotteluista riippuvalle odotuskannalle. Kolmannen tien tarkoituksena on näitä positiivisia tosiasioita luomalla saavuttaa Tiekartta-suunnitelman toinen vaihe, Palestiinan valtion syntyminen, joko monenkeskisen kansainvälisen tunnustuksen tai Oslon sopimuksen mukaisten osapuolten kahdenvälisen neuvotteluiden kautta. Näin ollen Palestiinan valtiota ei pyritä saavuttamaan ainoastaan vetoamalla palestiinalaisten abstraktiin (ja yleisesti tunnustettuun) itsemääräämisoikeuteen, vaan tunnustamista pyydetään konkreettisiin tosiasioihin vetoamalla, valtion kriteerit täyttävän entiteetin rakentamisella.¹³⁸ Daoud Kuttab näkee suunnitelman edustavan laadullista ja syvällistä muutosta toiminnan muodoissa, joilla pyritään vastustamaan miehityksen levittäytymistä, toisen intifadan vaikutukset yhteiskunnalle olivat tuhoisat, mutta suunnitelma yhteiskunnan kehittämiseksi kanavoi turhautumista ja tarvetta tehdä jotain, rakentavalla tavalla.¹³⁹

Fayaadin suunnitelma otettiin kansainvälisten yhteisön toimijoiden, rahoittajien ja Yhdysvaltojen hallinnon puolesta hyvin vastaan.¹⁴⁰ Suunnitelma ei ollut ensimmäinen palestiinalaisten valtionrakennusta koskeva suunnitelma, mutta poikkeuksellisen siitä teki, paitsi valtionrakennuksen muuntaminen poliittiseksi vastarinnaksi, myös kokonaisvaltaisen suunnitelman konkreettisuus ja

135 Simanovsky 2009, kts.myös , Inbari 2009.

136 Daoud Kuttab,27.8.2009.

137 Bröning 2011,113.

138 Bröning 2011, 113, 128.

139 Kuttab 2009.

140 Inbari, 2009.

yksityiskohtaisuus, sekä onnistunut toimeenpano.¹⁴¹ Suunnitelma rakentui kuuden periaatteen ympärille: laillisuusperiaatteen vahvistaminen, hallinnon ja yhteiskunnallisten instituutioiden organisaatorakenteen ja käytäntöjen kehitys, siviili- ja turvallisuushallinnon parantaminen, hallituksen modernisaatio, inhimillisten ja taloudellisten resurssien hallinnan sekä fiskaalitalouden kehittäminen. Tarkoituksena oli, että nämä periaatteet ohjaisivat yhteiskunnallisia reformeja ja kääntäisivät periaatteet konkreettisiksi tuloksiksi eri ministeriöiden alaisten talous-, sosiaali- ja terveys-, koulutus- ja turvallisuuspolitiikan ja infrastruktuurin kehitykseen tähtäävien ohjelmien myötä, jotka Fayaadin suunnitelmassa listataan yksityiskohtaisesti.¹⁴²

Palestiinalaisten valtionrakennuksesta poikkeuksellisen konfliktin historiassa tekee se, että se on rauhanprosessissa syntyneiden ja hyväksytyjen rauhansuunnitelmien kanssa linjassa periaatteiltaan ja tavoitteiltaan, mutta kuitenkin valtionrakennus on tapahtunut Israelista riippumatta ja yksipuolisesti palestiinalaisten kansallisesta aloitteesta. Tässä mielessä valtionrakennuksen prosessi on ollut rauhanprosessista erillistä toimintaa. Valtionrakennus on nauttinut laajaa kansainvälistä tukea, rahoitusta ja legitimitettä, rauhanrakennuksen viitekehityksessä ja rauhanprosessin aikana konfliktin ratkaisupyrkimyksissä syntyneiden kansainvälisten yhteistyöelinten ja foorumien taholta. Valtionrakennus edustaa liberaalin kansainvälisen rauhan projektin täysmittaista integraatiota osaksi konfliktin todellisuutta. Fayaadin suunnitelman yhteensopivuus liberaalin rauhan metodologian kanssa, jossa rauhan edellytyksiä rakennetaan yhteiskuntaa läpileikkaavien reformien ja parantuvan hallinnan kautta, inhimillisen turvallisuuden viitekehityksessä ja positiivisen rauhan idean tavoitteiden saavuttamiseksi,¹⁴³ ei ollut yhteensattuma. Ennen pääministeriksi siirtymistään Fayaad työskenteli kansainvälisen valuuttarahaston palveluksessa¹⁴⁴, jolla on keskeinen rooli liberaalin rauhanprojektin tukemisessa kansainvälisesti.¹⁴⁵ Fayaadin kokemus selkeästi edesauttoi sitä, että suunnitelma sisälsi tarvittavat elementit liberaalin rauhan onnistuneeseen integroimiseen osaksi palestiinalaisten vastarintaa, ja sai taakseen kansainvälisen yhteisön toimijoiden ja rahoituksen tuen.

4.2. Palestiinalaisten valtionrakennusohjelman kansainväliset toimijat ja AHLC:n arviot vuonna 2011

Osion sopimuksesta lähtien kansainvälisen yhteisön toimijuus ja omistajuus rauhanprosessi on lisääntynyt asteittain, mutta voimakkaasti. Vaikka kansainvälisen yhteisön rooli konfliktin ratkaisun

141 Bröning 2011, 102–103.

142 Bröning 2011, 103.

143 Richmond 2005, 192. vrt. Fayaadin suunnitelma 2009.

144 Bröning 2011, 117.

145 Richmond 2005, 107, 127.

diplomaattisissa pyrkimyksissä on rajautunut pitkälti kahdenvälisten rauhanneuvotteluiden elvyttämiseen uusien rauhansuunnitelmien ja rauhanvälityksen muodossa, on kansainvälinen omistajuus konfliktissa käytännössä paljon suurempi. Kansainvälisen yhteisön rahoitus on osaltaan mahdollistanut PA:n toiminnan Oslostä lähtien, ja rauhanrakennuksesta kehityksen keinoin on tullut kansainvälisen yhteisön rahoittama ja tukema lähestymistapa konfliktissa. Rex Brynen esittää, että kansainvälisen yhteisön suosima rauhanrakennuksen ja kehityksen välisen yhteyden korostaminen tämän konfliktin rauhanrakennuspyrkimyksissä, on ollut sidoksissa laajempaan kylmän sodan jälkeiseen paradigman muutokseen.¹⁴⁶ Kansainvälinen apu on ollut keskeinen osa kansainvälistä läsnäoloa konfliktissa Osloon prosessista lähtien, ja mahdollistanut PA:n toiminnan ja instituutioiden kehittämisen, rauhanprosessin ylläpidon. PA on pitkään ollut maailman suurimpien kansainvälisen avun saajien joukossa väkilukuunsa suhteutettuna. Vuonna 2011 miehitettyjen palestiinalaisalueiden saama kansainvälinen kehitysapu oli suuruudeltaan 2,2 miljardin luokkaa, mikä nosti miehitettyt Palestiinalaisalueet yhdeksännelle sijalle maailman suurimpien kansainvälistä kehitysapua saavien maiden listassa.¹⁴⁷ Osloon sopimuksen merkitys kansainvälisen avun ja PA:n välisen riippuvuussuhteen muodostumisessa liittyi läheisesti siihen, että sopimuksessa miehitettyt alueet jaettiin hallinto- ja vastuualueiksi PA:n ja Israelin kesken, ja kansainvälinen yhteisö rauhanprosessia tukeakseen sitoutui maksamaan rauhansuunnitelman viitekehityksessä PA:n hallinnon kehittämistä ja sektoraalisia kehitysohjelmia Osloon tavoitteiden täyttämiseksi.¹⁴⁸

Keskeisimpiä kansainvälisen rahoituksen ja yhteistyön koordinoimien toimielimiä konfliktin viitekehityksessä ovat Ad Hoc Liaison Committee (AHLC) ja Yhdistyneiden kansakuntien Lähi-idän rauhanprosessin erityiskoordinaattorin toimisto (UNSCO). AHLC:n perustaminen on ollut kiinteä osa Lähi-idän rauhanprosessia, se perustettiin Osloon sopimuksen allekirjoitusta seuranneessa Washingtonin konferenssissa, Lähi-idän rauhanprosessin monenkeskisiä neuvotteluja ohjaavan monenkeskisen työryhmän (*the Multilateral Steering Group of the multilateral talks on Middle East peace*) toimesta. AHLC on kansainvälinen ja monenkeskinen työryhmä ja foorumi, jonka toiminnan yhteisrahoittavat Yhdysvallat ja Euroopan Unioni. AHLC:n puheenjohtajana toimii Norja, ja työryhmään kuuluu 15 jäsentä.¹⁴⁹ AHLC toimii pääasiallisena kansainvälisenä poliittisen tason koordinoivana mekanismina palestiinalaisten saamalle kehitysavulle. Työryhmän kuuluvien viidentoista valtion lisäksi ryhmään kuuluvat; PA ja Israelin hallitus. AHLC:n toimintaan

146 Brynen 2000, 7, 25.

147 Development Post-sivusto, 31.10.2013.

148 Brynen 1996, 47–49.

149 Local Development Forum-sivusto, AHLC-osio.

osallistuvat myös Maailmanpankin sihteeristö, Kansainvälinen valuuttarahasto ja Yhdistyneet kansakunnat. AHLC pyrkii edesauttamaan vuoropuhelua rahoituksen antajien, Israelin hallituksen (GoI) ja Palestiinalaisten itsehallinnon (PA) välillä. AHLC perustettiin koordinoimaan palestiinalaisten vastaanottaman kansainvälisen kehitysrahoituksen antajien avustusta, lisäämään avustuksen läpinäkyvyyttä ja tarjoamaan foorumi avustajien väliselle dialogille, avustajien yhteistyön lisäämiseksi ja palestiinalaisten kehitystarpeisiin vastaamiseksi Oslon periaatteiden pohjalta.¹⁵⁰

UNSCO puolestaan perustettiin vuonna 1994 Oslon sopimuksen allekirjoituksen jälkeen. UNSCO:n tehtävänä oli alun pitäen syventää YK:n läsnäoloa Oslon sopimuksen mukaisessa välivaiheessa, ja koordinoita YK:n eri järjestöjen toimintaa palestiinalaisten tarpeita vastaaviksi; mobilisoimalla rahoitusta, teknistä, taloudellista ja muuta avustusta, mandaatin mukaan kehitysavun kanavointia käytetään rauhanprosessin tukemiseen. Rauhanprosessin aikana UNSCO:n rooli on myös kasvanut, mistä osoituksena UNSCO:n mandaattia laajennettiin vuonna 1999 siten, että siitä tuli YK:n pääsihteerin erityisedustaja PLO:hon ja PA:han, vuonna 2002 UNSCO:sta tuli YK:n edustaja vasta perustettuun Lähi-idän kvartettiin. Tällä hetkellä UNSCO:n mandaatti kattaa palestiinalaisten YK:lta saaman kehitysavun ja humanitaarisen avustuksen koordinoinnin lisäksi neuvoteltujen poliittisten sopimusten toimeenpanossa avustamisen ja neuvotteluiden tukemisen.¹⁵¹

Vuosi 2011 oli merkittävää aikaa palestiinalaisten valtiollisille pyrkimyksille, jotka saivat vahvaa tukea kansainvälisiltä instituutioilta huhtikuussa ja syyskuussa Ad Hoc Liason Committeeen (AHLC) kokouksissa, joissa esitettiin kansainväliset arviot Fayaadin valtionrakennusohjelman edistyksestä ja saavutetuista tuloksista. Kokouksessa Maailmanpankki, Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) ja YK:n Lähi-idän rauhanprosessin erityisedustaja antoivat työryhmälle raporttinsa, joissa arvioitiin palestiinalaisten instituutioiden, talouden ja oikeusjärjestyksen kypsyyttä itsenäiseen valtiolliseen olemassaoloon. Raporteissa arvioidaan, että Palestiinan talouden ja instituutioiden kehittämisen suurimpana esteenä on Israelin edelleen jatkuva miehitys, joka uhkaa pysäyttää kehityksen ja epävakauttaa jo saavutettua edistystä.

4.2.1. Kansainväliset arviot: sosiaaliset ja taloudelliset reformit

PA:n riippuvuussuhde kansainvälisestä rahoituksesta on ollut yksi konfliktin kipukysymyksistä, vuosien 2000–2010 välisenä aikana kansainvälisen rahoituksen osuus bruttokansantuotteesta on

150 Local Development Forum-sivusto, AHLC-osio.

151 UNSCO:n verkkosivut, "History UNSCO"-osio.

ollut keskimäärin 25 prosenttia.¹⁵² Keskeisenä tavoitteena PA:n reformeissa on ollut rakentaa kestävä pohjaa palestiinalaisten taloudelle ja vähentää riippuvuutta kansainvälisestä rahoituksesta. Talouden heikkoon tilaan on ollut useita syitä, instituutioiden heikko suorituskyky ja korruptio ovat olleet yksi selittävä tekijä. Suurimpana talouden kasvua rajoittavana tekijänä on kuitenkin jatkuva miehitys, sillä Israelin hallussaan pitämällä C-alueella, joka muodostaa noin 60 prosenttia miehitystä alueista, kehitysohjelmia ei ole voitu toteuttaa. Lisäksi Israelin rajoitukset C-alueella vaikuttavat negatiivisesti palestiinalaisten talouteen, sillä ne estävät ihmisten, materiaalien ja tavaroiden liikkumisen ja tuotteiden pääsemisen markkinoille, rajoitusten vaikutukset investointeihin ja kaupankäyntiin ovat vakavat. Israelin väliaikaiseen hallintaan Oslon sopimuksella jätetyllä C-alueella sijaitsee myös merkittävä osa PA:n talouden kasvulle välttämättömistä luonnonvaroista. Maailmanpankki arvioi, että miehityksen ja Israelin rajoitusten suorat ja epäsuorat kustannukset PA:n taloudelle vuosittaisina menetettyinä tuloina on 3,4 miljardia, summa vastaa noin 35 prosenttia palestiinalaisten bruttokansantuotteesta vuonna 2011.¹⁵³ Olosuhteista huolimatta IMF:n vuoden 2011 raportissa todetaan, että "(...) PA on kykenevä harjoittamaan sellaista vakaata talouspolitiikkaa, jota odotetaan tulevaisuudessa hyvän toimintakyvyn omaavalta Palestiinan valtiolta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota PA:n vahvaan suorituskykyyn reformien toteuttamisessa, instituutioiden rakentamisessa julkisen talouden ja rahoituksen alueilla."¹⁵⁴ Myös IMF:n raportissa alleviivataan, että jatkuvan miehityksen vaikutukset taloudelliselle kasvulle Länsirannalla (samoin kuin Gazan jatkuva saarto) estävät kehitystä ja uhkaavat epävakauttavaa jo saavutettuja tuloksia. Tämän vuoksi rajoitusten poistamisen ja kansainvälisen avun jatkuvuuden nähdään olevan avain positiivisen kehityksen ylläpitämiseksi.¹⁵⁵

Maailmanpankin AHLIC:n kokouksen toimittaman raportin viitekehyksenä on OECD maiden vuonna 2011 listaamat parametrit, joiden avulla mitataan valtion toimivuutta. Maailmanpankin raportissa huomautetaan, että vaikka mitään reseptiä valtion rakentamiselle ei ole, lähimmäksi tällaista reseptiä ja valtion toimivuuden mittareita tulevat OECD:n vuonna 2011 julkaisemassa raportissa¹⁵⁶ luetellut kriteerit valtion perustoiminnoista, jotka jokaisen tehokkaasti toimivan valtiollisen entiteetin tulee pystyä hoitamaan. Näihin avaintoimintoihin kuuluvat muun muassa kyky taata turvallisuus- ja oikeusjärjestys, valmius tuottaa kansalaisille julkisia peruspalveluita

152 UNISPAL 25.9.2013, 9.

153 Maailmanpankin raportti 2013, AUS2922, 3, 10.

154 IMF 201, 3.

155 IMF 2011,3.

156 OECD 2011, Supporting Statebuilding in Situations of Conflict and Fragility, Policy Guidance, DAC Guidelines and Reference Series.

kuten; terveydenhuolto, koulutus, vesihuolto, infrastruktuuri, ja joiden takaamiseksi tarvitaan kyky kerätä tuloja, luoda toimivat olosuhteet kaupankäynnille ja talouden kehitykselle.¹⁵⁷ Maailmanpankin raportissa todetaan, että PA:n reformit ja instituutioiden rakennus ovat viimeisten vuosien aikana tuottaneet hyviä tuloksia näihin OECD:n parametreihin nähden. Vaikka monille reformeille on edelleen tarvetta, nämä tarpeet ja niihin liittyvät haasteet ovat samoja, joiden kanssa myös jo olemassa olevat valtiot joutuvat ponnistelemaan.¹⁵⁸ Useilla alueilla, kuten koulutuksen ja terveydenhuollon osalta PA:n toimintakyky ylittää reilusti keskitulotasomaiden keskimääräisen tuloksen ja on alueellista Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan valtioiden keskiarvoa korkeampi.¹⁵⁹

Raportin mukaan PA:n suorituskyky on toimiva ja kehitys lupaavaa, huolimatta Israelin miehityksen rakenteellisista haasteista. Kuitenkin PA:n toimintakyvyn taustavoimana oleva kansainvälinen rahoitus on suurin taloudellista kehitystä ylläpitävä tekijä, ja jotta kehitys saataisiin kestäväälle pohjalle, palestiinalaisten pitäisi pystyä kehittämään yksityissektoria ja aikaansaamaan talouden kasvua sekä luomaan työpaikkoja. Erityisesti Gazan saarrolla ja miehityksen rajoittamalla tavaroiden, materiaalien ja ihmisten liikkuvuudella on ollut negatiivisia vaikutuksia työmarkkinoille ja työllisyydelle.¹⁶⁰ Suurimmat miehityksen asettamat haasteet koskevatkin luonnonvarojen hyödyntämistä, raakamateriaalien saatavuutta, maankäytön rajoituksia ja pääsyä vientimarkkinoille.¹⁶¹ Raportista välittyvä kuva Palestiinan valtion tulevaisuudesta nähdään positiivisessa valossa, mahdollisuudet kehityksen jatkumiseen ja potentiaalin täyttymiseen ovat olemassa. Tilanne nykyisellään ei kuitenkaan ole kestäväällä ja pohjalla, ja ilman kehityksen rajoitteiden poistamista kasvun ei voida olettaa jatkuvan.¹⁶²

Yhdistyneiden kansakuntien Lähi-idän rauhanprosessin erityiskoordinaattorin (UNSCO) raportti jatkaa samoilla linjoilla edellisten toimijoiden arvioihin nähden. UNSCO:n lausunnon painoarvoa kuvaa toimijan laaja mandaatti, joka on kehittynyt Oslon sopimuksesta liikkeelle lähteneen rauhanprosessin myötä. UNSCO:n AHLC:n kokoukseen valmisteltu raportti tukee Maailmanpankin ja IMF:n kantoja. Raportti kartoittaa PA:n valmiuksia, instituutioiden ja kapasiteetin rakentamisen kehitystä sektoreittain Palestiinan miehitettyillä alueilla (oPt). Raportissa todetaan, että seuraavilla sektoreilla; hallinto, ihmisoikeudet ja laillisuusperiaate, elinkeino- ja tuotannonsektori, koulutus ja kulttuuri, terveydenhuolto, sosiaaliturva, infrastruktuuri- ja vesihuolto, PA:n hallinto on valmis

157 Maailmanpankki a 2011, 30.

158 emt.,5.

159 emt.,5.

160 emt.,17.

161 emt.,7.

162 Maailmanpankki 2011, 30.

ottamaan hoitaakseen valtion tehtävät sillä alueella, joka on sen fyysisessä ja poliittisessa hallinnassa.¹⁶³ PA:n arvioidaan pystyneen tukemaan inhimillistä turvallisuutta lainmukaisuuden periaatteen onnistuneella vahvistamisella sekä toteutuneella sosiaalipolitiikalla, jonka tarkoituksena on ollut pyrkiä vahvistamaan haavoittuvimmassa asemassa olevan väestön osan sosiaaliturvaverkostoa ja edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta.¹⁶⁴ Kuitenkin rajat niissä fyysisissä ja poliittisissa olosuhteissa, joissa instituutioita on rakennettu ja kehitys saavutettu, ovat tulleet vastaan, ja kehityksen jatkuminen tai saavutettujen tavoitteiden ylläpitäminen ilman muutosta olosuhteissa on epätodennäköistä. Lähi-idän rauhanprosessin erityiskoordinaattori Robert Serry kommentoi raporttia sanomalla, että Israelin tulisi purkaa miehitys vastaamaan sitä kehitystä, jota olosuhteissa on tapahtunut. Samalla hän näkee tärkeänä Israelin ja palestiinalaisten rauhanneuvotteluiden jatkumisen, jotta kentällä tapahtunut kehitys olosuhteissa ja konfliktin poliittinen prosessi saadaan samalle sivulle syyskuuhun mennessä, jolloin palestiinalaisten valtionrakennusohjelman määräaika umpeutuu.¹⁶⁵

4.2.2. Turvallisuusreformi: turvallisuustilanteen kehitys miehityillä alueilla

AHLC:n huhtikuun 2011 kokous on merkittävä rajapyykki rauhanrakennusprosessissa, sillä kansainväliset asiantuntijat arviot tukivat sitä käsitystä, että Palestiinan valtiolliset instituutiot ovat realistisesti toimintakykyinen ja Fayaadin suunnitelma oli saavuttanut tavoitteensa kahden vuoden aikana. Raporttien arviot avaavat myös toisenlaisen turvallisuusnäkökulman mahdollisuuden konfliktissa. Turvallisuus on totuttu näkemään Israelin turvallisuusdiskurssin kautta, joka on osaltaan oikeuttanut status quon ylläpitoa ja miehityksen jatkumista. UNSCO:n raportin mukaan syyskuun 2010 ja helmikuun 2011 välisenä aikana turvallisuustilanne miehityillä alueilla, erityisesti Oslon sopimuksen viitekehyksessä PA:n hallinnollisen ja turvallisuusvastuun sisälle jääneellä alueella A, on parantunut huomattavasti turvallisuusjoukkojen koulutuksen ja reformien myötä. Palestiinan turvallisuusjoukkojen (PASF) katsotaan voivan ylläpitää lainmukaista järjestystä ja turvallisuutta mandaattiinsa kuuluvalla A-alueella. Kuitenkin saavutettua kehitystä vaarantaa Israelin turvallisuusjoukkojen edelleen jatkuva ja turvallisuussyin perusteleva tunkeutuminen A-alueella. Raportissa todetaan, että Israelin toiminnalla on negatiivinen vaikutus palestiinalaisten

163 UNSCO raportti 2011,1,29.

164 UNSCO-raportti 2011, 1.

165 UNSCO, lehdistötiedote, 12.4.2011.

siviilien PA:n turvallisuusjoukkoihin kohdistamaan luottamukseen ja arvoihin joukkojen kyvystä ylläpitää heidän turvallisuuttaan Israelin turvallisuusvoimien tunkeutuessa alueille.¹⁶⁶

Erityisen tärkeää juuri turvallisuusreformin onnistuminen on ollut siksi, että PA:n valtionrakennusohjelman ja väkivallattoman vastarinnan sisäinen legitimitetti on ollut sidoksissa turvallisuustilanteen parantamiseen. Toisen intifadan aikana turvallisuustilanne heikkeni merkittävästi ja PA:n väkivallan monopoli mureni erilaisten aseellisten ryhmittymien ja militanttijoukkojen noustessa, myös Israelin armeijan toimet estivät PA:n turvallisuusjoukkojen toimintaa. Abbasin vaaliteemana ollut sisäisen lainmukaisuuden ja järjestyksen palauttaminen ja aseellisten ryhmien riisuminen aseista, olivat keskeinen osa myös Fayaadin suunnitelmaa.¹⁶⁷ Väkivallan monopolin vahvistaminen PA:n haltuun on nähty tärkeäksi myös miehityksen purkamisen kannalta. Turvallisuustilanteen kehittäminen ja järjestyksen vahvistaminen on ollut PA:lta paras tapa riisua Israelin miehityksen turvallisuusperustainen poliittinen puhetapa aseista. Osittain lähestymistapa on onnistunut, myös Israelin turvallisuusjoukot arvioivat PA:n turvallisuusreformin onnistuneen ja turvallisuustilanteen olennaisesti parantuneen. Heinäkuussa vuonna 2010 Israelissa julkisesti jopa pohdittiin sitä, että pitäisikö Israelin kansalaisten matkustuskielto PA:n hallussa oleville alueille purkaa parantuneen tilanteen myötä.¹⁶⁸ Fayaadin hallituksen turvallisuusreformin aikana palestiinalaisten usko PA:n kykyyn turvata A-alueen sisäinen turvallisuus on häiriöistä huolimatta noussut.¹⁶⁹ Tutkimuksen mukaan vuonna 2008 32 prosenttia palestiinalaisista tunsivat olonsa turvalliseksi kun taas vastaavasti vuonna 2009 63 prosenttia vastanneista koki olonsa turvalliseksi. Vastanneista 60 prosenttia oli sitä mieltä, että PA:n oli onnistunut parantamaan turvallisuutta Länsirannalla.¹⁷⁰

Turvallisuustilanteen kehitys miehityksillä alueilla on kuitenkin ollut osittaista. Samaan aikaan kun turvallisuustilanne A-alueella on parantunut, turvallisuustilanne C-alueilla on huonontunut. Vuonna 2011 Israelin turvallisuusvastuun alaisilla C-alueilla palestiinalaisiin kohdistunut fyysinen väkivalta, kotien ja omaisuuden tuhoamiset lisääntyivät. Vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla kotinsa menettäneiden ja siirtymään pakotettujen palestiinalaisten määrä oli yhtä suuri kuin kahden edellisen vuoden määrät yhteenlaskettuina.¹⁷¹ Väkivallan lisääntyminen on ollut yhteydessä siirtokuntalaisten lisääntyvään aggressioon, myös Israelin puolustusvoimien palestiinalaisiin

166 UNSCO 2011, raportti,2.

167 Bröning 2011, 107

168 Bröning 2011, 108.

169 UNSCO 2011,3.

170 Maailmanpankki 2011,14.

171 UNSCO 2011, 6.

kohdistama väkivalta lisääntyi vuonna 2011. Kansainvälisen lain mukaan Israel on veloitettu suojelemaan palestiinalaista siviiliväestöä turvallisuusvastuullaan olevilla alueilla. Tästä huolimatta YK:n humanitääristen asioiden koordinoitumiston (OCHA) mukaan siirtokuntalaisten palestiinalaisiin ja heidän omaisuuteensa kohdistaman suoran ja rakenteellisen väkivallan uhka (kotien tuhoamiset, liikkumisenesteet) kohdistuu 250'000 alueella elävään palestiinalaiseen, joista 76 000 elää korkean riskin alaisuudessa.¹⁷² OCHA:n mukaan lisääntyvän väkivallan syynä on laillisuusperiaatteen vastainen rankaisemattomuuden toimintakulttuuri, jonka on aiheuttanut Israelin pitkälinjan poliittinen linja. Israelin virallinen linja on tukenut siirtokuntien laitonta rakentamista, ja hiljaisesti siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamia väkivallan tekoja rankaisemattomuuden periaatetta vahvistamalla.¹⁷³ Kuitenkin A-alueilla aikaansaatu kehitys on yleisesti vakauttanut tilannetta Länsirannalla, mikä on tuonut paitsi inhimillistä turvallisuutta ja kehitystä palestiinalaisille, myös samalla vähentänyt Israeliin kohdistuvia väkivaltaisuuksia. Näin ollen jaetun turvallisuuden arvioidaan kohentuneen Fayaadin suunnitelman viitekehyksessä tapahtuneiden reformien myötä.¹⁷⁴

4.3. Fayaadin ”kolmas tie” ja vuoden 2011 YK-jäsenyyskampanjan taustat

4.3.1. Kansainvälinen tuki ja valtionrakennusohjelman tulokset luovat poliittisen momentumin

Fayaadin suunnitelmaan kuului olennaisena osana positiivisten tosiasioiden kautta kansainvälisen legitimitietin kasvattaminen ja monenkeskisen diplomaattisen prosessin vahvistaminen konfliktin ratkaisupyrkimyksissä. Vaikka Fayaadin suunnitelma oli kansallisena aloitteena kahdenvälisen rauhanprosessin viitekehysten ulkopuolinen, se kuitenkin hyödynsi jo Tiekartta-suunnitelman toimintaperiaatteisiin ja etenemisvaiheisiin sisältyntä periaatetta monenkeskisyyden ja kansainvälisen osallisuuden lisäämiseksi, myös prosessin poliittisen todellisuuden muokkaamiseksi. Tiekarttaan oli aiempiin rauhansuunnitelmiin nähden, toisen ja kolmannen vaiheen kansainvälisten konferenssien muodossa, sisäänrakennettu huomattavasti vahvemmat monenkeskistä diplomaattista prosessia tukevat elementit. Fayaadin ”kolmas tie” alun pitäen sisälsi vahvan kansainvälisen ja kotimaisen legitimitietin kasvattamiseen tähdänneen poliittisen ulottuvuuden, jolle uudenlainen lähestymistapa konfliktin diplomaattisen ja poliittisen ratkaisun hakemiseksi rakentui.

172 OCHA 2011,2.

173 OCHA 2012, 10.

174 UNSCO 2011,1.

Fayaadin suunnitelma oli käytännön toimintasuunnitelma konfliktin olosuhteiden muokkaamiseksi palestiinalaisten puolelta kansainvälisten sitoumusten ja rauhansopimusten ehtoja vastaaviksi, jotta Palestiinan valtion perustamiselle, ei olisi käytännöllisiä esteitä, vaan se täyttäisi kansainväliset kriteerit. Tässä tavoitteessa, vuoden 2011 AHLC:n kokouksessa kansainvälisten arvioiden mukaan oli onnistuttu. Samalla raporteissa alleviivattiin sitä, että miehityksen purkaminen oli ainoa tapa turvata saavutettu kehitys ja estää tilanteen huononeminen. Kansainvälisissä arvioinneissa kautta linjan huomautettiin, että poliittista ratkaisua konfliktiin ei ollut näköpiirissä konfliktin muuttuneista olosuhteista huolimatta, ja todellisuus poliittisen todellisuuden ja käytännön todellisuuden kanssa olivat dramaattisesti epäsuhdassa keskenään. Kuitenkin, poliittisen prosessin saattaminen tapahtuneen kehityksen tasolle, ennen valtionrakennusohjelman loppuun saattamista syyskuussa 2011, pidettiin välttämättömänä.¹⁷⁵

Diplomaattinen prosessi osapuolten välillä ei ollut edennyt, huolimatta muuttuneista olosuhteista ja tapahtuneesta kehityksestä. Suorat rauhanneuvottelut osapuolten välillä olivat olleet jumissa vuodenvaihteesta 2008–2009 syyskuuhun 2010, jolloin rauhanneuvottelut aloitettiin uudelleen Washingtonissa. Neuvottelut kariutuivat jo lokakuussa Israelin kieltäytyttyä jatkamasta siirtokuntien rakentamisen jäädyttämistä, Arabiliiton ja Yhdysvaltojen vetoamuksista huolimatta.¹⁷⁶

YK-jäsenyyskampanjan taustalla vaikutti PA:n arvio siitä, että kansainvälinen poliittinen ilmapiiri oli otollinen diplomaattisen aloitteelle, jonka kautta osapuolten välisiä rauhanneuvotteluja voitaisiin kansainvälisesti ja monenkeskisesti siirtää eteenpäin. Muutosta ennakoitiin myös USA:n perinteiseen linjaan, sillä vuonna 2010 YK:n yleiskokouksen 65. istunnossa USA:n presidentti Barack Obama päätti puheensa yleiskokoukselle seuraavasti:

“(…) Tällä kertaa voi olla toisin, voimme ammentaa suvaitsevaisuuden opeista, jotka löytyvät näiden kolmen suuren uskonnon sydämistä, joille kaikille Jerusalemin maa on pyhää. Tällä kertaa meidän tulisi tavoittaa puolistamme parhaat. Jos pystymme tähän, **ensi vuonna** voimme palata tänne mukanaamme sopimus, joka johtaa Yhdistyneiden kansakuntien uuteen jäseneseen – itsenäiseen ja suvereeniin Palestiinan valtioon, joka elää rauhassa Israelin kanssa.”¹⁷⁷

Obama viittasi myös Palestiinan valtionrakennusohjelmaan ja kannusti PA:n pyrkimyksiä tukevia tahoja, poliittisesti ja taloudellisesti tukemaan valtionrakennusohjelmaa. Presidentti Obama otti

175 esim. UNSCO 2011, v.

176 global.finland.fi.

177 Obama 2010: ” (...)This time, we should draw upon the teachings of tolerance that lie at the heart of three great religions that see Jerusalem’s soil as sacred. This time we should reach for what’s best within ourselves. If we do, when we come back here next year, we can have an agreement that will lead to a new member of the United Nations -- an independent, sovereign state of Palestine, living in peace with Israel.” Käännös MP.

puheessaan myös kantaa Israelin turvallisuuteen, joka perinteisesti on ollut keskeinen ja jopa hallitsevin elementti Israelin ulko- ja sisäpolitiikkaa sekä rauhandiskurssia. Obama vahvisti kansainvälisen yhteisön kannan siihen, että Israelin juutalaisen valtion todellisen turvallisuuden toteutuminen vaatii itsenäisen Palestiinan valtion syntymisen.¹⁷⁸

4.3.2. Rauhanprosessin lukkiutuneet asemat ja Israelin siirtokuntapolitiikka YK-kampanjan taustana

Diplomaattinen prosessi konfliktin ratkaisemiseksi ei kuitenkaan osoittanut etenemisen merkkejä. Vuoden 2010 joulukuussa PA:n presidentti Mahmud Abbas antoi Palestiinan televisiolle haastattelun, jossa hän uhkasi hajottaa PA:n tuloksettomien neuvottelujen päätteeksi, mikäli kaikki muut keinot ratkaisun tuomiseksi epäonnistuisivat. Abbasin uhkaus tapahtui siirtokuntien jäädyttämistä koskevien tuloksettomien neuvotteluiden jälkeen. Presidentti Abbas totesi rauhanneuvotteluiden tuloksettomuudesta:

”Mikäli kaikki yritykset epäonnistuvat, sanon amerikkalaisille ja israelilaisille, että tulkaa ja lopettakaa kaikki tämä. En voi jatkaa toimessani näin(...)meillä on yhtä aikaa miehitys ja ei ole miehitystä. Ei näin voi jatkua, ottakaa kaikki ja vapauttakaa minut velvollisuuksistani.”¹⁷⁹

Abbasin pyrkimysten taustalla, vaikuttaa ajatus siitä, että PA:n lopettaminen lisäisi konfliktin kustannuksia Israelille sietämättömiksi. Ilman PA:ta ja kansainvälistä rahoitusta (jonka varassa PA:n toiminta pitkälti on) Israel ei voisi jatkaa miehitystä ilman, että vastuu ja kustannukset siirtyisivät myös Israelin kannettaviksi ja heijastuisivat Israelin yhteiskuntaan ja poliittiseen todellisuuteen. Lisääntyvien taloudellisten kustannusten lisäksi PA:n lakkauttamisen mahdolliset vaikutukset Israelille (ja myös palestiinalaisille) ovat arvaamattomat. Kysymys siitä, miten kävisi PA:n yhteiskunnallisten reformien mukanaan tuomalle vakaudelle ja väkivallattoman vastarinnan politiikalle, mikäli yhteiskunnan rakenteiden pohja purettaisiin, jää avoimeksi kysymykseksi. PA:n lopettaminen päättäisi rauhanprosessin, ja mahdollisuuden konfliktin ratkaisemiseksi kahden valtion mallin mukaisesti. Israelin lehdistö uutisoi, että Abbasin uhkauksen toteutuminen, mahdollisuus lopettaa PA:n hallinto ja jättää Länsiranta Israelin haltuun tarkoittaisi sitä, että Israel sotilasmiehittäjänä joutuisi ottamaan vastuun 2,2 miljoonasta palestiinalaisesta ja ottamaan

178 Obama 2010.

179 Haaretz 4.12.2010, uutinen.

hoitaakseen ne miehityksen taloudelliset velvoitteet, joista Israel vapautettiin 1994 Oslon sopimuksessa.¹⁸⁰

Kahden valtion ratkaisun hylkääminen jättäisi yhden valtion ratkaisun ainoaksi mahdollisuudeksi. Tällöin konflikti vaatisi Israelin perustamisesta asti peruslakeihin sisältyneen, Israelin valtion juutalaisen ja demokraattisen luonteen, välisen jännitteen ratkaisemista. Tällaisessa tilanteessa Israelin olisi päätettävä myönnettäänkö palestiinalaisille demokraattisen valtion täydet, ja juutalaisen kansanosan kanssa yhtäläiset, poliittiset ja kansalaisoikeudet. Israelin kansallisen identiteetin näkökulmasta katsottuna tilanne tällöin asettaisi valtion juutalaisen luonteen kyseenalaiseksi. Tilanne, jossa yhden valtion ratkaisu toteutuisi ja palestiinalaiset saisivat täydet ja yhtäläiset oikeudet samalla kun juutalaisen väestönosa suhteellisesti vähenisi, olisi haaste valtion juutalaiselle luonteelle, vaikka demokraattinen puoli toteutuisi. Toinen vaihtoehto olisi myöntää palestiinalaisille kansalaisoikeudet, mutta ei poliittisia oikeuksia, jolloin tilanne johtaisi uskonnollisen erottelun pohjalta syntyvään kahden luokan kansalaisuuden syntymiseen, jolloin valtion juutalainen identiteetti korostuisi, demokratian kustannuksella. Kahden valtion ratkaisun suosio Israelin ulkopoliitikassa (ainakin retoriikan tasolla), on sidoksissa siihen, että kahden valtion ratkaisun pitäminen pöydällä pitää samalla sisäpoliittisesti vaikean kysymyksen pöydältä poissa.

Abbasin esittämä vaihtoehto paljastaa konfliktin osapuolien välisen asymmetrian ja riippuvuussuhteen, joka syntyy prosessista ja rauhan idean suhteesta toimintaan. PA:n toiminta on legitiimiä palestiinalaisten näkökulmasta, mikäli se ymmärretään kahden valtion toteutumiseen johtavana. Kuitenkin 20 vuoden aikana PA:n olemassaolo on mahdollistanut miehityksen jatkumisen suhteellisen vakaisissa olosuhteissa, lukuun ottamatta ensimmäistä ja toista intifadaa, ilman Israelille konfliktista aiheutuvien kustannusten nousua. Abbasin haastattelu ilmentää turhautumista vallitsevaan tilanteeseen ja tekee näkyväksi näkökulman, josta katsottuna PA:sta ja kahdenvälisistä neuvotteluista on tullut konfliktin jatkuvuutta ja hallintaa tukeva väline. Rauhanneuvottelut mahdollistavat miehityksen jatkuvuuden ja konfliktin hallinnan, mutta eivät tuo keinoja painostamiseksi miehityksen purkamiseen ja konfliktin ratkaisemiseen. PA:n purkaminen rikkoi vallitsevat asetelmat ja lisäisi konfliktin kustannuksia kaikille osapuolille – kuten Abbas toteaa haastattelussa, PA:n purkaminen on viimeinen vaihtoehto.¹⁸¹

180 Haaretz 4.12.2010, uutinen.

181 Haaretz 4.12.2010, uutinen.

Abbasin uhkaus PA:n lopettamisesta toimi alkusoittona tulevalle, vähemmän dramaattiselle, yritykselle muuttaa konfliktin dynamiikkaa. PA ilmoitti helmikuussa 2011, ennen turvallisuusneuvoston suunniteltua kokoontumista, jättävänsä Israelin siirtokuntien rakentamisesta päätöslauselma pyynnön turvallisuusneuvostolle. Turvallisuusneuvoston päätöslauselma mahdollistaisi kansainväliset painostuksen keinot Israelia vastaan siirtokuntien rakentamisen jatkuessa ja kansainvälistäisi konfliktin rauhanprosessin periaatteiden vahvistamisen ja valvomisen. Huolimatta siirtokuntia koskevasta laajasta kansainvälistä konsensuksesta, jonka mukaan siirtokunnat ovat laittomia kansainvälisen lain edessä ja este rauhalle, USA pyysi PA:ta olemaan jättämättä asiaa turvallisuusneuvoston käsiteltäväksi. Asiasta kiusallisen teki se, että PA:n ehdotus vastasi USA:n Lähi-idän rauhanprosessissa vahvistamaa periaatetta vuotta 1967 edeltäneistä rajoista, ja täten siirtokuntien laittomuudesta.¹⁸² Päätöslauselmalla oli 120 YK:n jäsenvaltion tuki, ja luonnoksessa korostettiin osapuolia koskevia Tiekartan mukaisia velvoitteita. Päätöslauselma sisälsi myös viittauksen kansainvälisten diplomaattisten pyrkimysten vahvistamiseksi ja ”elävöittämisiksi” konfliktin kokonaisvaltaisen ratkaisun aikaansaamiseksi.¹⁸³ Päätöslauselma eteni lopulta turvallisuusneuvoston äänestettäväksi ja kaatui äänin 1–15, USA:n käytettyään veto-oikeuttaan. USA:n veto-oikeuden käyttö edusti USA:n politiikan jatkumoa, sillä veto-oikeuden käyttö konfliktiin liittyvissä päätöslauselmissa oli USA:n hallinnon 10. kerta vuodesta 2001, ja Obaman johtaman hallinnon ensimmäinen kerta.¹⁸⁴ Siirtokuntia koskevan päätöslauselman päätyminen USA:n veto-oikeuden käyttöön, vastoin laajaa kansainvälistä tukea asialle, hillitsi Obaman hallintoon kohdistuvia odotuksia uudenlaisen politiikan tuojana. Obaman hallintoon kohdistuneiden odotusten laskiessa PA uudelleen arvioi poliittisen lähestymistapansa ja pyrki kansainvälistämään konfliktin ratkaisun.

PA väläytti ensimmäisen kerran vaihtoehtoa hakea YK:n jäsenyyttä maaliskuussa 2011. Tarkoituksena PA:lla oli vahvistaa kansainvälistä toimijuutta konfliktin ratkaisussa YK:n yleiskokouksen kautta, mikäli ratkaisuun ei edettäisi neuvotteluteitse. Abbasin mukaan PA:n tavoitteena oli valtionrakennusohjelman loppuun vieminen aikataulun mukaan (syyskuu 2011), ja mikäli neuvottelut tätä ennen eivät tuottaisi tulosta, ja Israel ei tunnustaisi Palestiinan valtiota, PA veisi asian YK:n yleiskokouksen käsiteltäväksi.¹⁸⁵ Ilmoitus on osoitus poliittisesta pyrkimyksestä vahvistaa kansainvälisen yhteisön toimia ja painostuskeinoja konfliktin ratkaisemiseksi. YK:n

182 Obama 2010.

183 YK, 18.2.2011, lehdistötiedote.

184 Jerusalem Post 19.2.2011, uutinen.

185 Jerusalem Post 25.3.2011, uutinen.

yleiskokouksen symbolinen merkitys kansainvälisen yhteisön keskeisenä foorumina on suuri ja YK:n yleiskokouksen käsittelymenetelmät eivät myöskään ole riippuvaisia YK:n turvallisuusneuvoston konsensuksesta, ja näin ollen asian etenemistä YK:n yleiskokouksen käsittelyyn ei yksinään USA:n veto pystyisi estämään.

Abbasin ilmoitti aikomuksistaan Council for Peace and Security -järjestön kokouksessa Ramallahissa, jossa järjestön edustajina läsnä oli Israelin puolustusvoimien (IDF) entisiä johtajia. Samalla Abbas toisti myös harkitsevansa eroa, mikäli palaisi syyskuussa YK:sta tyhjin käsin. Abbasin mukaan YK:n yleiskokous on viimeinen vaihtoehto neuvotellulle ratkaisulle, mutta samalla perusteli aloitetta sillä, että neuvotteluiden puuttuessa muuta vaihtoehtoa ei ollut näkyvissä. Abbas kuvaili tilannetta sietämättömäksi ja kestävämmäksi, tuoden ilmi huolensa siitä, että neljän vuoden aikana aikaansaatu vakaa turvallisuustilanne, laillinen järjestys ja taloudellinen kehitys ei ole ylläpidettävissä miehityksen jatkuessa.¹⁸⁶

5. METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT: KEHYSTEORIA JA KEHYSANALYYSI METODINA

”Me emme näe asioita sellaisina kuin ne ovat, näemme ne sellaisina kuin olemme.”
– Anais Nin¹⁸⁷

5.1. Tulkintakehykset ja tiedon sosiaalinen rakentuminen

Tapamme tietää ja toimia ovat sidottuja kieleen, jonka avulla sosiaalisissa prosesseissa neuvotellaan merkityksistä. Merkitykset, joita liitämme erilaisiin ilmiöihin ja tapahtumiin, syntyvät jatkuvissa ja monimutkaisissa vuorovaikutusprosesseissa ympäristömme kanssa. Tapamme ymmärtää ilmiöitä ja tapahtumia vaikuttavat siihen, miten suhtaudumme niihin ja millaisiksi miellämme vallitsevan todellisuuden tiedon valossa. Tieto ja tavat käsitteellistää erilaisia ilmiötä ovat sidoksissa aikaan ja paikkaan, niihin sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin, joissa tietoa tuotetaan ja merkityksistä neuvotellaan. Hallussamme oleva tieto ja käsityksemme maailmasta aiheuttavat seurauksia, sillä ne vaikuttavat tapoihimme toimia. Näin ollen tapamme ymmärtää ja arvottaa asioita ja niiden välisiä suhteita, samoin kuin tapamme toimia, voivat muuttua. Sosiologi Erwin Goffman esitti teoksessaan *'Frame analysis: An essay on the organization of experience'*, että inhimillinen toiminta ja kokemus järjestyvät tilannekohtaisesti tulkintakehysten kautta, joiden

¹⁸⁶ Haaretz, uutinen, 31.3.2011.

¹⁸⁷ ” “We do not see things as they are, we see them as we are.”Käännös MP.

avulla hahmotamme mistä kussakin tilanteessa on kysymys ja suhteutamme oman toimintamme tilanteeseen tulkintakehyksiä hyödyntäen.¹⁸⁸

Tulkinnan syntymiseen vaikuttavat meitä ympäröivä todellisuus ja sosiaaliset vuorovaikutusprosessit, joihin osallistumalla omaksumme erilaisia tulkintakehyksiä ja niihin liitettyjä merkityksiä. Sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitystä jaetun yhteiskunnallisen tiedon ja merkitysten muodostumisessa korostaa konstruktivistinen tietokäsitys. Tämän tietokäsityksen mukaan omaksumme ympäristöstämme tapoja ymmärtää ilmiöitä ja käsityksemme maailmasta ovat sidottu suuressa määrin vuorovaikutusprosesseihin, joiden kautta omaksumme tietoa. Kuitenkaan toimintaamme ohjaavat käsitykset ja omaamamme tieto eivät ole ainoastaan riippuvaisia sosiaalisista vuorovaikutusprosesseista, joiden kautta jaetut merkitykset syntyvät ja leviävät yhteiskunnissa. Tietoomme ja käsityksiimme vaikuttavat luonnollisesti ne vallitsevat olosuhteet, joita tieto koskee. Käsityksemme muuttuvat paitsi vuorovaikutusprosessien tuloksena, myös silloin kun tietomme osoittautuu riittämättömäksi selittämään vallitsevaa tilannetta. Muutokset olosuhteissa, yllättävät tapahtumat tai uudenlainen tieto voivat osoittaa, etteivät olosuhteet vastaa käsityksiämme tai omaamamme tieto on riittämätöntä tulkintakehyksen muodostamiseksi. Tiedon ja todellisuuden suhdetta pohtinut Kenneth J. Gergen tiivistää, että tällainen konstruktivistinen tietokäsitys on yhdistävä tekijä sosiaalisen konstruktivismiin kiinnittyvällä laajalla tutkimuskentällä. Lähtökohdaksi tällöin hyväksytään se, että siihen kuinka jokin ilmiö tulee ymmärretyksi, ne sosiaaliset prosessit vaikuttavat ensisijaisesti, joiden kautta merkityksistä neuvotellaan, eikä se kuinka hyvin tieto vastaa sitä empiiristä todellisuutta, jota väite tai tieto koskee.¹⁸⁹

Goffmanin luomaa tulkintakehyksen käsitettä on sovellettu eri tieteenalojen keskuudessa laajasti ja käsitteen alkuperäinen merkitys on osin muuttunut tässä prosessissa. Nykyään sellaisen tutkimuksen kenttä, joka hyödyntää tulkintakehyksen käsitettä ja konstruktivistista tietokäsitystä teoreettisena viitekehyksenä on varsin hajanainen. Tulkintakehyksen käsitteestä on tullut varsin löyhä sateenvarjokäsite, jonka alla käsitettä soveltavaa tutkimusta tehdään, paitsi psykologian, myös humanististen tieteiden, yhteiskuntatieteiden, mediatutkimuksen ja poliittisen kommunikaatiotutkimuksen parissa.¹⁹⁰ Scott D. Watsonin mukaan käsitteen laaja sovellus sekä eri tieteenaloilla että näiden eri paradigmojen sisällä johtanut siihen, että käsite kärsii teoreettisesta epätarkkuudesta.¹⁹¹ Vaikka suuri osa kehysteoriaa hyödyntävästä tutkimuksesta jakaakin jossain

188 Goffman 1974.

189 Johnson-Cartee 2005, 2. sit. Gergen 1985, 5.

190 Watson 2011, 4. vrt. Entman 1993, 53.

191 Watson 2011, 4.

määrin nämä metateoreettiset sitoumukset, on teoriaa hyödyntävässä tutkimuksessa syytä kiinnittää huomiota käsitteelliseen tarkkuuteen. Tämän vuoksi on eriteltävä, mitä tulkintakehyksen käsitteellä tarkoitetaan, mitä kehykset ovat, missä niitä on, miten niitä käytetään ja mikä niiden vaikutus on.¹⁹²

Tässä tutkimuksessa hyödynnän aineistoanalyysini apuna poliittisen kommunikaation ja mediatutkimuksen piiristä löytyviä tapoja soveltaa kehysteoriaa ja tulkintakehyksen käsitettä ja ymmärtää ne yhteiskunnallisen tiedon ja ymmärryksen jäsentäjinä. Tämän tutkimuksen empiirisessä osiossa hyödynnän media-aineistoa, ja tästä syystä näiden tutkimusperinteiden tarjoamat sovellusmahdollisuudet tukevat tutkimusasetelmaani parhaiten.

5.1.2. Kehysteoria mediatutkimuksen näkökulmasta

Yhteiskuntiemme ja maailman kompleksisuuden ja tietomäärän lisääntyessä medialla on kasvava rooli tiedon tuomisessa yhteiskunnallisen huomion ja keskustelun kohteeksi. Media tarjoaa näkökulmia ilmiöihin, joiden kautta asiasisältöjen välisiä yhteyksiä osoittamalla ajankohtaisia ilmiöitä voidaan sitoa laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin. Mediassa käytävällä julkisella keskustelulla on erityisen suuri rooli demokraattisessa yhteiskunnassa, jossa käytävä keskustelu vaikuttaa julkiseen mielipiteeseen ja yhteiskunnassa vallalla oleviin uskomuksiin, jotakin ilmiötä tai asiaa koskien. Robert M. Entman toteaa, että medialla harvoin on tarvittavaa vaikutusvaltaa muuttaa poliittista toimintaa, mutta kuitenkin mediassa esiintyvät näkemykset ja uutisointi vaikuttavat niin julkiseen mielipiteeseen kuin arkiymmärrykseemme tapahtumista sekä poliittiseen ympäristöön, jossa vallanpitäjät operoivat. Median valta on sen tavassa tulkintakehyksiä rakentamalla nostaa esille ilmiöitä, julkisen huolen aiheita ja esittää syy-seuraussuhteita, joita hyödyntämällä rakennamme arkiymmärrystämme maailmasta. Mediassa esiintyvien näkökulmien avulla voimme muodostaa käsityksiä asioista ja ilmiöistä, jotka ovat oman välittömän kokemuspöirimme ulkopuolella. Entman korostaa valinnan merkitystä median tulkintakehysten rakentamisessa. Keskustelujen sisäinen logiikka määrittää usein keskustelun kannalta relevantit tekijät ja toimijat, vaikka teemoihin liittyminen saattaa vaikuttaa jollakin tavalla luonnolliselta niin niihin liittyä aina tietoista tai epätietoista valintaa, jota ohjaavat niin vallitsevat kulttuuriset ja historialliset keskustelut, ikään kuin teemojen varanto, jotka puolestaan lukevat sisäänsä erilaisia esiymmärryksiä ja diskursseja. Toisaalta valintaa ohjaavat erilaiset intressit ja valtasuhteet, joissa valta on

192 Watson 2011, 4

nimenomaan valtaa määrittää ja nimetä.¹⁹³ Median suosimat näkökulmat rakenteellistavat käsitystämme tietystä sosiaalisesta ilmiöstä nimeämällä asian kannalta keskeiset toimijat, samalla marginalisoiden toisia toimijoita, joiden rooli saatetaan tietystä teemassa ja siinä esiintyvissä kehyksissä nähdä osana ongelman alkuperää, kun taas samat toimijat saattaisivat toisessa teemassa olla keskeisessä asemassa ongelmanratkaisun kannalta.¹⁹⁴ Usein on näin, että sama asia tai ilmiö voitaisiin liittää myös osaksi jotakin toista teemaa, jolloin asia tulisi ymmärretyksi toisin termein ja saattaisi johtaa toisenlaisiin toimiin asian ratkaisemiseksi.¹⁹⁵

Toisinaan mediassa nostetaan esiin poliittisten vallanpitäjien ja vallitsevaa politiikan linjaa haastavia näkemyksiä ja problematisointeja ilmiöistä ja tapahtumista. Median valta on poliittisen ympäristön kuvauksessa ja siinä kenen näkökulmat ja ääni pääsevät esille.¹⁹⁶ Michel Foucaultin työ on vaikuttanut suuresti tiedontuotannon ja vallan välisen suhteen analyysiin ja osaltaan vaikuttanut objektiivisuuden vaateen ja tiedon välisen suhteen problematisoitumiseen, joka on konstruktivistisen tietokäsityksen ytimessä. Tiedon ja jaettujen käsitysten merkitys poliittiselle toiminnalle on suuri, sillä tiedon valossa toiset poliittiset toimintamuodot tai vaihtoehdot vaikuttavat järkevämmiltä kuin toiset.¹⁹⁷ Donna Haraway huomauttaa, että yhteiskunnassa esiintyvä tai jonkin ryhmän omaava tieto on aina jossakin mielessä osittaista ja sidottuna ympäröivään ideologiseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin, jossa tietoa tuotetaan ja tietoa hyödynnetään. Tiedon ja paikan suhde muuttuu tällöin olennaiseksi osaksi tietoa hyödyntävän yksilön ja maailman suhdetta, jolloin todellisuus saattaa näyttäytyä erilaisena riippuen siitä, mistä paikasta sitä katsoo.¹⁹⁸ Tiedolla ja käsityksillä on kuitenkin hyvin konkreettinen suhde empiiriseen todellisuuteen, koska se miten ymmärrämme asiat, ohjaa toimintaamme, joten käsityksillämme on siis seurauksia ja vaikutuksia.¹⁹⁹

En tutkimuksessani keskity mediavaikutusten tutkimukseen, mutta pidän niiden olemassaoloa merkittävänä perusteena sille, minkä vuoksi media-aineiston käyttäminen tutkimuksessa julkisen keskustelun ja yhteiskunnassa vallitsevan poliittisen ilmapiirin tulkitsemisessä on mielekästä. Median vaikutusta tiedontuottajana eritellään yleensä karkeasti mikro- ja makrovaikutuksiin. Nämä kaksi näkökulmaa ovat toisiaan täydentäviä, mutta erottelun avulla on mahdollista tutkia median

193 Heatog & McLeod, 2001, 143

194 Heatog & McLeod, 2001, 143.

195 Heatog & McLeod, 2001, 142

196 Entman, 2004, 3.

197 Foucault 1982, 794.

198 Haraway 1988, 590.

199 Johnson-Cartee 2005, 37.

roolia ja jäsentää median vaikutuksia yksilön ja yhteiskunnan tasolla. Mikrovaikutuksilla viitataan siihen, että medially on vaikutusta yksilön tapoihin ajatella ja arvottaa ilmiöitä. Makrovaikutuksilla puolestaan viitataan yleensä median laajempaan yhteiskunnalliseen rooliin. Median tarjoamat tulkintakehykset voivat joko haastaa vallitsevia tapoja nähdä yhteiskunnallinen todellisuus tai toisaalta tulkintakehykset voivat pyrkiä legitimoimaan ja ylläpitämään vallitsevia olosuhteita ja käytäntöjä. Median kautta välittyvillä tulkintakehyksillä voi olla katalysaattorin omaisista vaikutuksia, jotka avaavat mahdollisuuksia sosiaaliseen muutokseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen.²⁰⁰

5.1.3. Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin aiempaa mediatutkimusta

Israelin median tuottamilla näkökulmilla ja uutisisällöillä, jotka käsittelevät Israelin ja palestiinalaisten konfliktia ja Lähi-idän rauhanprosessia, on ollut tutkittua vaikutusta julkiseen mielipiteeseen ja rauhanprosessin kannatukseen. Tamir Sheafer ja Shira Dvir-Gvirsman ovat tutkineet pitkällä aikavälillä (vuosina 1993–2003) Israelin median roolia ja toimijuutta Lähi-idän rauhanprosessissa. Erityisesti he ovat tutkineet uutisoinnin vaikutusta yleisön asenteisiin ja tulevaisuuden odotuksiin rauhan suhteen. Siinä missä suuri osa median vaikutusta käsittelevästä tutkimuksesta keskittyy tutkimaan yleisön asenteita suhteessa uutisoinnin kohteena olevaan tapahtumaan tai ilmiöön lyhyellä aikavälillä, Sheafer ja Dvir-Gvirsman puolestaan ovat tutkineet median uutisoinnin vaikutusta yleisön tulevaisuuden odotuksiin ja poliittiseen käyttäytymiseen.

Sheaferin ja Dvir-Gvirsmanin tutkimuksen keskeisimmät löydökset vahvistavat mediavaikutusten tutkimuksessa aiemmin saatuja tuloksia siitä, että negatiiviset uutisisällöt vaikuttavat positiivisia sisältöjä vahvemmin yleisöön. Heidän tutkimustuloksensa kuitenkin kiinnittivät huomiota siihen, että median vaikutus julkiseen mielipiteeseen ei rajoitu koskemaan välittömästi käsillä olevaa ilmiötä tai tapahtumaa, vaan vaikutukset kohdistuvat yleisön tulevaisuuden odotuksiin. Itse asiassa heidän tutkimustulostensa mukaan median vaikutus yleisön tulevaisuuden odotuksiin on suurempi kuin median välitön vaikutus uutisoitua tapahtumaa koskevaan asenneilmastoon.²⁰¹

Tutkijat korostavat, että median taipumuksella uutisoida rauhan kannalta negatiivisista kehityskuluista ja muutoksesta ja taipumuksella jättää rauhan kannalta positiiviset tapahtumat ja muutokset tilanteessa huomiotta, on vaikutusta siihen, millaisia odotuksia rauhanprosessiin liitetään ja millaista politiikkaa ollaan valmiita tukemaan. Median keskeisenä tehtävänä on välittää tietoa ja

200 Johnson 2005, 8.

201 Sheafer & Dvir-Gvirsman 2010, 205.

luoda ymmärrystä rauhanprosessiin vaikuttavista tapahtumista ja ilmiöistä ja samalla luoda kollektiivista käsitystä siitä, millaisia vaikutuksia tapahtumilla on turvallisuuden tai rauhan mahdollisuuksien kannalta. Tämän vuoksi median rooli ja sen tarjoamat tulkintakehykset saavat erityisen suuren painoarvon, silloin kun uutisointi käsittelee negatiivista muutosta tilanteessa. Sheaffer ja Dvir-Gvirsmanin huomauttavat, että mediasisältöjen vaikutusta poliittisten vaihtoehtojen mahdollisuuksille ei pitäisi aliarvioida. Vähäinen kannatus rauhanprosessille näyttäytyy mediassa esiintyvän negatiivisen informaation määrän edessä rationaalisena toimintana.²⁰²

Median rooli ilmiöiden määrittämisessä ja tiedon tuojana julkiseen keskusteluun korostuu erityisesti silloin kun käsiteltävät ilmiöt ja asiat ovat yleisön oman kokemuspöirin ulkopuolella. Tämä pätee myös median rooliin Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa. Israelilainen yleisö on pitkälti median tarjoaminen näkökulmien ja tiedon varassa, silloin kun kyse on Länsirannan ja Gazan todellisuudesta. Syynä tähän on se, että Israelin lait kieltävät kansalaistensa matkustamisen PA:n hallinnassa oleville alueille ja Gazaan. Lait ovat olleet voimassa vuodesta 2006 Gazaan²⁰³ ja 2001 Länsirannalle²⁰⁴. Tämän perusteella on aiheellista olettaa, että suurimmalla osalla israelilaisista ei ole omakohtaista käsitystä tai kokemusta siitä, millainen arkitodellisuus siirtokuntien ulkopuolisilla miehityillä alueilla vallitsee, tai miten tilanne mahdollisesti on muuttunut kuluneen 14 vuoden aikana.

Kehysteoriaa on hyödynnetty Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin tutkimisessa. Esimerkiksi Gadi Wolfsfeld on kehysteorian avulla tutkinut median tapoja esittää ja kuvata Israelin ja palestiinalaisten välistä konfliktia. Tutkimuksessaan hän paikallisti media-aineistosta kehysteoriaa hyödyntäen kaksi kilpailevaa tulkintakehystä. Toista intifadaa koskenut mediakeskustelu kiinnittyi kahteen kilpailevaan metakehykseen,²⁰⁵ ”laki ja järjestys” ja ”oikeudenmukaisuus ja vastarinta”. Metakehysten paikallistaminen kuvasti kahden eri merkityssisällön kautta käytyä keskustelua toisesta intifadasta ja siitä, mistä ilmiössä oli kysymys ja mitä voidaan tai tulee tehdä.²⁰⁶ Metakehysten sisältämät tavat esittää toinen intifada ja tulkita sitä poikkesivat toisistaan. Nämä tulkinnat sisälsivät kaksi moraalista arviota tilanteesta ja ratkaisuvaihtoehtoa siitä, mikä on hyväksyttävää tilanteen ratkaisemiseksi. Kahden kehysten välinen jännite nosti Israelin julkiseen keskusteluun esiin kysymyksen siitä, onko vahvat

202 Sheaffer & Dvir-Gvirsmanin 2010, 213.

203 Freedom House 2011, 169.

204 Haaretz, uutinen, 19.7.2010.

205 Wolfsfeld käyttää tulkintakehysten sijaan termiä metakehys.

206 Reese 2001, 13. sit. Wolfsfeld 1997.

sotilaalliset toimet hyväksyttäviä järjestyksen ylläpitämiseksi ja palauttamiseksi vastarinnan edessä, jonka voi ymmärtää myös kumpuavaksi sosiaalisesta epäoikeudenmukaisuudesta.

5.2. Tulkintakehykset aineistoanalyysin työvälineinä

5.2.1. Kuinka tulkintakehykset toimivat mediatekstissä

Karvonen korostaa, että varsinkin yhteiskunnallisista asioita käsittelevässä julkisessa keskustelussa on usein läsnä eri intressiryhmiä, jotka kamppailevat siitä, mikä tulkinta tilanteesta ja tarvittavista toimista nousee vallitsevaksi. Karvonen myös huomauttaa, että suureen osaan ilmiöitä on olemassa vakiintunut tulkintakehys, jota mediassa hyödynnetään, mutta yhtä lailla on tilanteita, joissa voi yhtäaikaaisesti esiintyä toisistaan poikkeavia yhtä lailla perusteltuja tilannemääritelmiä.²⁰⁷ Tulkintakehysten voima on usein niiden toistuvuudessa; mitä useammin tiettyä tulkintaa hyödyntävää ja tukevaa tietoa tuodaan esille sitä vahvemmin tulkinta vakiinnuttaa asemansa ”oikeana tilanne arviona”.²⁰⁸ Entman tuo esille saman näkökulman ja toteaa, että yleensä tutkittaessa politiikkaa käsitteleviä uutistekstejä on melko vaivatonta löytää *hegemoninen* kehys käsiteltävälle ilmiölle ja usein on mahdollista löytää myös hegemonisen tulkinnan haastava kehys. Entman kuitenkin huomauttaa, että usein löytyy niin sanottuja *alakehyksiä*, jotka eivät suoranaisesti haasta hegemonisen kehysten ongelman määritelmää, mutta haastavat joko sen logiikan tarjoamat ratkaisumallit tai taustalla olevat kausaalisiksi ymmärretyt syyt. Hän esittää, että vivahde- ja painotuseroja sisältävät alakehykset ja niiden väliset ristiriidat saattavat olla olennaisia analyysin kannalta.²⁰⁹ James K. Hertog ja Douglas McLeod ovat tutkineet sosiaalisia konflikteja ja kiinnittävät huomion saamaan asiaan kuitenkin siten, että vahvimmat kehykset toimivat keskustelun kiinnikkeenä, johon on mahdollista liittää uusia näkökulmia ja jonka kautta merkityksistä neuvotellaan. Prosessin aikana on mahdollista, että vahvimpien kehysten asiasisällöt muuttuvat tai niihin liitetään uusia merkityksiä.²¹⁰

Tulkintakehyksen peruspiirteiden tarkoituksena on luoda 1) ongelmanmääritelmä rakentamalla kuvaa ongelmasta, 2) mahdollinen tai toivottava ratkaisu käsillä olevaan ongelmaan tai tilanteeseen ja 3) osoittaa syy-seuraussuhteita.²¹¹ Tulkintakehyksiä voidaan nostaa esille aineistosta kysymällä, millaisia ongelman määrittelyjä, ratkaisuja, syy-seuraussuhteita tai moraalisia arviointeja aineistosta

207 Karvonen 2000, 2.

208 Karvonen 2000, 3.

209 Entman 1997, 55.

210 Hertog&McLeod 2001, 154.

211 Entman 1993, 52-53.

nousee. Entman jakaa kehystämisen tuloksena syntyneet tulkintakehykset kahteen luokkaan sen perusteella, minkälaiseen käsiteltävän ilmiön osa-alueeseen kehyyksen avulla suunnataan huomio ja mitä nostetaan keskeiseksi. Nämä tulkintakehykset jakaantuvat kahteen luokkaan sen mukaan, sisältävätkö ne tulkinnan siitä mistä on kyse vai siitä mitä vallitsevassa tilanteessa tulisi tehdä. Entmanin mukaan on tavanomaista, että tulkintakehyks, joka määrittää mistä ilmiössä tai tilanteessa on kyse, on tulkintakehyksistä voimakkain.²¹²

5.2.2. Tulkintakehysten rakentuminen perustelun keinojen avulla

Tulkintakehysten rakentuminen ja merkitysten välittäminen tapahtuu kielellisten keinojen avulla. Tulkintakehysten analyysissä voidaan hyödyntää näitä perustelun ja merkitysten välittämisen keinoja apuna. Alla esittelen ne perustelun keinot, joita hyödynnän yhdessä Entmanin tulkintakehysten peruspiirteiden kanssa.

Metafora ovat yksi perustelun keinoista. Karina Horstin mukaan metafora toimii laajasti ymmärrettynä tulkintakehyksen tavoin, sillä kummankin käytön tarkoituksena on luoda ymmärrystä ja konkretisoida abstrakteja ja ongelmallisia asioita, ja kummankin hyödyntäminen on ominaista inhimilliselle ja sosiaaliselle toiminnalle.²¹³ Metaforan avulla luodaan jaettu merkityksiä ja siirretään merkityksiä yhdestä käsityksen alasta toiseen, eli jostakin asiasta puhutaan jonkin toisen asian käsittein. Metaforat tuovat resonanssia erilaisten ajallisten ja sosiaalisten alueiden välille, yhdistäen erilaisia diskursseja. Metaforat ovat viestinnän keinoina voimakkaita, sillä niiden avulla luodaan mielikuvia ja niitä käytetään rakentamaan hallitsevia tapoja ymmärtää maailmaa, minkä vuoksi ne ovat usein poliittisesti merkittäviä.²¹⁴ Metaforan liittyy aina tulkinnallisuus ja niiden resonanssi on valikoivaa. Horsti hyödyntää ”tulvivan veden”-metaforaa, jolloin esimerkiksi ’turvapaikanhakijoiden tulva’ on resonanssiltaan jotakin negatiivista ja ei-toivottavaa.²¹⁵ Toinen esimerkki samaisen metaforan käytöstä, ’sijoitukset tulvivat markkinoille’, tulee puolestaan ymmärretyksi positiivisen resonanssin kautta. Horstin mukaan metaforista voimakkaan tekee niiden kyky vastata kysymykseen: ”Mitä on meneillään?”. Samalla niiden merkitysten siirto on valikoivaa ja tulee tulkituksi siinä kontekstissa, jossa sitä käytetään.²¹⁶

212 Entman 1993, 52-53.

213 Horsti 2005, 73.

214 Horsti 2005, 73 – 74.

215 Horsti 2005, 73.

216 Horsti 2005, 73.

Toinen tapa luoda merkityksiä ilmiöille on rinnastaa tai sitoa ilmiö johonkin aikaisempaan tapahtumaan. Rinnastusta hyödyntämällä ilmiö voidaan liittää toisiin tapahtumiin, maantieteellisiin, ajallisiin tai kulttuurisiin konteksteihin. Näin ollen rinnastusta ja esimerkiksi hyödyntämällä voidaan merkityksiä siirtää kontekstista toiseen.²¹⁷ Rinnastuksen ja tulkintakehyksen suhde on kaksinainen. Horsti korostaa, että hyödynnettävillä rinnastuksilla on merkitystä siihen, kuinka kyseessä olevaa ilmiötä käsitellään. Samalla tulkintakehyksen näkökulmasta riippuu se, mitkä rinnastukset tulevat kyseeseen ja tukevat kehyksen logiikkaa.²¹⁸

Nimeäminen puolestaan on ilmiön määrittämistä ensisijaisesti joksikin, ja tässä käytetään usein apuna metaforia. Ilmiön nimeämiseen liittyy vahvasti yhteiskunnalliset valtasuhteet, kuten se kenellä on pääsy mediaan ja valta määrittää ilmiötä, kenen määritelmä tulee hyväksytyksi. Nimeäminen tapahtuu aina jonkun näkökulmasta käsin ja usein nimeämisen toistosta syntyy ilmiöön liittyviä iskulauseita tai toistuvia sanontoja, joiden kautta näkökulmaa uudelleen tuotetaan ja vakiinnutetaan. Horstin mukaan perustelun keinoista juuri nimeämisen kohdalla on aiheellista kiinnittää huomiota lähteisiin ja julkisuuteen pääsyyn. Esimerkkinä nimeämisestä Horsti käyttää ”laittomien siirtolaisten” määritelmää; esimerkiksi pakolaisista puhuttaessa puutteellisten asiakirjojen puute ikään kuin tekee näistä ihmisistä tahallisiin ”laittomuuksiin” syyllistyneitä²¹⁹ ja luo mielikuvan rikollisesta toiminnasta. Näiden ihmisten ”laittomuutta” käytetään neutraalina terminä, mutta termi piilottaa alleen näkökulmakysymyksen, kenen näkökulmasta nämä ihmiset ovat laittomia.²²⁰

5.2.3 Kontekstin merkitys tutkittavan ilmiön analyysissä

Mediatekstin tutkiminen Esa Väliiverrosen mukaan vaatii tekstin sitomista kontekstiin, mikä vaikuttaa tulkintaan. Yksinkertaisesti tämä tarkoittaa tekstin sitomista osaksi sitä merkitystuotannon ja viestinnän prosessia, jossa merkitykset muodostuvat. Kontekstilla voidaan viitata joko viestintäprosessin vaiheisiin, jossa on mukana yhteiskunnan instituutioita, mediatalous ja mediatuotannonehdot, joilla on roolinsa tekstin muodostumisessa. Kontekstilla voidaan myös viitata niihin muihin teksteihin, jotka vaikuttavat käsillä olevan tekstin tulkintaan.²²¹ Edelliseen viitataan intertekstuaalisuuden käsitteellä. Intertekstuaalisuuden käsitteen taustalla on ajatus, ettei mikään yksittäinen teksti ole suljettu ja itseriittoinen kokonaisuus, jonka sisällä tulkinta tapahtuu,

217 Horsti 2005, 74.

218 Horsti 2005, 74.

219 Horsti 2005, 75.

220 Horsti 2005, 75.

221 Väliiverrosen 1998, 33 – 34.

pikemminkin kaikki merkitykset muodostuvat suhteessa toisiin teksteihin, joihin ne suorasti tai epäsuorasti viittaavat. Kontekstin rakentaminen on tärkeää siinä mielessä, että konstruktivistisen käsityksen mukaan emme voi suoraan verrata tekstejä siihen konkreettiseen todellisuuteen tai ilmiöön, johon teksti viittaa, vaan tarvitsemme avuksi toisia tekstejä tutkimamme aineiston ulkopuolista todellisuutta käsittelevien päätelmiemme tueksi.²²²

Tutkijan tulee miettiä, mitkä ovat olleet tutkittavan ilmiön kannalta ne keskeiset tekijät ja aiemmat tapahtumat, jotka vaikuttavat siihen, kuinka varsinaisen tutkimuksen kohteena oleva ilmiö tulee ymmärretyksi ja mitkä voisivat olla vaihtoehtoiset tavat ymmärtää ilmiötä.²²³ Tulkintakehysten etsimistä aineistosta tulee pohjustaa ilmiötä kartoittamalla ja hyödyntämällä tieteenalan teoreettista keskustelua, jonka avulla tutkijalle muodostuu käsitys siitä, millaiset asiat ja käsitteet ovat käsiteltävän ilmiön kannalta keskeisiä yleisesti. Edellisen lisäksi on selvitettävä, mitkä juuri tälle erityiselle kontekstille ominaiset tekijät leimaavat ilmiötä ja mitkä ovat ilmiön kontekstin kannalta keskeiset aikaisemmat tapahtumat tai historialliset kehityskulut, joiden kautta ilmiö tulee ymmärrettäväksi tai joihin ne liitetään kehysten avulla. Aineiston ulkoiset lähteet auttavat tässä, Hertog ja McLeod suosittelevat kartoittamaan ulkoista kontekstia teoriakirjallisuudesta, kansainvälisten järjestöjen, kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tai eri poliittisten ryhmittymien tuottamasta materiaalista.²²⁴

Median rooli ja yhteiskunnallinen liikkumatila vaihtelee yhteiskunnittain ja kulttuureittain. Eri medioilla on erilaisia käyttötarkoituksia ja yleisöjä, joten tutkijan on mietittävä, vastaako aineisto tutkimuksellisia tarpeita ja voidaanko aineistosta löytää tutkimuksen kannalta relevanttia tietoa.²²⁵ Lisäksi julkiseen keskusteluun liittyviä rajoitteita on tuotava esille, jotta voidaan arvioida sitä, kuinka kattavasti aineisto edustaa julkista keskustelua. Tämä on tarpeen varsinkin silloin, jos tarkoituksena on kartoittaa sitä, kuinka joku ilmiö tulee ymmärretyksi yhteiskunnassa, ja sitä kuinka laajasti näiden käsitysten voidaan katsoa olevan yhteiskunnassa vallalla. Itse käsiteltävään ilmiöön, josta halutaan tietoa, voi liittyä kulttuurillisia tai ideologisia rajoitteita, jotka rajaavat ne julkisen keskustelun ulkopuolelle tai rajaavat mahdollisuuksia niistä käytävään keskusteluun. Tällöin ilmiön käsittelyyn liittyvät käytännöt voivat ilmetä yhteiskunnallisina rajoitteina, jotka vaikuttavat siihen, millaisia käsiteltävän ilmiön kannalta oleellisia seikkoja aineistosta voidaan olettaa löytyvän ja mitä

222 Väliverronen 1998, 34.

223 Heatog and McLeod 2001, 149.

224 Heatog and McLeod 2001, 149.

225 Hertog & McLeod 2001, 152.

ei. Näitä keskustelua rajaavia tekijöitä on paikallistettava itse aineiston ulkopuolelta, joka on tuotettu näiden esirajoitteiden sisällä.²²⁶

Seuraavaksi esittelen Israelin julkiselle keskustelulle ominaisen kontekstin ja keskustelua rajoittavia tekijöitä.

5.3. Tutkimuksen kehysanalyysin konteksti: Israelin julkinen keskustelu

5.3.1. Israelin yhteiskunnallinen konteksti ja julkisen keskustelun rajat

Israelilla ei ole kirjallista perustuslakia, vaan maassa on voimassa peruslakeja, jotka toimivat perustuslain ominaisuudessa ja säätelevät oikeus- ja yhteiskuntajärjestelmän perusteet. Israelin itsenäisyysjulistuksen mukaan perustuslain olisi tullut olla valmis 1.10.1948. Se, että perustuslakia ei ole useista valmisteluista huolimatta saatu aikaan, liittyy ratkaisemattomaan kysymykseen siitä, pitäisikö Israelin perustuslain perustua maalliseen oikeusjärjestelmään vai juutalaisen lain mukaiseen oikeusjärjestelmään eli Halakhaan.²²⁷

Israelin korkein oikeus on useilla päätöksillään vahvistanut, että Israelin itsenäisyysjulistuksella ei ole lainvoimaista asemaa perustuslakina. Kuitenkin Israelin peruslaki, joka takaa yksilön oikeudet ja vapaudet, viittaa itsenäisyyspäivän julistukseen normatiivisena lähteenään. Israelin itsenäisyysjulistuksessa²²⁸ tai yksilön vapaudet takaavassa Israelin peruslaissa ei ole erillistä tai suoraa viittausta sananvapauteen.²²⁹ Näin ollen sanavapaus on periaatteessa sidottu Israelissa yksilönvapauden suojaan. Käytännössä Israelissa journalistit nauttivat suhteellisen laajaa sananvapautta, jota rajoittaa armeijan esisensuuri tietyiltä määritetyiltä osilta. Armeijan sensuurin piiriin kuuluvat kansalliseen turvallisuuteen liittyvät asiat, kuten joukkojen siirrot ja Israelin ydinaseohjelmaan liittyvät tiedot. Sensuurin lisäksi laki, joka kieltää Israelin kansalaisia matkustamasta tai asumasta miehittyillä alueilla Länsirannalla ja Gazassa.²³⁰ Rajoitettu pääsy Israelin miehittämille alueille kaventaa kuvaa, joka alueiden todellisuudesta välittyy Israelin kansallisessa mediassa. Samalla median roolin merkitys todellisuuden välittäjänä korostuu. Israelin lehdistöä kuvataan armeijan esisensuurista huolimatta moniääniseksi ja pluralistiseksi.²³¹

226 Hertog & McLeod 2001, 155.

227 Knesset, The Constitution.

228 Israel Ministry of Foreign Affairs 1948, Declaration of Establishment of State of Israel, 1948.

229 Knesset, Basic Law: Human Dignity and Liberty, 1992.

230 Reporters without Borders 2013, Press Freedom Index, 17.

231 Reporters without Borders, Press Freedom Index, Annual report 2011 – 2012, 12.

Median suhteellisesta moniäänisyydestä huolimatta median liikkumatilaa rajaavat epäsuorasti muut demokratiaa heikentävät tekijät, joilla on vaikutusta siihen, millaiset näkökulmat yhteiskunnassa nauttivat legitimitettä. Vuonna 2011 aikana Israelissa paljon mediatilaa ja huomiota saanut – ja edelleen jatkuva – keskustelu on kansalaisyhteiskunnan järjestöjen toimintaedellytyksien muuttamiseen esitetty laki, joka liittyy osaksi viime vuosina Israelissa kiihtyneeseen trendiin, jossa lainsäädännöllisin keinoin pyritty estämään ei-toivottujen aineksien ja äänien toimintaa yhteiskunnassa. Äärivasemmistolaisuuteen liittyviä uhkia vastaan Israelissa esitettiin säädettäväksi vuonna 2011 lakia *“Law on Disclosure Requirements for Recipients of Support from a Foreign State Entity”*²³², jonka tarkoituksena on estää NGO:ita vastaanottamasta rahoitusta Israelin ulkopuolisilta valtiollisilta toimijoilta, esimerkiksi EU:lta. Taustalla on pyrkimys ”(...) estää vieraiden tahojen vaikutus Israelin sisäisiin asioihin, pyrkimys loata Israelin puolustusvoimia ja sen sotilaita, ja raahata heitä kansainvälisiin tuomioistuimiin.(...) Laki on suunnattu niitä toimijoita kohtaan, jotka kutsuvat itseään ”israelilaisiksi”, mutta ovat vastaan Israelin puolustusvoimia.” Laki sisältää kohdan, jonka mukaan Israelin järjestöjä koskevaa verotusta muutetaan siten, että ennen verovapautta nauttivien kansalaisyhteiskunnan toimijoiden saamaa ulkomaista rahoitusta verotetaan valtiolle 45 prosenttia.²³³ Kansalaisjärjestöillä on Israelissa merkittävä rooli hallitusten toimien ja politiikan vahtikoirana ja riippumattoman tiedontuottajana. Riippumaton rahoitus onkin usean järjestön elinehto. Lain vaikutukset Israelin demokratialle ovat kielteiset, samoin kuin heinäkuussa 2011 voimaan tulleen boikotinvastaisenlain seuraamukset, joka on suunnattu niitä tahoja kohtaan, jotka vaativat boikottia Israelia tai jotakin sen aluetta kohtaan (mukaan lukien siirtokunnat). Laki ei kiellä boikottia, mutta sallii siviilikanteet ja korvausvaatimukset niitä henkilöitä kohtaan, jotka yllyttävät boikottiin:”(...)Laki kohdistuu niihin, jotka tietien tahtoen yllyttävät boikottiin, allekirjoittavat boikottia tukevan vetoituksen tai tekevät kannanoton boikotin puolesta **mediassa**”.²³⁴

Edellä mainitut lait ovat omiaan avaamaan ”vasemmiston” merkitystä Israelissa, sillä esimerkiksi NGO:iden rahoituksesta käyty keskustelu otsikoitiin seuraavin esimerkein: ”Kansanedustajat elvyttävät vasemmistokansalaisjärjestöjen rahoituksen estävän lakialoitteen”²³⁵, ”Vasemmistokansalaisjärjestöt suuttavat Knessetin tutkimaan ulkomaista rahoitusta”²³⁶, ”Im

232 ACRI, 2011b.

233 ACRI, 2011b.

234 ACRI, 2011a.

235 Jerusalem Post, uutinen 10.7.2013.

236 Jerusalem Post, uutinen 5.1.2011.

Tirtzu: vasemmistokansalaisjärjestöjä rahoittavat vihamieliset valtiot”²³⁷, ”Netanjahun täytyy katkaista vasemmistokansalaisjärjestöjen ulkomainen turvaköysi”²³⁸ ja “Vasemmisto tuomitsee uuden lakialoitteen mccarthyismina”²³⁹. Oleellista on, että vasemmistoksi viitatus tahot sisältävät moninaisia toimijoita, joihin kuuluvat muun muassa Israelin rauhanliikkeisiin kuuluvia järjestöjä kuin kansalaisoikeuksien etujärjestöjä. Suurin osa näistä järjestöistä on poliittisesti sitoutumattomia ja tähtäävät ihmisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien toteutumiseen Israelin sisällä tai tähtäävät miehitettyjen alueiden todellisuudesta tiedottamiseen, johon sisältyy epäkohtien esiintuominen niin siirtokuntien kuin Israelin puolustusvoimien toimintaa koskien. Tapio Kujalan haastattelemien journalistien esiin tuomat huolet siitä, että he leimautuisivat ’ääri vasemmistolaisiksi’²⁴⁰ kuvaa hyvin poliittista ilmapiiriä, kansalaisyhteiskuntaan ja mediaan kohdistuvia paineita.

5.3.2. Mediatuotanto ja itsesensuuri

Sensuuria esiintyy kuitenkin muissakin muodoissa kuin puolustusvoimien esisensuurina. Mediassa toimitukselliset linjaukset luovat linjat, joiden sisällä uutisointi ja agenda-setting tapahtuu. Median rooli ja toiminta yhteiskunnassa ovat aina monimutkaisia mekanismeja, sillä media toimii osana vallitsevaa yhteiskunnallista todellisuutta ja on riippuvainen suhteista ja kontakteista muihin toimijoihin. On hyvä myös muistaa, etteivät mediatyöläiset elä tyhjiössä tai yhteiskunnasta erillään, vaan osana sitä, jolloin he paitsi tuovat julkiseen keskusteluun näkökulmia niin he tuottavat niitä suhteessa jo olemassa oleviin merkitysrakenteisiin, näkökulmiin ja sosiaaliseen tietoon, jota kautta uusi tieto tulee ymmärrettäväksi. Israelin mediaa tutkinut Tapio Kujala toteaaakin, että mediasensuuri on suurilta osin toimittajien itsesensuuria, jota rajaavat yhtäältä poliittinen eliitti ja tärkeiden kontaktien ylläpito ja toisaalta suuren yleisön mielipide, jonka tyytymättömyys kuuluu palautteena ja tuntuu levikin laskuna.²⁴¹

Kujalan tutkimuksessaan haastattelemat Israelilaiset toimittajat kertoivat painostusta esiintyvän työssään. Journalistit kokevat, että kirjoittaessaan miehitettyistä alueista ”opposition näkökulmasta”, heitä uhkaa leimautuminen ’ääri vasemmistolaisuuteen’. Kuten Kujala huomauttaa, ’ääri vasemmistolaisuudella’ ei viitata erityiseen poliittiseen ideologiaan tai puoluekenttään perinteisessä sisäpoliittisessa mielessä.²⁴² Ääri vasemmistolaisuuteen viitattaessa puhutaan niistä

237 Jerusalem Post, uutinen 12.1.2011.

238 Haaretz, mielipidekirjoitus 24.2.2011.

239 Haaretz, uutinen, 17.8.2010.

240 Kujala 2012, 225.

241 Kujala 2012, 225–226,

242 Kujala, 2012, 225.

kriittisistä äänistä, joita löytyy Israelin aktiivisen kansalaisyhteiskunnan kentältä. Äärivasemmistolaisiksi lasketaan ne tahot, jotka pyrkivät tuomaan esille Israelin yhteiskunnan sisällä olevia ja vähemmistöjen oikeuksiin kohdistuvia epäkohtia. Samalla äärivasemmistoon kuuluviksi lasketaan ne toimijat, jotka tuovat esille Israelin puolustusvoimien väärinkäytöksiä miehityksellä alueilla tai kyseenalaistaa vallitsevaa siirtokuntapolitiikkaa. Vasemmistolaisuuteen liitetään uhkakuvia ja epäluuloa, jonka taustalla on oletamus näiden toimijoiden epälojalisuudesta valtiota kohtaan ja pyrkimys vahingoittaa Israelin valtiota ja delegitimisoida Israelin valtion juutalaista luonnetta.

Kujalan tutkimus tukee näkökulmaa, jonka mukaan vallitseva ilmapiiri, mediarutiinit ja toimitukselliset linjaukset vaikuttavat suuresti uutisointiin ja agenda-settingiin eli siihen, mitkä teemat pääsevät mediassa esiin ja mistä näkökulmista aiheita lähestytään, kenen ääni pääsee esille. Kujalan haastattelemat journalistit tuovat esille kokemaansa painostusta, ja oman identiteettinsä vaikutuksen työhönsä.²⁴³ Eräs haastatteluissa esiintyvä tiedottaja avaa armeijan kytköstä kansalliseen mediaan seuraavasti: ”Israelissa armeijapalvelus on tärkeä meriitti urakehityksen ja korkeakouluopintojen kannalta. Tiedotusyksikkö onkin suosittu palveluspaikka, jossa palvelevat nuoret hakeutuvat usein armeijan jälkeen opiskelemaan viestintää.”²⁴⁴ Armeijan merkitys Israelissa on yksilön kannalta katsottuna, samoin kuin yhteiskunnalliselta vaikutusvallaltaan laajempi kuin olemme Suomessa tottuneet ajattelemaan. Yoram Peri huomauttaa, että vuosittaiset harjoitukset armeijassa pitävät yllä turvallisuusagendaa myös journalisteilla, ja asepuvun pukeminen vaikuttaa tyyliin, jolla armeijasta kirjoitetaan. Perin mukaan tuhannet Israelilaiset journalistit ovat armeijapalveluksessa sosiaalistuneet turvallisuustarpeita, nationalismia ja militarismia suosiviin näkökulmiin. Ma’arivin toimittaja Ido Dissenchickin sanoin: ”Olen ensisijaisesti israelilainen, sitten IDF:n reserviupseeri, ja vasta tämän jälkeen sanomalehden toimittaja”.²⁴⁵

Olen yllä esittänyt, millaisia merkityksiä yhteiskunnallisella ja ideologisella kontekstilla on aineistolle ja niihin lähtökohtiin, jotka tutkijan täytyy ottaa huomioon pohtiessaan aineiston ja tutkimuskysymysten suhdetta eli sitä, millaista tietoa aineisto voi tarjota. Vaikka kontekstilla on merkitystä, sen ylikorostaminen saattaa johtaa deterministiseen näkökulmaan. Tämän välttämiseksi kontekstiin tulee suhtautua siten, että ne eivät ole vain aineiston ulkoisia rajoja vaan pikemminkin

243 Kujala,2012, sit. Peri,2010, 103-104.

244 Kujala,2012,133.

245 Kujala, 2012, sit Peri, 2010, 103-104. Alkuperäinen lainaus:”I am first of all an Israeli and an IDF reserve officer, and only then a newspaper editor.”(Käännös oma).

kansatekstejä, jotka ovat läsnä myös aineistossa. Näin ollen mediatekstejä tutkimalla voidaan tehdä välillisesti päätelmiä myös median käytön ja yhteiskunnallisten kysymysten suhteesta.²⁴⁶

5.3.3. Arabivähemmistön asema Israelin julkisessa keskustelun tuotannossa

Viimeisenä aineiston ja kontekstiin suhteeseen liittyvänä tekijänä nostan esiin aineiston ja yleisön suhteeseen liittyvän Israelin yhteiskunnalle erityisen piirteen, joka koskee sitä, kuka on osa aineistoni ilmentämää julkista tilaa ja keskustelua.

Tutkimukseni kohdistuu Israelin juutalaisen yhteiskunnan julkiseen tilaan ja keskusteluun, jota aineistoni tuottanut media ilmentää ja ylläpitää. Israelin julkiselle tilalle ja keskustelulle on ominaista valtion suuri rooli julkisen tilan ja kollektiivisen identiteetin muodostamisessa. Israelin peruslain mukaan Israel on juutalainen ja demokraattinen valtio. Nämä muodostavat reunaehdot kansalliselle identiteetille yhteiskunnassa, jonka väestö, lukuun ottamatta alkuperäisvähemmistöä (Israelin arabeja ja juutalaisia, jotka asuivat alueella ennen 1948, jolloin Israelin valtio syntyi), on maahanmuuttajapohjainen. Israelin arabien marginalisaatiota kuvaa heidän roolinsa Palestiinan ja Israelin välisessä konfliktissa, jossa heidän kansalaisuutensa on Israelin, mutta heidän kansallisuutensa Palestiinan.²⁴⁷ Jamal Amal on tutkinut Israelin arabien julkista tilaa, mediakäytäntöjä ja kulutusta. Hän toteaa, että arabivähemmistöllä on oma julkinen tila Israelissa ja samalla he ovat yhteydessä laajemmin; poliittisen orientaation, kulttuuriin ja sosiaalisten kysymysten osalta arabimaailmassa käytäviin keskusteluihin. Arabivähemmistön julkinen tila on tällä tavoin paikallisesti sidottu Israeliin, mutta kielen, kulttuurin, politiikan osalta se on pääasiallisesti erillään muusta yhteiskunnasta.²⁴⁸

Israelin yhteiskunnassa käytävä hegemoninen, juutalaisuuteen tai hepreankielisyyteen ankkuroitu julkinen ja poliittinen keskustelu, joka on oleellinen omalle tutkimusasetelmalleni, ei ole ainoa tai edusta koko Israelin yhteiskuntaa – päinvastoin merkittävä joukko rajautuu tuon poliittis-sosiaalisen prosessin ja tilan ulkopuolelle. Hegemonisesta asemasta kertoo se, että juutalainen ja hepreankielinen edustaa israelilaista sinänsä, eikä sitä tarvitse sellaiseksi esittää. Amal tuo esille sen, että median ja yhteiskunnan suhteesta tehdään Israelissa runsaasti tutkimusta, kuitenkin huomioimatta sitä tosiasiaa, että hegemoninen ja näkyvä tila – julkinen diskurssi – jättää osan

246 Väliverronen 1998, 34.

247 Amal, 2009, 26. sit. Al-Haj, 1995.

248 Amal, 2009, 4.

yhteiskunnasta täysin pimentoon. Tästä huolimatta mediaan suhtaudutaan julkisen väittelyn näyttämönä.²⁴⁹

Vähemmistön suhtautumista Israelin valtamediaan ja julkiseen tilaan Amal kuvaa valikoivaksi. Huolimatta siitä, että arabivähemmistö on väestöosuudeltaan merkittävän kokoinen, noin 20 prosenttia väestöstä, heidän roolinsa jaetussa julkisessa tilassa, kuten valtavirtamediassa, julkisessa keskustelussa ja poliittisessa päätöksen teossa on marginaalinen. Se, että Israelin arabit ja heidän äänensä eivät ole edustettuina Israelin valtamediassa, ei suinkaan tarkoita sitä, etteivät he olisi Israelin valtamedian kuluttajia, tai ettei heillä olisi omia sanomalehtiä tai mediakanavia käytössään. Amal esittää erillään pysymisen johtuvan osittain siitä, että vähemmistön asema on marginalisoitu ja heistä valtamediassa esitetyt käsitykset ovat negatiivisia. Tästä johtuen media ei pysty tarjoamaan heille identifioitumispohjaa. Arabivähemmistön asemaa kaksijakoiseksi, he ovat poliittisesti ja taloudellisesti sidottuja israelilaisuuteen kansalaisuuteen, mutta tunnesiteen sijasta suhde saattaa olla instrumentaalinen.²⁵⁰ Aineistoni koostuu Israelin valtamediasta, näin ollen en lähtökohtaisesti oletta arabivähemmistön äänen olevan aineistossa edustettuna.

5.3.4. Kehysteorian soveltaminen tässä tutkimuksessa

Kehysanalyysiä voidaan soveltaa mediatekstien tutkimisessa laadullisena tutkimusmetodinä kahdella tavalla. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkija pyrkii aineistoaan lukemalla löytämään aineistosta esiin nousevia tulkintakehyksiä ja rajamaan teorian ja siitä nousevien hypoteesien roolia aineiston luennassa. Ihanteena aineistolähtöisessä analyysissä on, että tulkinta syntyy aineiston ehdoilla, mahdollisimman vapaana erilaisista taustaolettamuksista ja teorioista.²⁵¹ Toinen tapa aineistoanalyysiin on teorialähtöinen lähestymistapa, jolloin jokin teoreettisen viitekehys tai useammat erilaiset teoreettiset oletukset ohjaavat aineiston rajausta, viitoittavat aineistosta tehtävän tulkinnan suuntaa ja auttavat rakentamaan havainnoista päätelmiä.²⁵² Kummassakin lähestymistavassa on varottava äärimuotoja, sillä aineiston tulkinta ilman minkäänlaista teoreettista käsitteistöä saattaa johtaa aineiston pelkkään kuvailuun. Samalla tavoin pelkkään teoriaan juuttuminen saattaa johtaa siihen, että tutkija käyttää aineistoaan pelkästään teorian havainnollistamiseen.²⁵³ Teorialähtöisessä analyysissä keskeistä on, että teoriasta ja kontekstista nousevia asioiden välisiä yhteyksiä, joita aineistosta lähdetään etsimään. Tässä voi apuna toimia

249 Amal,2009,3.

250 Amal,2009,3.

251 Väliverronen 1998, 33.

252 Väliverronen 1998, 33.

253 Väliverronen 1998, 33.

käsitteet, sanat ja ilmaisut, jotka ovat keskeisiä käsiteltävän ilmiön kannalta. Olennaista on, ettei sanoja ja käsitteitä ”keksitä” vaan ne nousevat teoreettisesta keskustelusta ja tutkittavan ilmiön kontekstista.²⁵⁴

Oman lähestymistapani rakennan teorialähtöistä kehysanalyysia hyödyntäen. Tutkimusasetelmani mukaisesti tutkin sitä, millaisia Israelin julkisessa keskustelussa rakentuvat käsitykset rauhasta ja konfliktista ovat ja kuvastaako keskustelussa esiin tuodut näkökulmat positiivista vai negatiivista rauhan käsitystä? Tarkasteluni kohdistuu PA:n YK:n jäsenhakemuskampanjasta käytyyn keskusteluun, jonka taustalla vaikuttaa liberaalin rauhan idea ja PA:n valtionrakennusohjelman vaikutukset. Etsin aineistosta kehysteoriaa hyödyntäen tulkintakehyksiä. Tulkintakehysten paikallistamisessa tekstiaineistosta käytän Entmanilta tuttuja tulkintakehysten peruspiirteitä ja Horstin esittelemiä perustelun keinoja apuna. Tarkoituksena on, että pystyn tulkintakehyksistä paikantamaan ne keskeiset teemat, ongelmanasettelut ja ratkaisuvaihtoehdot, jotka nousevat rauhan kannalta keskeiseksi Israelin, palestiinalaisten YK-jäsenhakemuskampanjaa käsitelleessä, julkisessa keskustelussa. Tutkimuksen aiemmissa luvuissa olen esittänyt rauhaan liittyvää teoreettista tutkimusta ja keskeisiä rauhaan liittyviä käsitteitä, jotka toimivat aineistolähtöisen kehysanalyysin tukena. Hyödynnän tätä rauhantutkimuksen teoreettista keskustelua, erityisesti Galtungin positiivisen ja negatiivisen rauhan käsitteitä, tulkintakehysten sisältämien asiayhteyksien ja ongelmanmääritelmien avaamiseen aineistoanalyysissa. Näin tekemällä pyrin vastaamaan aineistoa analysoimalla kysymykseen, siitä millaisia merkityksiä rauhaan, rauhan edellytyksiin ja konfliktiin tulkintakehysten avulla liitetään? Käydäänkö keskustelua negatiivisen vai positiivisen rauhan kategorioille ominaisten teemojen ympärillä? Millä tavoin palestiinalaisten valtionrakennuksen mukanaan tuoma muutos konfliktissa vaikuttaa keskustelussa?

Esitin johdannossa ja aiemmassa Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisupyrkimyksiä käsitelleessä luvussa, että Richmondin esittämä liberaalin rauhan käänne on vaikuttanut myös tämän konfliktin ratkaisupyrkimyksiin, erityisesti palestiinalaisten valtionrakennuksen johdosta. Monenkeskisen yhteistyön ja erilaisten kansainvälisten toimijoiden rooli konfliktin hallinnassa ja ratkaisupyrkimyksissä on lisääntynyt Lähi-idän rauhanprosessin aikana. Tulkintakehyksiä analysoidessani kiinnitän erityistä huomiota siihen, millaisia syy-seuraussuhteita rauhan edellytyksiin liitetään ja ovatko nämä linjassa PA:n ja kansainvälisen yhteisön toimien kanssa konfliktin ratkaisemiseksi. Kansainvälisten toimijoiden raportit, joissa käsitellään PA:n valtionrakennusohjelman saavutuksia ja edistystä konfliktin olosuhteissa, tarjoavat aineiston

254 Tankard 2001, 98, 102. kts .myös, Heatog andMcLeod 2001,151.

ulkopuolisen kontekstin, jota vasten tarkastella tulkintakehyksissä esiin nousevia käsityksiä konfliktista. Tämän tarkastelun tarkoituksena on selvittää, ovatko kansainvälisten toimijoiden ja PA:n tilannearviot konfliktin nykytilasta yhteneväisiä Israelin julkisessa keskustelussa esiintyvien käsitysten kanssa. Hyväksytäänkö liberaalin rauhan eetos kehityksen, vakauden ja turvallisuuden suhteesta rauhan kannalta ensisijaiseksi, vai nousevatko kenties jotkin muut tekijät keskeisemmiksi rauhan edistämisen ja konfliktin ratkaisun edellytyksien kannalta? Näillä keinoin pyrin vastaamaan toiseen tutkimuskysymykseeni, siihen onko liberaalin rauhan idea muodostunut kaikkien osapuolten hyväksymäksi tavaksi nähdä rauhan edellytysten rakentaminen ja hyväksyttävät toimenpiteet konfliktin ratkaisemiseksi vai kuvastaako aineistosta löytyvät tulkintakehykset syvempää ristiriitaa suhtautumisessa konfliktin ratkaisuun?

Kehysteoriaa hyödyntävä mediatutkimus pyrkii usein tutkimaan paitsi tulkintakehyksiä myös uutisisältöjen tuotantoon liittyviin valtasuhteisiin. Tässä tutkimuksessa rajaan analyysin pelkän aineiston eli mediasisältöjen tutkimiseen, ja median rooli tarkasteleminen tutkimuksessa on välineellinen. Robert Benfordin mukaan tällöin on riski, että tutkimustulokset ovat hyvin rajoittuneita ja kataloginomaisiakin esityksiä, jolloin ne lähinnä kuvaavat sitä millaisia kehyksiä jostakin ilmiöstä on tietyssä kontekstissa tarjolla tai mahdollista esittää tietyssä kontekstissa ja yhteiskunnassa, ilman että tutkimustulosten kautta pystytään kehittämään laajempaa teoreettista keskustelua.²⁵⁵ Tässä tutkimuksessa ei ole tarkoitus tutkia median tuotantoprosessia, jossa kehystäminen tapahtuu. Näin ollen Benfordin peräänkuuluttamat vastaukset kysymyksiin miksi ja miten tietyt tulkintakehykset syntyvät, jäävät varsinaisen tutkimuksen ytimen ulkopuolelle. Päähuomio tässä tutkimuksessa rajautuu juuri Benfordin kriittisesti tarkastelemaan pyrkimykseen selvittää, millaisia kehyksiä aineistosta nousee ja mitä nämä kehykset kertovat tutkimastani ilmiöstä.

6. AINEISTON ESITTELY JA AINEISTO-ANALYYSI

6.1. Aineiston esittely

Hyödynnän tässä tutkimuksessa kehysanalyysiä menetelmänä, jonka kautta tutkin Israelin julkista keskustelua PA:n YK-jäsenyyskampanjasta ja rauhasta. Tässä tarkoituksessa hyödyntämäni primääriaineisto koostuu media-aineistosta, jossa on edustettuna Israelin vanhin päivittäin ilmestyvä sanomalehti Haaretz. Haaretzilta ilmestyy sekä hepreankielinen printtiversio että englanninkielinen

255 Benford 1997, 409–30.

verkkoversio. Käytän aineistonani sanomalehden englanninkielisestä verkkoversiosta keräämäni aineistoa, sillä tällöin pystyn lukemaan aineiston alkuperäisessä julkaisumuodossaan. Haaretzia luonnehditaan linjaltaan liberaaliksi, ja sen levikki on päivittäin (arkena) noin 70 000 kappaletta ja viikonloppuisin noin 100 000. Haaretzin viikonloppuversio sisältää International Herald Tribunen, jonka rajaan tarkasteluni ulkopuolelle. Toinen aineistossani edustettuna oleva media on Jerusalem Post, joka on Israelin suurin englanninkielinen verkkolehti. Jerusalemin Postin päivittäinen levikki on noin 15 000 ja viikonloppuisin noin 40 000 kappaletta Israelissa, lehdellä on vahva lukijakunta verkkoversiossa. Jerusalem Postia linjaa luonnehditaan poliittista keskustaa edustavaksi.²⁵⁶

Huomion arvoista on, että aineistostani puuttuu täysin Israelin arabivähemmistön suosimien ja arabiankielisten sanomalehtien aineisto. Rajauksen syynä on ollut paitsi materiaalin saatavuus (käännettynä ja sähköisenä), myös se valitettava tosiasia, ettei vähemmistön asema yhteiskunnassa tai arabiankielisen median painoarvo julkisen keskustelun määrittäjänä ole merkittävä tutkimusasetelmani kannalta. Tämä johtuu siitä, että arabiankielisellä medialla ei ole Israelissa laajaa poliittista painoarvoa tai vaikutusvaltaa suhteessa valtaväestön ja poliittisten toimijoiden julkisessa keskustelussa esiintyviin ja ylläpitämiin käsityksiin, ja tätä kautta rauhan diskurssin muotoutumiseen arkipäivän keskustelussa ja mediassa.

Analyysini kohdistuu mediateksteihin, jotka ovat tuotettu aikavälillä 25.3. – 27.9.2011. Aineiston aikaväliä määrittää saatavuus ja ilmiön kesto. Olen kerännyt aineiston ajanjaksolta, jolloin PA:n mahdollinen YK-jäsenyys nousi mediahuomion kohteeksi Israelissa ja päätän tarkastelun kohteena olleen ajanjakson vuoden YK:n yleiskokoukseen, johon tarkastelun kohteena ollut PA:n YK:n jäsenyyteen tähdännyt kampanja kulminoitui.

Aineiston rajaamisessa olen käyttänyt temaattista rajausta eli sanahaun avulla kerännyt YK-jäsenkampanjaa koskevia mediatekstejä, joissa käsitellään: rauhanprosessia, turvallisuutta, uhkia, PA:n valtionrakennusohjelmaa, rauhaa, oikeudenmukaista rauhaa, konfliktia ja rauhansopimuksia. Alla olevassa taulukossa on listattuna YK-jäsenkampanjaa koskeva media-aineisto juttutyypin, lehden ja määrän mukaan. Aineistoon viittaa analyysissä seuraavasti; jos kyseessä on Haaretzissa julkaistu teksti, käytän lyhennettä HA, jonka jälkeen liitän numeron. Vastaavasti silloin, kun viittaa Jerusalem Postissa julkaistuun tekstiin käytän lyhennettä JP, jonka perään liitän numeron. Numeroa vastaavan lähteen tiedot löytyvät lähdeluettelon osiosta primäärilähteet, jossa on eriteltyinä kaksi listaa lehden mukaan. Nämä listat sisältävät analyysissä käytetyt sekä tukena toimineet

256 Lehtien kuvaukset ja levikki tiedot, Bridget Johnsson, verkkosivusto World News about.com.

aineistot kronologisessa järjestyksessä julkaisupäivämäärän mukaan. Listoista löytyy mediatekstin otsikot, julkaisuajankohta ja juttutyypit, kaikki tekstit ovat saatavilla sähköisesti lehtien verkkosivuilla, otsikolla hakemalla. En ole katsonut olennaiseksi eritellä juttutyyppejä alaviitteissä, sillä suhtaudun aineistoon julkisena keskusteluna, jonka muodostavat yhtäläillä uutiset, asiantuntijakommentit, pääkirjoitukset ja mielipidekirjoitukset. Kuitenkin, silloin kun lainaan suoraan, tunnistettavan henkilön kommentteja, luonnollisesti avaan puhujan aseman analyysissä. Suorien lainauksien käännökset ovat allekirjoittaneen.

Luvussa 5.2.1. esitin, että Entmanin mukaan tulkintakehyksen peruspiirteiden tarkoituksena on luoda 1) ongelmanmääritelmä rakentamalla kuvaa ongelmasta, 2) mahdollinen tai toivottava ratkaisu käsillä olevaan ongelmaan tai tilanteeseen ja 3) osoittaa syy–seuraussuhteita.²⁵⁷ Olen tulkintakehyksiä etsiessäni rajannut tarkastelun erityiseksi kohteeksi sellaiset tekstit, jossa käsitellään PA:n YK-jäsenkampanjaa näiden peruspiirteiden kautta. Osittain käsiteltävänä oleva ilmiö vaikuttaa siihen, että poliittisella eliitillä ja asiantuntijoilla on keskeinen ääni keskustelussa.

Taulukko 1: Aineistotyypit lehdittäin

Juttutyypit	Jerusalem Post / määrä	Haaretz / määrä	Yhteensä
Uutinen	30	37	66
Pääkirjoitus	1	2	3
Mielipide/kolumni	1	11	12
Asiantuntijakommentti	1	4	5
Uutisanalyysi	1	4	5
Yhteensä	34	58	92

6.2. PA:n YK-jäsenyyskampanja nousee mediakeskusteluun Israelissa

Tässä alaluvussa esittelen analyysin lähtökohdaksi sitä, kuinka PA:n YK-kampanjasta muodostui mediatapahtuma Israelissa. Siinä missä valtionrakennusohjelma ja sen eteneminen ei ollut herättänyt Israelin median mielenkiintoa miehityksen tilasta ja rauhanprosessista, PA:n mahdollinen

²⁵⁷ Entman 1993, 52-53.

YK-jäsenyys nosti aiheen uutiskynnyksen yli. PA:n viestintä pyrkimyksistään hakea YK-jäsenyyttä ei kiinnittänyt laajaa mediahuomiota Israelissa, kunnes Israelin entinen YK-lähettiläs Gabriela Shalev arvioi Jerusalem Postille antamassaan haastattelussa tilanteen merkitystä, mikä herätti median mielenkiinnon. Jerusalem Postille maaliskuun lopussa antamassaan haastattelussa entinen YK-lähettiläs kertoi, että PA:n pyrkimyksellä viedä Palestiinan valtion tunnustaminen YK:n yleiskokouksen päätettäväksi saattaisi olla muutakin kuin ”julistuksellista vaikutusta”, tällä kertaa vaikutukset saattaisivat olla ”todellisia”, ja johtaa käytännön seurauksiin.²⁵⁸ Shalev tuo haastattelussa esille, että YK:n yleiskokouksella on mahdollisuus hyödyntää yleiskokouksen päätöslauselmaa 377 vuodelta 1950, joka tunnetaan myös nimellä ”Uniting for Peace”. Päätöslauselma mahdollistaa yleiskokouksen käsittelyn asioissa, jotka kuuluvat turvallisuusneuvoston mandaattiin, rauhan ja turvallisuuden nimissä, ilman YK:n turvallisuusneuvoston päätöstä. YK:n yleiskokouksen käsittely on mahdollista, mikäli turvallisuusneuvosto ei pysty pääsemään yksimieliseen ratkaisuun. Päätöslauselman käyttö ja YK:n yleiskokouksen suosituksen sen pohjalta, eivät sitoisi jäsenvaltioita, mutta päätöslauselma mahdollistaisi kollektiiviset toimet, kuten taloudelliset sanktiot, rauhaan painostamiseksi. Uutisessa muistutetaan historiallisesta yhtymäkohdasta, jolloin päätöslauselmaa hyödynnettiin Etelä-Afrikkaa vastaan apartheid-järjestelmän lopettamiseksi. ”Päätöslauselman käyttö voisi olla todellinen este, eikä ainoastaan julkisuusdiplomaattinen tappio”, ”Tämä voisi johtaa tilanteeseen, jossa meidät pakotettaisiin hyväksymään jonkinlainen Palestiinan valtio”, Shalev arvioi. Hän huomauttaa, että siinä missä USA:n veton avulla asian eteneminen YK:n turvallisuusneuvostoon on estettävissä, niin kansainvälisen yhteisön tuki palestiinalaisille saisi todennäköisesti tarvittavan kannatuksen yleiskokouksen päätöslauselmalle.²⁵⁹

Palestiinalaisten pyrkimys viedä Palestiinan valtion tunnustaminen ja maailmanjärjestön jäsenhakemus YK:n yleiskokouksen ratkaistavaksi sai aikaan voimakkaan reaktion Israelissa ja johti erityisiin toimenpiteisiin, jopa Israelin ulkomaanedustustojen kesälomia peruttiin kansallisen edun suojelemiseksi. Israelilainen Sanomalehti Haaretz uutisoi kesäkuussa Israelin ulkoministeriön edustustoilleen lähettämät salaiset sähkeet, joissa edustustoja ohjeistettiin vaikuttamaan asemamaissaan korkeimpiin mahdollisiin poliittisiin tahoihin, olemaan aktiivisia myös paikallisen median tasolla kirjoittamalla artikkeleita palestiinalaisten valtioonustushankkeeseen vahingollisuudesta tulevaisuuden rauhanneuvotteluille. Samalla edustustojen tuli pyrkiä mobilisoimaan palvelusmaidensa juutalaisyhteisöt ja muut mahdolliset kansalaisyhteiskunnan

258 JP 2.

259 JP 2.

toimijat viestin levittämiseksi. Näissä sähköissä ohjeistetaan tuomaan esille, että palestiinalaisten valtiontunnustushanke ilmentää Israelin valtion delegitimisaatiota. Pääasiallisena argumenttina, edustustoja ohjeistetaan tuomaan esille, että palestiinalaisten hanke edustaa unilateralismia, jota ei voida hyväksyä, sillä perusteella, että se on vastoin kahdenvälisen neuvotteluiden periaatetta. Israelin Ulkoministeriön alaisuuteen perustettiin tätä varten myös Syyskuu Foorumi, jolle suurlähettiläiden tuli kerran viikossa raportoida. Israelin suurlähettiläiden tuli raporteissa kertoa, mikäli korkeantason vierailusta asemamaahan olisi etua äänestyksen lopputuloksen kannalta, jotta ulkovaltoihin voitaisiin vaikuttaa ja estää näin palestiinalaisten valtion puoltaminen YK:n yleiskokouksessa.²⁶⁰

Diplomaattinen taistelu siitä, mitä PA:n YK-jäsenyyteen pyrkivä toiminta tarkoitti rauhan kannalta, oli syntynyt.

Shalevin haastattelu nosti PA:n mahdollisen YK-jäsenyyden, ja sen vaikutukset konfliktin todellisuuteen, Israelin median agendalle. Keskustelua rauhan mahdollisuuksista ja sen esteistä käytiin mediassa syyskuun yleiskokoukseen asti. Alla esittelen keskustelun keskeiset teemat ja aineistosta hallitsevaksi nousseet tulkintakehykset, jotka ohjasivat keskustelua. Tarkastelen keskustelua erityisesti liberaalin rauhan käsitteen lähtökohdista ja rauhanprosessin normatiivisen viitekehykseen liitettyjen merkitysten kautta.

6.3. Aineistosta nousevat tulkintakehykset

6.3.1. Unilateralismin ja konfliktin tulkintakehys

Multilateralismi eli monenkeskisyys on vaihtoehto unilateralismille ja bilateralismille, eli kahdenväliselle toiminnalle. Kansainvälisissä suhteissa, monenkeskisyys on Robert Keohanen määritelmän mukaan käytäntö, jossa kolme tai useampi valtio koordinoi politiikkaa yhteistyössä. Miles Kahlerin näkee multilateralismin monenkeskisyysenä, mutta kuvaa sitä myös normatiivisena toimintana; ”kansainvälisenä usean valtana”, ja vastustuksena kahdenvälisyydelle, joka käytäntönä mahdollistaa vahvimman oikeuden toteutumisen heikompien kustannuksella. Miles Kahler, näki kahdenvälisyyden ylläpitävän kansainvälisiä konflikteja valtioidenvälisissä suhteissa.²⁶¹ Unilateralismi tarkoittaa valtiotoimijoiden sitoutumista yksipuolisesti johonkin toimintaan, sen toteuttamiseen tai periaatteen täyttämiseen. Unilateralismin käsitteellä viitataan kansainvälisissä

260 Haaretz, uutinen 10.6.2011.

261 Kahler, 1992, 681. Lainaus, alkuperäinen: ”international governance of the ‘many’,”.

suhteissa esimerkiksi valtion päätökseen yksipuolisesti sitoutua ydinaseettomuuteen.²⁶² Myös Johan Galtung korostaa monenkeskisyyden normatiivista merkitystä toiminnassa rauhan edistämiseksi, ja siihen pyrkivän toiminnan legitimitetin arvioinnissa. Galtungin mukaan rauhan ideaa ja käsitettä määriteltäessä rauhaksi tulee lähtökohdaksi hyväksyä sellaiset sosiaaliset tavoitteet, jotka laajasti hyväksyttävissä ja monien kannattamia, vaikka ei välttämättä kaikkien.²⁶³

Unilateralismi on analyysin kannalta keskeisin esiin nouseva elementti. PA:n pyrkimys etsiä konfliktiin ratkaisua kansainväliseltä areenalta, joko yleiskokouksen tai turvallisuusneuvoston kautta, tulee aineistossa poikkeuksetta ymmärretyksi unilateraalina toimintana. Unilateralismi liitetään vahvasti keskustelussa paitsi PA:n aloitteeseen viedä asia kansainväliseen menettelyyn, myös itse menettelyyn ja sen mahdolliseen lopputulokseen: ”YK yksipuolisesti julistaa Palestiinan valtion”.²⁶⁴ PA:n toiminnan ja YK:n käytäntöjen nimeäminen unilateralismiksi on voimakas tilanteen määre, eikä sen osuvuutta kyseenalaisteta keskustelussa, lukuun ottamatta PA:n näkemystä käsitteleviä tekstejä. Unilaterlismilla on käsitteenä Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa hyvin negatiivinen kaikut pohja. Tämä johtuu siitä, että rauhanprosessissa rauhansuunnitelmien ja sovittujen periaatteiden pohjalta on muodostunut normatiivinen viitekehys legitiimille toiminnalle. Tässä normatiivisessa viitekehyksessä on useiden sopimusten ja rauhansuunnitelmien kautta vahvistettu hyväksytyjen toimintaperiaatteiden ja toimintatapojen kautta vastavuoroisuuteen, kahdenvälisyyteen ja monenkeskisyyteen perustuvia normeja konfliktin ratkaisussa. Unilateralismi on toimintatapana lähtökohtaisesti rauhanprosessin ympärille kehittyneen normatiivisen viitekehysten vastaista toimintaa. Käytännössä sillä on konfliktin historiassa kuitenkin viitattu lähinnä Israelin harjoittamaan politiikkaan, siirtokuntien rakentamiseen ja Israelin pääministeri, Ariel Sharonin, yksipuoliseen päätökseen (ja toteutukseen) vetäytyä Gazasta vuosina 2004–2005.²⁶⁵

Se, että PA:n toiminta tulee nimetyksi unilateralismina johtaa siihen, että PA:n toiminta nähdään rauhanprosessin vastaisena ja konfliktuaalisena käyttäytymisenä. Näin ollen YK-kampanjasta käytävässä keskustelussa syntyy aineistossa laajasti esillä oleva, ja tulkintakehysten jakama, käsitys siitä, että PA:n toiminnallaan pyrkii jatkamaan konfliktia diplomatian keinoin. PA:n YK-jäsenhakemuskampanjaa kuvataan diplomaattisen konfliktin ”pelinavauksena”²⁶⁶, ”diplomaattisena

262 The Hutchinsons Dictionary of Ideas, 2005, 220.

263 Galtung 1969,167.

264 esim. JP 1.

265 Zelnick,2006, xiv,19.

266 ”gambit”-ilmaisu, jonka olen suomentanut ”pelinavauksena” esiintyy rinnakkain ”UN bid”-ilmauksen kanssa, jonka olen suomentanut ”pyrkimyksenä”, JP 15, JP 31.

teatterina” tai ”näytöksenä”²⁶⁷, ”pyrkimyksenä muuttaa pelinsääntöjä”²⁶⁸, tämän pysäyttämiseksi Israelin on valmistuttava diplomaattiseen taistoon. Keskustelussa unilateraalimin ja konfliktin ympärille rakentuva tulkintakehys saa hegemonisen tulkintakehysen aseman, ja siitä tulee koko keskustelua ohjaava.

Unilateralismin ja konfliktin -tulkintakehysessä PA:n toimijuus esitetään hyvin voimakkaana ja Israel puolestaan altavastajana, jonka tulee toimia konfliktin hillitsemiseksi ja rauhanprosessin pelastamiseksi, vastustaa PA:n pyrkimyksiä. YK:n osa tässä tulkintakehysessä on toimia PA:n epälegitiimien toimien näyttämönä syyskuun yleiskokouksessa. Ominaista tulkinnan rakentamisessa on kansainvälisen yhteisön ja monikeskisen toiminnan häivyttäminen. Menettely, jonka kautta PA:n mahdollinen jäsenyys hyväksyttäisiin, joko YK:n turvallisuusneuvostossa tai YK:n yleiskokouksen suosituksesta, jonka johdosta Palestiinan valtio tunnustettaisiin yksittäisten jäsenvaltioiden osalta, nojaa vahvasti multilateraalien elinten varaan ja kansainvälisen yhteisön laajaan yksimielisyyteen. Monenkeskisyyttä ei tässä tulkintakehysessä kuitenkaan käsitellä, vaan unilateralismin määritelmä häivyttää kansainvälisen yhteisön toimijuuden asiassa. Israelin presidentti Shimon Peres kommentoi tilannetta seuraavasti

”Israel ei voi hyväksyä sitä, että YK yksipuolisella sopimuksella perustaa Palestiinan valtion,(...)YK:hon on sisäänrakentunut enemmistö, joka vastustaa Israelin valtiota.”²⁶⁹

Tilanteen määritelmässä hyväksytään käsitys, että jotain on tehtävä konfliktin eskaloitumisen estämiseksi, PA:n painostukseen ja unilateraalimin uhkaan vastaamiseksi. Tulkintakehysessä häivytetään näin ollen paitsi monenkeskinen toimijuus konfliktin ratkaisussa, myös osapuolten välinen valta-asetelma, jota PA pyrkii aloitteellaan horjuttamaan. Unilateralismin määrite on niin voimakas, että PA:n toimien vastustaminen sen valossa näyttäytyy luonnollisena ja ainoana vaihtoehtona: ”kaikki tietävät, että PA:n toiminta on vahingollista rauhalle”²⁷⁰. Näin ollen, PA:n toiminnan näkeminen konfliktin ja vastakkainasettelun kautta, rajaa tulkintakehysen ulkopuolelle mahdollisuuden nähdä toiminta rauhanprosessin päämäärää, kahden valtion ratkaisua, edistävänä. Sen sijaan, tulkintakehysessä rakentuva kuva rauhan ja konfliktin ratkaisun suhteesta, kahden valtion toteutumisesta, erottaa rauhan ja Palestiinan valtion syntymisen toisistaan. Tätä kuvastaa hyvin Benjamin Netanjahun ”ennen valtionsa saamista palestiinalaisten on tehtävä rauha Israelin

267 esim. JP 16.

268 HA 19.

269 HA, 4.

270 HA 36, myös vastaavasti, HA 46, HA 50, JP 16.

kanssa.”²⁷¹ Edellinen huomio on omiaan osoittamaan tulkintakehysten sisäisiä ristiriitoja, jossa toisaalta Israelin vastattava painostukseen, mutta tosiasiallisesti rauhan ja Palestiinan valtion syntyminen nähdään vahvasti Israelin hallinnassa olevaksi.

Perustelunkeinona unilateralismiksi nimeäminen ohjaa tulkintaa vastakkainasetteluun, ja sitä kautta toimenpiteiden ja vastatoimien pohtimisen suuntaan. Tärkeäksi nousevat kysymykset, millaisia vaikutuksia tilanteella on, ja millaisia toimia tilanteeseen vastaamiseen vaaditaan? Tulkintakehyksen logiikka sulkee ulkopuolelleen tekijät, jotka ovat vaikuttaneet käsillä olevan tilanteen syntyyn. Olennaiseksi ilmiön kannalta eivät muodostu syy-seuraussuhteet, joiden kautta Israelin oma rooli tilanteen muodostumisessa ja rauhanneuvotteluiden kariutumisessa nousisi olennaiseksi selittäväksi tekijäksi syntyneelle tilanteelle, vaan vastuu konfliktin tilasta ja mahdollisesta syvenemisestä jää PA:n vastuulle. esimerkki:

”(Ulkoministeri) Liebermanilta kysyttäessä rauhan edellytyksistä hän vastaa, että:” Israel ei ole valmis luopumaan mistään. Mikäli poliittinen suhde halutaan rakentaa, sen täytyy nojata taloudelle ja turvallisuudelle. Turvallisuus ja talous ovat demokratian ydin. Islam ja demokratia sulkevat toisensa pois.”²⁷²

”Israelin mukaan PA:n ja Hamasin välinen välirikko on keskeinen syy siihen, minkä Palestiinan valtion tunnustaminen toisi mukanaan alueellista epävakautta.”²⁷³

Hegemoninen unilateralismin ja konfliktin -tulkintakehys, jossa käsillä oleva tilanne nähdään vastatoimenpiteitä vaativiksi, pysyy hallitsevana PA:n YK-jäsenyysskampanjaa käsittelevässä keskustelussa. Kuitenkin, vastatoimenpiteiden ja niiden perusteluiden välillä syntyy erilaisia tulkintakehyksiä siitä, millaisia toimia tilanteen ratkaiseminen vaatii ja mitkä ovat hyväksyttävän toiminnan rajat. Nämä tulkintakehykset sisältävät erilaisia ja keskenään osittain kilpailevia käsityksiä siitä, millaisia vaikutuksia uudella tilanteella on, onko tilanteessa jotakin uhkaavaa ja jos, niin, minkälaisia toimenpiteitä tilanne vaatii?

Kaksi näkökulmaa nousee esille ylitse muiden. Ensimmäinen ja vallitsevaksi nouseva tulkinta on, että tilanteessa on käsillä selkeä uhka Israelille, jossa vaarana on, että PA:n YK-kampanja johtaa Israelin kansainväliseen eristykseen, rinnastuksena historialliseen tilanteeseen käytetään Etelä-Afrikan kohtaloa. Peloksi nousee hallinnan menetys rauhanprosessista, jonka seurauksena

271 HA 50.
272 HA, 42.
273 JP, 16.

pahimmillaan on ”kansainvälinen sanelurauha”,²⁷⁴ mahdollista tulosta tällaisesta prosessista rinnastetaan Kosovon itsenäistymiseen, ilman Serbian hyväksyntää²⁷⁵ tai Namibian itsenäistymiseen, ilman Etelä-Afrikan hyväksyntää.²⁷⁶ Tämä uhkaava vaara on luonteeltaan ennen kaikkea diplomaattinen. Lisäksi, suvereniteetin myöntäminen Palestiinalle mahdollistaisi sen, että PA voisi haastaa Israelin kansainvälisissä tuomioistuimissa tai kansainvälisiä sanktioita voitaisiin käyttää rauhaan painostamiseksi, sillä kyse ei enää olisi miehittyistä ”kiistanalaisista alueista”,²⁷⁷ vaan ”valtion miehittämisestä”.²⁷⁸ Kansainvälisen yhteisön toimijuuden korostuminen rauhanprosessissa nähdään uhkaavana²⁷⁹ ja sen vakavuutta korostetaan ”poliittisen tsunamin”,²⁸⁰ metaforalla, joka on estettävä kaikin keinoin.

Toinen tulkinta rakentuu historiallisten vertailukohtien kautta, ja tälle tulkinnalle ominainen tilannemääritelmä on, että PA:n pyrkimys saavuttaa YK-jäsenyys ja kansainvälinen tunnustus ei ole poikkeuksellinen tilanne, eikä laillisesti eroaisi ratkaisevasti Palestiinan vuoden 1988 itsenäisyysjulistuksesta. Näin ollen tunnustuksen myöntäminen ei muuttaisi konfliktin todellisuutta Israelin kannalta olennaisesti. Tämän mukaan poliittinen huoli tilanteesta on liioiteltua ja YK:n syyskuun yleiskokouksen merkitys ei tule olemaan poikkeuksellinen: ”(syyskuun) takaraja (ratkaisun saamiseksi) voi tulla ja mennä, monta takarajaa on tullut ja mennyt, ilman tuomiopäivää.”²⁸¹ Kansainvälisen eristyksen uhkaa korostava, ja toisaalta uhan merkitystä vähättelevä kanta jakavat keskustelun oleellisena lähtöpisteenä kansainvälisen lain ja kansainvälisen yhteisön todennäköiset toimintamahdollisuudet rauhansuunnitelmien mukaisen lopputuloksen takaamiseksi. Kansainvälisen lain erilaisten vaihtoehtojen pohtiminen siirtää tilanteen arvioinnista vallan asiantuntijoille, ja etäännyttää diplomaattisen konfliktin vaihtoehtojen konkreettiset inhimilliset vaikutukset molemmille osapuolille. Keskustelussa suurin painoarvo ei ole sillä miten vaihtoehto tai toinen vaikuttaa rauhan edellytyksiin ja konfliktin ratkaisun saamiseen, vaan kysymys siitä millä tavoin konfliktin stauts quon ylläpitäminen ja Israelin kansainvälisen aseman turvaaminen ovat mahdollisia yhtäaikaaisesti.

274 JP 1.

275 JP 8.

276 JP 2, HA 10.

277 JP 1.

278 JP 1.

279 esim. HA 15, JP 2, HA 10, HA 14, JP 23, JP 25.

280 HA 10,

281 JP, 6.

6.3.2. Legitiimin rauhan ja legitiimin toiminnan -tulkintakehys

Osittain unilateralismin ja konfliktin kehukseen liittyen, legitiimin rauhan kehykselle on ominaista toimintatavasta ja toimijuudesta juontavan legitimitietin korostuminen. Tämä tulkintakehys jakaa edellisen tulkintakehyksen kanssa lähtökohdan, jonka mukaan PA:n pyrkimys YK-jäsenyyden kautta muuttaa vallitsevaa tilannetta on tuomittava, ja että Israelin tulee pyrkiä estämään PA:n YK-jäsenyyden toteutuminen. Tulkintakehyksen rakentamisessa keskeisessä roolissa toimivat asiantuntijoiden kommentit, jotka sisältävät runsaasti viitteitä normatiiviseen viitekehykseen, jonka lainopillisella tulkinnalla on olennainen merkitys toiminnan ja rauhan legitimitietin rakentumisessa. Legitiimi rauha syntyy legitiimin prosessin tuloksena, ja nojaa kahdenvälisyyden normiin prosessissa.²⁸²

Legitiimin rauhan kehys korostaa Lähi-idän rauhanprosessin vakiintuneiden käytäntöjen, normien ja toimijoiden merkitystä, legitiimien toimintatapojen, toimijoiden ja legitiimin rauhan saavuttamisessa. Luvussa 3.4. esitin, että Lähi-idän rauhanprosessiin on historiallisesti rakentunut jännite kahden rauhan idean ympärille, jotka vaikuttavat siihen millä tavoin toimijat ymmärtävät rauhan legitimitietin rakentuvaksi. Aineistosta nouseva legitiimin rauhan -tulkintakehys edustaa historiallista jatkumoa Israelin edustamalle lähestymistavalle, jossa prosessin legitimitietti nousee ensisijaiseksi suhteessa tavoitteeseen, kahden valtion ratkaisun toteutumiseen. Tässä tulkintakehyksessä keskeinen ja vastuullinen (valtiollinen) toimijuus on Israelilla, joka pyrkii PA:n kampanjaa vastustamalla suojaamaan rauhanprosessin, ja tätä kautta rauhan edellytykset. Israelin vastustus prosessille esitetään myös yhteisen hyvän suojelemisena, jossa kansainvälinen yhteisö pelastetaan PA:n toimien vahingollisilta vaikutuksilta, jotka koskettaisivat niitä perusperiaatteita, joilla kansainvälinen järjestelmä lepää. PA näyttäytyy vastuuttomana toimijana, jonka toiminta on normien vastaista ja vaarantaa tulevaisuuden rauhan edellytyksenä olevan prosessin. Tämän näkökulman kärjistävät Israelin ulkoministeriön entinen erityisneuvonantaja Oslon prosessissa ja Israelin Kanadan suurlähettiläs, Alan Baker, yhdessä Juutalaisen maailman kongressin johtajan Dan Dikerin kanssa, he esittävät Jerusalem Postissa julkaistussa tilanneanalyysissä:

”...On masentavaa se kyynisyyden määrä, jolla PA:n johtajat raahaavat kansainvälisen yhteisön läpi tämän ei-toivotun ja vahingollisen prosessin. Mikä vielä pahempi, on kansainvälisen yhteisön halukkuus, ja YK:lle tyypillinen tapa, lähteä mukaan palestiinalaisten peliin, ja päästää palestiinalaiset pälkähästä.(...)Olisi korkea aika, että YK:ssa lopetettaisiin palestiinalaisten liehittely ja kansainvälisen yhteisön omien normien rikkominen, ja sen sijaan kiinnitettäisiin huomiota niihin kauaskantoisiin vaikutuksiin, joita tällaisella ennakkotapauksella olisi, diplomatialle, laille ja turvallisuudelle (...) muut

282 esim. JP 5, JP 1, JP 11, JP 18.

ei-valtiolliset toimijat voisivat tulevaisuudessa pyrkiä manipuloimaan ja väärinkäyttämään kansainvälisiä elimiä ja niitä ydin periaatteita, jotka ovat kansainvälisen järjestelmän perusta.”²⁸³

PA:n toiminta edustaa ”yhtä virhettä lisää monien virheiden jatkumoon”²⁸⁴, jonka lisäksi PA pakottaa kansainvälisen yhteisön prosessiin, joka on vastoin kansainvälisiä lakeja. Rauhan suunnitelmissa ja Oslon väliaikaisessa rauhansopimuksessa vahvistettu periaate kahdenvälisistä neuvotteluista tässä konfliktissa, pyritään esittämään kansainvälisen lain ytimenä. Kansainvälisen lain suojelemisessa ei suoraan, kahdenvälisyyden normia lukuun ottamatta, viitata siihen, mikä kansainvälinen laki on uhattuna. Tulkitsen kuitenkin, että keskustelulla viitataan, keskustelussa esiintyneiden Kosovoa ja Namibiaa koskevien rinnastusten valossa, suvereniteettiin kansainvälisen yhteisön keskeisenä normina. Näin ollen PA:n pyrkimys haastaa Israelin valta miehityillä alueilla, katsotaan Israelin suvereniteettia uhkaavaksi. Tämä vihjaisi tulkintaan, että Israelilla olisi Oslon sopimusten nojalla laillinen suvereniteetti sen haltuun jääneillä C-alueilla. Tätä ei kuitenkaan yksiselitteisesti sanota.

Prosessin etenemiseen liittyvät normit, ensisijaisesti kahdenvälisyys neuvotteluissa, ovat keskeisimpiä legitiimin rauhan takeita, jota ilman hyväksyttävää rauhaa on mahdotonta saada aikaiseksi. Kahdenvälisten neuvotteluiden normin ensisijaisuus normatiivisen viitekeh്യksen muihin normeihin nähden tulee esille tavassa, joilla Israelin pääministeri Netanjahu korostaa olevansa valmis kahdenvälisiin neuvotteluihin, ilman ennakkoehtoja, ”milloin vain, missä vain”²⁸⁵, kuitenkin sitoutumatta ennakkoehtoja suojaaviin periaatteisiin, kuten kahden valtion ratkaisuun ja 1967 vuotta edeltäviin rajoihin neuvotteluiden pohjana, jotka ovat rauhanprosessissa tunnustettuja periaatteita neuvotteluille. PA:n kieltäytyminen ennakkoehdottomista neuvotteluista tulee tässä tulkintakehyksessä ymmärretyksi kieltäytymisenä rauhanprosessista, rauhan vastustamisena.

Kahdenvälisten neuvotteluiden asettuessa kyseenalaiseksi koko normatiivinen viitekehys, jolle Lähi-idän ratkaisupyrkimykset ja kahden valtion ratkaisu perustuvat, asetetaan kyseenalaiseksi. Oslon sopimuksen ja muiden konfliktin rauhansuunnitelmien ehdot ja periaatteet asetetaan riippuvuussuhteeseen juuri kahdenvälisyyden normista. Tämä käy hyvin ilmi niistä toimintavaihtoehtoista ja hyväksyttävistä toimintatavoista, joita tulkintakehyksen logiikkaa seuraten esitetään mahdollisiksi. Eräs esimerkki on pääministeri Benjamin Netanjahun johtamaan Likud-puolueeseen kuuluvan kansanedustaja Danny Dannon esittämä näkemys, siitä, että mikäli

283 JP 31.
284 HA 58.
285 HA 58.

ratkaisua ei kahdenvälisesti ja neuvotteluteitse saada aikaiseksi, tai mikäli neuvotteluja ei saada aikaiseksi, niin varteenotettavana vaihtoehtona on siirtokuntien liittäminen unilateraaliksi osaksi Israelia.²⁸⁶

Vastavuoroisuuden periaate korostuu tähän kehykseen kiinnittyvässä keskustelussa, jossa yhteisymmärrykseen ja keskinäiseen suostumuksen ja kahdenvälisiin neuvotteluihin perustuva rauhansopimus on ainoa tapa toteuttaa kahden valtion ratkaisu. Kuitenkin, periaatteesta kiinnipitämisen ja vallitsevan status quon ylläpitämisen välineellinen suhde, ja Israelin intressi rauhanprosessin ylläpitämiseksi, käy ilmi pääministeri Netanjahun sanoessa pitävänsä kiinni periaatteesta, joka on osoittautunut toimivaksi.²⁸⁷

Israelin ja palestiinalaisten konfliktia säätelevien muiden normien ja yhteistyösopimusten mukaisten käytäntöjen rikkominen, rauhanprosessin ja rauhan suojelemisen nimissä, katsotaan hyväksyttäväksi keinoiksi PA:n painostamiseen kampanjasta luopumisesta. Vastatoimiksi PA:n pyrkimyksenä esiin nousevat taloudelliset sanktiot, sillä Israel kerää PA:n puolesta PA:lle kuuluvat verotulot Oslon sopimuksen mukaisesti, ja näiden tulojen jäädyttämistä, pidetään sopivana kollektiivisena rankaisuna.²⁸⁸ PA:n YK-kampanjaan liitetään myös Israelin kannalta positiivisia mahdollisuuksia, joista yhtenä esitetään. Efraim Inbar, Bar-Ilan yliopiston strategiantutkimuslaitoksen professori esittää, että YK-jäsenyyskampanjalla ja kieltäytymällä Jerusalemissa luopumisella, palestiinalaiset osoittavat olevansa ”huonoja häviäjiä”, sillä Israel on kiistämättömästi voimakkaampi toimija, jolla on aika puolellaan. Hän myös ehdottaa, että nyt on syntynyt tilaisuus liittää strategisesti tärkeät siirtokunnat osaksi Israelia, ja PA:n rankaisemiseksi Oslon sopimuksen rikkomisesta taloudelliset sanktiot olisivat käytettävissä. Ainoa strategisesti uhkaava tekijä, on PA:n mahdollisesti järjestämät väkivallattomat mielenosoitukset, jotka haastavat armeijan ja saattavat johtaa kansainväliseen imagotappioon.²⁸⁹

Esimerkiksi, Oslon sopimuksen mukaisesti, Israelin PA:n puolesta keräämiä verotuloja esitetään jäädytettäväksi. Juuri Oslon sopimukset nousevat keskeisiksi viitekohdiksi, kun PA:n toimintaa arvioidaan suhteessa rauhanprosessin normatiiviseen viitekehykseen, eli siihen mikä jaettujen periaatteiden ja toimintasuunnitelmien pohjalta nähdään legitiiminä toimintana. Abbasin strategia edetä kansainvälisen yhteisön tunnustuksen kautta nähdään Oslon sopimusten hengen vastaisena, ja

286 HA 13.

287 JP 34.

288 JP 7, JP 19, HA 57, HA 53.

289 JP 19.

tätä kautta voisi vaikuttaa alueellista konfliktia laajentavasti.²⁹⁰ Tapa viitata Oslon sopimukseen hyvin abstraktilla tasolla, johtaa siihen, että Oslon sopimuksen jälkeiset rauhansuunnitelmat ja tapahtumat eivät nouse keskustelun keskipisteeseen. Oslon sopimusten asemasta keskustelussa kertoo se, että sopimukset ymmärretään ikään kuin pysyviksi tarkoitetuiksi, eikä väliaikaiseksi toimintasuunnitelmaksi, jonka luoma järjestys hallintoalueiden jakamista koskien, oli tarkoitus alun perinkin purkaa. Tässä mielessä keskustelua käydään yhä Oslon todellisuudessa.

Oslon sopimukseen viittaavat toimijat edustavat pääasiallisesti poliittista eliittiä, kansainvälisten suhteiden ja strategiaan perehtyneitä asiantuntijoita, joiden auktoriteetin näen vaikuttavan siihen, että Oslosta tulee pääasiallinen viitekohta keskustelulla. Aineiston määrä, joissa PA:n pyrkimyksiä arvioidaan normien kautta, korostaen kahdenvälisyyden normia rauhan saavuttamisessa, on aineistossa määrällisesti hallitseva. Tästä huolimatta tulkintakehykseen liittyviä alakehyksiä löytyy aineistosta. Näissä alakehyksissä normien keskeinen merkitys legitimiin toiminnan määrittämiseksi hyväksytään, mutta kahdenkeskisten neuvotteluiden normin ainutlaatuinen asema suhteessa muihin normeihin asetetaan kyseenalaiseksi. Eräs vastakkainasettelua purkamaan pyrkivä näkökulma on se, että tuleva YK:n yleiskokous ja kansainvälinen toimijuus, voitaisiin liittää osaksi olemassa olevaan normatiivista viitekehystä, Lähi-idän kvartetin suunnittelemaa Tiekarttaa. Tällöin tuleva YK:n yleiskokous voisi toimia Tiekartassa määriteltynä toisen vaiheen mukaisena kansainvälisenä konferenssina, jossa Lähi-idän kvartetti voisi suositella Palestiinan valtion kansainvälistä tunnustamista ja YK:n täysjäsenyyttä ennen lopullisen rauhansopimuksen allekirjoittamista. Tälle näkökulmalle aineistossa esitetty tuki, jää yhteen tekstiin.²⁹¹

Kuitenkin myös muita erilaisia ääniä esiintyy aineistossa, nämä tulevat esille lähes poikkeuksetta lehtien yleisönosaston kirjoituksissa, ja verrattuna uutisten, poliittisen eliitin ja asiantuntijoiden esiin tuomiin ”faktoihin”, sekä niitä tukeviin yleisönosastokirjoituksiin, ne jäävät marginaaliin. Nämä vastavoimana toimivat äänet keskustelulle pyrkivät haastamaan hegemonisen tilannemääritelmän siitä, että PA:n toimet vahingoittaisivat rauhaa. Tässä vastakehyksessä PA:n toiminta ei nouse keskiöön, vaan tekstit ovat kritiikki Israelin politiikalle ja hallituksen tulkinnalle siitä, että kansallinen etu on yhteneväinen valitun poliittisen linjan kanssa.²⁹²

Legitiimin rauhan kehityksessä rakentuu myös uhkia. Kansainvälinen yhteisö, YK ja konfliktin ratkaisun mahdollinen siirtyminen kahdenvälisestä prosessista kansainväliseen prosessiin, nähdään

290 JP 27.

291 HA 48.

292 HA 48, HA 13, HA 45, HA 23.

uhkaavana, hallitsemattomana ja konfliktin ratkaisupyrkimyksiin yhteen sopimattomina. Kansainvälinen yhteisö, ja erityisesti YK toimijana, näyttäytyy tässä tulkintakehyksessä PA:n vietävissä olevana, puolueellisena ja petollisena, jota motivoi pyrkimykset delegitimoida ja eristää Israelin valtiota. Kansainvälisen prosessin tuloksena pelätään syntyvän tilanne, jossa Israel joutuu ”Etelä-Afrikan kaltaisen delegitimisaatioprosessin eteen”, jossa uhkana on ”kansainvälinen eristyneisyys” ja ”poliittinen tsunami”. Puolustusministeri Ehud Barak kuvaa tilannetta seuraavasti:

”Israelia uhkaa poliittinen tsunami(...)Israel on ajautumassa siihen samaan nurkkaan, josta vanhan Etelä-Afrikan mureneminen alkoi”.²⁹³

Israelin kannelle asettuvia valtioita kuvataan ”moraalisena vähemmistönä”²⁹⁴, jonka jäsenet ymmärtävät, että rauhan pelastamiseksi PA:n pyrkimykset on estettävä, sillä mahdollinen ”ulkoapäin pakotettu” ja ”kansainväliseen sanelupolitiikkaan perustuva” ratkaisu konfliktiin ei ole legitiimi tai hyväksyttävissä, Lähi-idän rauhanprosessin normatiivisen viitekehyksen sisällä.²⁹⁵ Näin ollen kansainvälisen yhteisön lisääntyvä osallisuus konfliktin diplomaattisen ratkaisun vahvistamiseksi tulee ymmärretyksi keskeisenä uhkana Israelille.

6.3.3. Valmiuden ja vakauden -tulkintakehys

Konfliktin olosuhteiden vakautta ja PA:n valmiutta valtiolliseen olemassaoloon käsittelevässä tulkintakehyksessä keskeiseksi nousevat konfliktin olosuhteiden tila, ja PA:n toiminnan merkitys konfliktin todellisuudelle sekä rauhan edellytyksille. Tämän tulkintakehyksen sisällä rakentuu kaksi kilpailevaa näkökulmaa siitä, millaisia vaikutuksia PA:n valtionrakennusohjelmalla on ollut rauhan edellytyksille ja millaisia vaikutuksia PA:n YK-jäsenyys kampanjalla on konfliktin osapuolille.

Tässä tulkintakehyksessä ääneen pääsevät PA:n johtajat, Israelin poliittinen eliitti ja kansainväliset toimijat. PA:n johtajien presidentti Abbasin, pääministeri Fayyadin ja PA:n hallinnon virkamiesten haastatteluissa tuodaan esille että, valtionrakennusohjelmalla on ollut konfliktin todellisuutteen suuri vaikutus, sillä valtionrakennusohjelman kautta palestiinalaisten yhteiskunnalliset rakenteet, taloudelliset ja yhteiskunnalliset instituutiot ovat kehittyneet tasolle, jotka kansainvälisten arvioiden sekä kansainvälisten valtioiden vastuita ja velvollisuuksia säätelevien normien mukaan, ovat valtiollista toimintakykyä vastaavalla tasolla. Argumenteissa viitataan kriteereihin, jotka ovat rauhansuunnitelmissa olleet ehtona miehityksen vetäytymiselle ja Palestiinan valtiolliselle

293 JP 1.

294 JP 13

295 JP 1.

olemassaololle.²⁹⁶ Tämän lisäksi PA pyrkii laajentamaan sitä normatiivista pohjaa, jota vasten kehitystä arvioidaan ja esittää, että Palestiina ei ole valmis vain niiden periaatteiden pohjalta, jotka on määritelty rauhanprosessissa, mutta myös valtioiden kriteereitä yleisesti kansainvälisesti koskevien sopimuksien mukaan:

“PA:n edustajan Saaeb Erekatin mukaan Palestiinan valtio täyttää kansainvälisessä Montevideon sopimuksessa vuonna 1933 määritellyt kriteerit valtiolliselle olemassaololle, sillä Palestiinalla on pysyvä väestö, määritelty pinta-ala (ilman pysyviä rajoja), toimiva hallinto ja kyky luoda kansainvälisiä suhteita.”²⁹⁷

PA:n mukaan Palestiina on valmis vastuulliseksi ja velvoitteensa täyttäväksi kansainvälisen yhteisön jäseneksi. Valtionrakennuksen tavoitteet liitetään väkivallattoman vastarinnan yhteyteen, konfliktin status quota vastaan ja Palestiinan valtion perustamisen vaateeseen.²⁹⁸ PA:n YK-jäsenkampanjaa perustellaan saavutetun kehityksen edistämällä ja vakauden säilyttämisellä, joka vallitsevan tilanteen jatkuessa vaarantuu. Tulkintakehyksen tueksi asetuvat kansainvälisten toimijoiden arviointeja koskevat uutiset. YK-jäsenkampanja näyttäytyy tässä näkökulmassa tapana turvata konfliktissa saavutettu vakaus ja Israelin ja palestiinalaisten jaettu turvallisuus. Vaarassa on tämän tulkintakehyksen mukaan ”kehitys”²⁹⁹ ja sen mukanaan tuoma vakaus, jotka toimivat kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan pohjana. Rauhanprosessi nykyisellään näyttäytyy status quota palvelevana ja konfliktia ylläpitävänä. Konfliktin ylläpitämisellä nähdään olevan vaikutuksia alueelliselle vakaudelle. PA:n kanta rakentuu elementeille, jotka korostavat kehityksestä ja vakaudesta kumpuavaa legitimitettiin toiminnalle. Samalla PA liittyy YK-jäsenkampanjan osaksi yhteisesti sovitun ratkaisun, eli kahden valtion mallin mukaista toimintaa. Unilateralismin kehystä pyritään purkamaan kansainvälisen yhteistyön merkitystä ja yhteisön toimijuutta korostamalla. Esimerkiksi Salaam Fayaad korostaa kansainvälisen yhteistyön roolia valtionrakennusohjelman toteutuksessa:

”Olemme tehneet kansainvälisen yhteisön kanssa vuosia töitä saavuttaaksemme tämän hetken. (...) Olemme valmiit hallitsemaan itseämme itsenäisessä valtiossa – mitä tähän tarvitsemme, on miehityksen lakkauttaminen.”³⁰⁰

PA pyrkii myös purkamaan YK-jäsenkampanjaa keskustelussa voimakkaasti liitettyjä uhkia, esittämällä, että YK edustaa väkivallatonta vaihtoehtoa status quon purkamiseksi. PA:n rauhanneuvottelija, Nabil Shaath kuvailee pyrkimyksiä seuraavasti:

296 Esimerkiksi: HA 6, HA 7, HA 9.

297 JP 1.

298 JP 13.

299 JP 28.

300 JP 30.

”Emme ole hakemassa mafian tai Al-Qaidan jäsenyyttä, vaan YK:n jäsenyyttä, joka tarjoaa meille mahdollisuuden ajaa oikeuksiamme.”³⁰¹

PA:n valtionrakennuksen tulosten merkittävydestä esiintyy myös vastakkainen tulkinta, jota edustavat muun muassa Israelin pääministeri Benjamin Netanjahu ja ulkoministeri Avigdor Lieberman. Netanjahun ja Liebermanin esiin tuomat perustelut haastavat edellisen näkökulman, jonka mukaan saavutettu kehitys toimisi perusteena Palestiinan valmiudelle ottaa hoidettavakseen valtion velvollisuudet. Perusteluina valmiuksien vähättelyyn käytetään Israelin roolia PA:n verotulojen keräämisessä, olemassa olevia turvallisuusjärjestelyjä, joiden kautta Israelilla on laaja läsnäolo Länsirannalla. Lisäksi, PA:n rajoitettu valta Länsirannan alueilla nähdään valtiollisen kypsyyden esteenä, samoin PA:n toimintaedellytysten riippuvuus kansainvälisestä rahoituksesta nähdään kykenemättömyytenä kehittää taloudellisia instituutioita. Saavutusten merkitystä haastavilla perusteilla ja vallitsevalla tilanteella rakennetaan käsitystä, että PA tarvitsee Israelin ylläpitääkseen itseään.

Samat perusteet, joiden avulla tässä tulkinnassa käytetään valtionrakennusohjelman saavutusten kiistämiseen, toimivat vastakehyksessä miehityksen lopettamisen välttämättömäksi tekevinä uhkina. PA:n taloudelliset ongelmat ja Israelin läsnäolo Länsirannalle estetään PA:n tulkinnassa tilanteessa kehityksen estäjänä, kun taas Israelin poliittinen eliitti, esittää nämä PA:n heikosta suorituskyvystä johtuvina välttämättömyyksinä. Netanjahu ja Lieberman myös kyseenalaistavat PA:n luonteen vastuullisena toimijana ja kansainväliseen yhteisöön sopivana jäsenenä. Pääministeri Netanjahu:

”En tahdo palestiinalaisista Israelin kansalaisia enkä alamaisia, joten heidän täytyy asua omassa valtiossaan.(...) Haluan vain varmistaa, että siitä valtiosta ei tule toinen Gaza tai mini-Iran, joka voisi tuhota yhden ja ainoan juutalaisen valtion.”³⁰²

Samalla koko keskustelua valtiollisen valmiuden merkityksestä konfliktin ratkaisun edellytyksille vähätellään. Pääministeri Netanjahun mukaan PA:n toimintakyky ei ole peruste Palestiinan valtion syntymiselle, sillä rauha Israelin kanssa ei synny instituutioita rakentamalla, vaan neuvottelemalla. Toinen Netanjahun esille toistuvasti ottama seikka on se, että YK-jäsenkampanja ja Palestiinan valtiosta käytävä keskustelu peittää alleen konfliktin todelliset syyt, joita ei voida ratkaista YK:ssa:

”Tässä konfliktissa ei ole kyse Palestiinasta, eikä ole koskaan ollutkaan. Tässä konfliktissa on kyse juutalaisen valtion olemassaolosta, jota he eivät edelleenkään hyväksy”.³⁰³

301 HA 43.
302 HA, 58.
303 JP, 11.

Liebermanin mukaan Palestiinan valtion perustamisen vaikutukset alueelliselle vakaudelle olisivat tuhoisat, esimerkkinä hän nostaa esille arabi kevään tapahtumat ja katsoo, että Palestiinan valtio johtaisi väistämättä Tunisian, Syyrian ja Egyptin tilanteen toistumiselle (vuoden 2011 kansannousut) Palestiinassa, sillä näissä mainituissa valtioissa ”ei ole taloutta, ei ole turvallisuutta, eikä turismia”³⁰⁴. Liebermanin mukaan juuri PA:n heikko talous ja riippuvuus kansainvälisestä rahoituksesta toimivat perusteena sille, että PA ei ole valmis valtiolliseen olemassaoloon.³⁰⁵ Tätä näkökulmaa tukevat uutisissa lainatut ”nimettömät korkea-arvoiset virkamiehet” (‘senior Israeli Officials’):

”On täyttä illuusiota, että palestiinalaiset pärjäisivät ilman Israelia.(...) palestiinalaiset tarvitsevat Israelin apua kaikessa verojen keräämisestä Hamasia vastaan taisteluun.”³⁰⁶

Kansainvälisen yhteisön tuki PA:n pyrkimyksille nähdään vaarallisena, sillä kansainvälisen tuen nostattamat toiveet poliittisen todellisuuden muuttumisesta ja Palestiinan valtion perustamisesta, ovat paitsi perusteettomia, aiheuttavat vaaran, että YK:n yleiskokouksen tuloksettomuus palestiinalaisten osalta johtaa turhautumisen purkautumiseen laajoina protesteina ja mahdollisesti kolmantena intifadana. YK:n yleiskokouksen jälkeiseen tulevaisuuteen liitetään väkivallan uhka, jonka materialisoitumista Lieberman ja Netanjahu pitävät todennäköisenä, ja samalla osoituksena PA:n heikosta kontrollista alueella A.

Elokuussa keskustelu turvallisuudesta nousee esiin. Voimakkaana vaikuttajana tässä on Liebermanin lausunto, jonka mukaan diplomaattinen konfrontaatio YK:ssa syyskuussa tulee johtamaan suoraan väkivaltaan: ”Palestiinalaiset valmistelevat verenvuodatusta sellaisessa mittakaavassa, jota emme ole ennen nähneet.”³⁰⁷ Liebermanin lausunto herättää voimakasta keskustelua.

Tätä näkemystä vastustamaan nousevat kuitenkin Israelin oppositiopuolueen edustajia ja Israelin kansallisia turvallisuusasiantuntijoita, joiden mukaan PA on kykeneväinen ylläpitämään kontrollin

304 HA, 42.

305 HA, 42.

306 JP, 26.

307 JP 17.

ja sitoutunut väkivallattomuuteen. Kritiikki kohdistuu paitsi hallituksen tilanne arvioon myös mediaan, jonka otsikoiden ja todellisuuden välillä on ”substanssi ero”.³⁰⁸

Israelin poliittisen eliitin esittämät uhkakuvat siitä, että diplomaattinen konfrontaatio YK:ssa johtaa palestiinalaisten väkivaltaiseen kansannousuun, johtavat toimenpiteiden valmisteluun, jossa armeijaa, poliisia ja siirtokuntalaisia aseistetaan uhan varalle.³⁰⁹ Tässä vaiheessa vakauden kehystä nousevat vahvistamaan sekä poliittinen oppositio, että turvallisuustoimijat. Netanjahun ja Liebermanin hallituksen katsotaan lietsovan kansallista ja aiheetonta paniikkia, joka saattaa osaltaan johtaa väkivaltaisuuksiin.³¹⁰ Sekä turvallisuustoimijat, että oppositioäännet katsovat, että PA:n edustamat uhat ovat diplomaattisia, joihin on vastattava diplomaattisin keinoin. Lisäksi turvallisuustoimijat asettuvat tukemaan PA:n kykyä tilanteen hallintaan, ja esittävät, että mahdolliset massaprotestit YK-kampanjan epäonnistuttua tulevat tiedustelutietojen mukaan olemaan rauhanomaisia. Näin, ollen kovan turvallisuuden uhkaa pyritään purkamaan ja PA:n vastuullisen toimijuuden taustaksi nousee tätä kautta vahva tuki.³¹¹

Haaretzin pääkirjoituksessa otetaan suoraan kantaa Liebermanin lausuntoon, jonka todetaan lietsovan paniikkia, ja peittävän alleen sen todellisen vaaran, joka Israelia uhkaa: ”Todellinen uhka Israelille on se, että PA sulkee toimistonsa ja heittää avaimet kadulle YK äänestystä seuraavana päivänä.”³¹²

6.3.4. Kansallisen edun ja identiteetin -tulkintakehys

Kansallisen edun ja identiteetin ympärille rakentuva tulkintakehyksessä Israelin poliittisella eliitillä on määrittävä rooli. Tässä tulkintakehyksessä määritetään sitä, missä konfliktissa on kyse, ja millaisia vaara tekijöitä ja turvallisuusuhkia PA:n toiminta edustaa. Israelin jatkuvasta siirtokuntien rakentamisesta ja rauhanprosessin epäonnistumisen välisestä yhteydestä tehdään epärelevantti tilanteen kannalta. Netanjahu toteaa haastattelussa, että PA:n toistuva kieltäytyminen rauhanneuvotteluista ilman, että Israel laittaa toimeen siirtokuntien rakentamisen jäädyttämisen, on PA:n tapa kieltäytyä rauhanneuvotteluista ja rauhasta.³¹³ Netanjahu toteaa siirtokuntien rakentamisen olevan keskeinen osa Israelin kansallista politiikkaa vuodesta 1967, ja siirtokuntien rakentamisessa ei näin ollen ”ole mitään uutta”, johon vedoten rauhanneuvotteluista olisi PA:n osalta

308 JP 32, vastaava näkemys: JP 24, HA 28.

309 JP 32, JP 20 HA 41.

310 JP 32, JP 24, JP 23, JP 25.

311 JP 24, HA 26, ha 33.

312 HA 26

313 JP 34.

aiheellista vedota. Netanjahu esitti siirtokuntien rakentamisen Israelin kansainvälisesti tunnustettujen 1967 rajojen ulkopuolelle kansallisen suunnittelun kysymyksenä:

”Me valmistelemme suunnitelmia Jerusalemiin. Me rakennamme Jerusalemiin. Piste. Tämä on jatkumoa samalle politiikalle, jota Israelin kaikki hallitukset ovat tehneet vuosia – sitten vuodesta 1967, jolloin sota loppui.”³¹⁴

Netanjahu liitti siirtokuntien rakentamisen jatkamisen ja konfliktissa vallitsevan status quon turvaamisen kansallisen edun ja identiteetin keskeiseksi perustaksi:

”Toivo, joka meillä on, rakentuu sen varaan, että seisomme näiden periaatteiden takana, jotka ovat palvelleet meitä hyvin, ei ainoastaan valtiomme elinkaaren aikana, vaan koko Sionismin historian läpi. Läpi meidän koko historiamme.”³¹⁵

Kansallinen identiteetti nousee poliittisen eliitin puheissa perinteistä turvallisuusteemaa vahvemmaksi perusteluksi sille, miksi PA:ta tulee vastustaa. Konfliktia keskeiseksi ylläpitäväksi syyksi Netanjahu esittää PA:n kieltäytymisen vahvistaa Israelin valtion ”juutalaista luonnetta”, hänen mukaansa tämä on konfliktin perimmäinen syy:

”(...)tämä on se tekijä, mistä tässä konfliktissa on kyse. Tällä ei ole tekemistä siirtokuntien kanssa, vaan ainoastaan juutalaisen valtion kanssa. Ja tämä meidän täytyy toistaa kerta toisensa jälkeen.”³¹⁶

”Tämä konflikti ei ole ratkaistavissa, koska tässä konfliktissa ei ole kyse maasta. Kyse ei ole siitä, että antamalla kilometrin enemmän (maata) tämä voitaisiin ratkaista. Tämän konfliktin juuret ovat täysin toisaalla. Ennen kuin Abu Mazen (PA:n presidentti Abbas) tunnustaa Israelin valtion juutalaisena valtiona, ei ole mitään mahdollisuutta päästä sopimukseen.”³¹⁷

Osaksi poliittisen eliitin aloittama diplomaattinen vastakampanja PA:n kampanjalle, ja voimakas vastakkainasettelu Israelin ja PA:n välillä selitetään sillä, että rauhaa on mahdotonta saada aikaiseksi, koska konflikti ytimessä ei ole kysymys maasta. Näin ollen Netanjahun kanta konfliktiin tuottaa käsitystä, että ”maata rauhaa vastaan” ei ole enää Israelin kannalta keskeisin prosessia ohjaava periaate, vaikka tämä periaate on ollut koko rauhanprosessin ja sen aikana tuotettujen rauhansuunnitelmien perusta. Jatkuvan miehityksen merkitys konfliktin jatkuvuudelle tulee esille vain PA:n edustajien kannanottoja lainaavissa uutisissa tai heidän antamissaan haastatteluisissa.³¹⁸ Israelin poliittinen eliitti, ei yhdessäkään aineiston sisältämässä lainauksessa tai haastattelussa, viittaa sanaan miehitys (’occupation’), myöskään uutistekstien kielessä miehitys ei esiinny ilman

314 JP 34.

315 JP 34.

316 JP 34.

317 HA 17.

318 Esimerkiksi JP 21, JP 1.

heittomerkkejä, jotka ovat yksi tapa kyseenalaistaa miehitys, sillä heittomerkkien avulla termin sopivuus asetetaan kyseenalaiseksi.³¹⁹ Uutisissa yleisesti miehitykseen ylipäättänsä viitataan vain PA:n toimesta tai, jos uutinen koskee miehitystä käsittelevää kansainvälisestä lähteestä lainattua tekstiä, kuten AHCL:n ja kansainvälisten toimijoiden arvioita PA:n tilasta. Tällöinkin uutisissa käytetään joko heittomerkkejä tai kiertoilmausta miehitykselle: ”Israelin rajoituksina”, ”alueina jotka ovat Israelin hallinnassa”, tai ”siirtokuntina”.³²⁰

Konfliktin asetelma miehittäjän ja miehitetyn välillä häivytetään keskustelusta. Tulkintakehyksissä legitiimin ja mahdollisen rauhan suhdetta koskeva keskustelu kiinnittyy vahvasti konfliktin poliittiseen todellisuuteen, jossa olennaisina toimijoina ja tilanteen määrittäjinä toimivat poliittiset eliitit. Keskustelua käydään hyvin abstraktilla tasolla ja käsiteltävät teemat kiinnittyvät kansainväliseen ja normatiiviseen todellisuuteen, jolloin asiantuntijat ja poliittinen eliitti nousevat valokeilaan. Tulkinnoista kamppailu ja kansainvälisoikeudellinen diskurssi diplomaattisen kamppailun välineinä, häivytti alleen konfliktin vaikutukset osapuolten yhteiskuntiin, jota kautta jaetun intressin löytyminen rauhan perustaksi olisi mahdollista löytää. Keskustelusta välittyvä nollasumma-asetelma osapuolten välillä vahvistaa konfliktia ja negatiivisen rauhan elementtejä keskustelussa.

6.4. Analyysin lopuksi: puuttuvat tulkintakehykset

Israelin mediassa käyty keskustelu, rauhan mahdollisuuksista ja edellytyksistä, jumiutui kansainvälisen diplomaattisen konfliktin ja unilateralismin kehykseen. Median uutisoinnissa ja teemojen esittelyissä jäätii abstraktille tasolle, eikä konfliktin kustannuksia tai vaikutuksia Israelin yhteiskunnalle käsitelty kansainvälisten pakotteiden mahdollisia kustannuksia syvemmin. Aineistossa rakentuva kuva konfliktista, teki siitä etäisen, vallitseva tilanne nähtiin turvaamisen arvoisena. Konfliktin lisääntyvät kustannukset ja status quon purkaantuminen liitettiin yhteen. Siinä missä rauhanprosessin onnistuminen vaikutti kaukaiselta, prosessin itsensä suojeleminen asetettiin kansalliseksi prioriteetiksi. Rauhanprosessin itsensä jatkuvuuteen ja muuttumattomuuteen liitettiin kansallisen edun ja identiteetin kautta, osaksi luvussa 3.2.3., esittelemääni rauhanprosessin ja Israelin kansallisen identiteetin välistä keskustelua. Tapa, jolla tämä tehtiin, hyödynsi kansallisen identiteetin ja rauhan suhteen rakentumisessa, sellaisia elementtejä, jotka eivät tukeneet konfliktin ratkaisua.

319 Esimerkki heittomerkkien käytöstä, JP 28.

320 HA 5, HA 34, HA 35.

Vaihtoehtoinen mahdollisuus oli kuitenkin läsnä, johtuen Israelin sisäpoliittisesta tilanteesta vuonna 2011.

Konfliktin taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset olisivat olleet liitettävissä muihin Israelin yhteiskunnassa ajankohtaisiin teemoihin, joiden kautta konfliktin ratkaisusta olisi voinut tulla mahdollisuus.

Aineistoa kerätessäni löysin suuren hiljaisuuden konfliktin kustannuksia käsittelevän julkisen keskustelun osalta. Esiolettamukseni oli, että Israelissa kesällä 2011 velloneet historialliset mielenosoitukset, ja laajaksi sosiaalisiksi liikkeeksi kasvaneet telttaprotestit, olisivat linkittäneet sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja rauhan suhteen myös Israelin ja palestiinalaisten väliseen konfliktiin, jota käsiteltiin mediassa laajasti. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaikka mediassa käydyssä keskustelussa luotiin yhteys sosiaaliprotestien uutisoinnissa, myös arabi kevään kansannousuihin ja lisääntyvään sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vaatimukseen alueella.³²¹ Arabi kevään kansannousuja käsiteltiin mediassa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kehyksen kautta ja Israelin protestit liitettiin osaksi alueen laajempaa heräämistä ja kansojen nousemista sosiaalisten epäkohtien edessä, kansan nousuihin ei suoranaisesti liitetty alueellisen epävakauden tuomaa epävarmuutta tai turvallisuusuhkaa Israelille.³²²

Samalla kun etsin aineistoa, jossa yhteys protestien ja konfliktin välillä olisi tehty sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kautta, oletin löytäväni myös toisen yhteyden protestien ja konfliktin välillä. Oletin löytäväni aineistosta julkisten varojen käyttöä, joka oli yhtenä protestien alkusyynä. Sosiaalinen epäoikeudenmukaisuus, jota vastaan osoitettiin mieltä kumpusi tunteesta, että julkisia varoja tulisi sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja yhteiskunnallista tasa-arvoisuutta lisääviin palveluihin, kuten esimerkiksi koulutusjärjestelmään, terveydenhuoltoon ja elinkustannusten nousun hillitsemiseen. Israelin keskiluokka oli keskeisessä asemassa protestien selkärankana, sillä suurimpana veronmaksajaluokkana juuri keskiluokka koki, hallituksen talouspolitiikan ja julkisen kulutuksen ja resurssien käytön kohdentuvan epäoikeudenmukaisesti.

Hallituksen talouspolitiikka ja julkisten varojen käyttöä ruodittiin mediassa runsaasti, kuitenkin resurssien uudelleen järjestämistä koskevassa keskustelussa, siirtokuntien rakentamiseen ja ylläpitämiseen sekä niissä asuvan väestön nauttimiin erityisuuhiin, ei keskustelussa päästy. Toinen koskematta jäänyt kysymys julkisten varojen käytöstä oli jatkuvan miehityksen ja konfliktin

321 Esim. Jerusalem Post, 27.7.2011, mielipidekirjoitus, "We need to embrace 'zera' Yisrael.

322 Esim. Haaretz 7.8.2011, uutisanalyysi, "Arab spring is not a threat to Israel".

kustannukset, jotka näkyvät puolustusbudjetin ja siviilihallinnon (Civil administration) kustannuksina.³²³ Konfliktin ja siirtokuntien kustannusten nouseminen julkiseen keskusteluun olisi voinut vaikuttaa julkiseen tukeen rauhanprosessille ja saada aikaan myös sisäpoliittista painetta konfliktin ratkaisemiseksi. Erityisesti palestiinalaisten YK-jäsenkampanjan aikana velloneet sosiaaliprotestit olisivat talousnäkökulman ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden teemojen esiin tuomisen kautta, saattaneet vaikuttaa julkisten varojen käytön käyttöä koskeneeseen keskusteluun yhteiskunnassa. Tällaisesta näkökulmasta Israelin miehityksen ylläpitäminen ja siirtokuntien rakentaminen, status quo, ei välttämättä olisi näyttäytynyt yhtenäisenä kansallisen edun kanssa. Historiallisesti katsottuna näiden kahden, sisä- ja ulkopoliittisen, kampanjan yhdistäminen olisi mahdollistanut edesmenneen pääministeri Rabinin poliittisen linjan elvyttämisen.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1. Liberaalin rauhan ideologian vaikutukset Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisupyrkimyksissä

Tutkimukseni lähti liikkeelle kysymyksestä, onko liberaalin rauhan ideologialla, ollut vaikutuksia Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisupyrkimyksiin. Konfliktin historiallista taustaa ja ratkaisupyrkimyksiä käsitelleessä luvussa 3 esitin, kuinka Oslon sopimuksista lähtien liberaalin rauhan ideologialle tyypillinen lähestymistapa, jossa rauhan edellytyksiä pyritään rakentamaan liberaalin yhteiskunnallisen ja institutionaalisen kehityksen kautta, inhimillisen turvallisuuden ja kehityksen vahvistamiseksi, on lisääntynyt konfliktin ratkaisupyrkimyksissä. Historiallisesti katsoen, vertaamalla rauhansuunnitelmien välisiä elementtejä, väitän, että Oslon sopimuksia seuranneissa rauhansuunnitelmissa, Clintonin periaatteissa (2000) ja Tiekartta-suunnitelmassa (2003), on liberaalille tyypillisiä piirteitä, monenkeskisyyttä ja kansainvälistä omistajuutta; kansainvälisten rahoituslaitosten, asiantuntijoiden, YK-toimijoiden ja kansainvälisen rahoituksen roolia konfliktissa vahvistamalla, kasvatettu. Konfliktin ympärille on institutionaalistunut vahva kansainvälinen yhteistyö konfliktin olosuhteiden muokkaamiseksi, esimerkkinä tästä toimivat AHLC:n aseman vakiintuminen keskeisimmäksi konfliktin yhteistyöelimeksi ja Lähi-idän kvartetin synty.

323 Civil Administration viittaa nimestään huolimatta Israelin miehityksen sotilashallintoon miehityksillä alueilla.

Siinä, missä AHCL:n rooli on pitkälti rajoittunut konfliktin olosuhteiden kehittämiseen ja rahoitus- ja kehitysohjelmien koordinaatioon, on muutosta myös konfliktin diplomaattisen todellisuuden muokkaamiseksi tapahtunut. Konfliktissa kansainvälinen omistajuus rahoituksessa ja rauhansuunnitelmien toimeenpanossa sekä arvioinnissa on vahvistunut myös kansainvälisten toimijoiden asemaa rauhanprosessin ympärille syntyneessä normatiivisessa viitekehyksessä, joka säätelee myös rauhanprosessin diplomaattista ulottuvuutta. Edellisellä viitataan Tiekartan sisältämiin periaatteisiin, joissa toisen ja kolmannen vaiheen toteutumisessa kansainvälisellä yhteisölle on varattu keskeinen rooli, monenkeskisen kansainvälisen konferenssin ja Lähi-idän kvartetin toimijuuden ympärille rakentuvan arvioinnin perusteella. Tämä vaikuttaa konfliktin diplomaattiseen todellisuuteen kansainvälistä läsnäoloa kasvattavasti. Lähi-idän kvartetin rooli konfliktin monenkeskisenä poliittisena yhteistyöelimenä on edustanut selkää askelta kansainvälisen läsnäolon lisäämiseksi konfliktin diplomaattisissa ratkaisupyrkimyksissä. Kansainvälisten toimijoiden rooli, erityisesti Tiekartan mukaan, on noussut keskeiseksi rauhan olosuhteiden rakentamiseksi ja tulosten arvioimiseksi, liberaalin rauhan ideologialle tyypilliseen tapaan (katso luku 2.3.3.). Tiekartassa diplomaattisen prosessin eteneminen tehtiin riippuvaiseksi kansainvälisten toimijoiden arvioinnista, suunnitelman kolmannen ja toisen vaiheen toteutus (johon ei edetty), sisälsi vahvasti kansainväliseen ja monenkeskiseen konsensukseen nojaavia toimenpiteitä, kuten Palestiinan YK-jäsenyyden puoltamisen.

Tavallaan Israelin ja palestiinalaisten välinen konflikti on ollut otollinen liberaalin rauhan mukaiselle toiminnalle siksi, että konfliktin tunnustettu ratkaisumalli, kahden valtion ratkaisu, on sisältänyt periaatteen ”maata rauhaa vastaan”, jonka historiallisesti osapuolet ovat tunnustaneet ja vahvistaneet kansainvälisin sopimuksin. Koska konfliktin ratkaisun aikaansaaminen on ymmärretty toteutettavaksi siten, että lopussa seisoo kaksi valtiota, ja ratkaisuun pääsemiseksi vaaditaan kehityksen kautta syntyvää turvallisuutta, on Palestiinan valtionrakennusohjelma vaikuttanut luonnolliselta tavalta vahvistaa rauhan edellytyksiä. Näin ollen kansainvälinen tuki PA:lle valtionrakennusohjelman suunnittelussa ja rahoituksessa on nähty sopivaksi Lähi-idän rauhanprosessin periaatteisiin nähden. Valtionrakennuksen avulla, rauhanprosessista erillään, on saavutettu ne PA:n sisäiset muutokset, poliittisesti ja rakenteellisesti, jotka ovat olleet rauhansuunnitelmien mukaan rauhan edellytyksinä, mutta joita kuitenkin ei rauhanprosessin sisällä ole voitu toteuttaa, diplomaattisesta prosessista nousevista syistä. Kansainvälisen yhteisön ja PA:n yhteistyö on samalla vahvistanut Galtungin positiivisen rauhan mukaista käsitystä siitä, millä tavoin kestävän rauhan edellytykset luodaan.

Clintonin periaatteilla yritettiin vahvistaa konfliktinratkaisua, lisäämällä kansainvälistä läsnäoloa konfliktissa, siten, että Israelin läsnäolo B- ja C-alueilla, korvattaisiin kansainvälisillä joukoilla, kunnes neuvoteltu lopputulos saataisiin aikaiseksi. Suunnitelman epäonnistuttua seurasi Lähi-idän kvartetin suunnitelma. Monenkeskisyyden periaatetta on vahvistettu paitsi tavoissa, joilla rauhan edellytyksiä pyritään rakentamaan, myös vastuussa, jota kansainvälinen yhteisö on rauhansuunnitelmien myötä pyrkinyt siirtämään monenkeskisesti kannettavaksi.

Esitin luvussa 3, että Israelin ja PA:n välinen asymmetria on ollut ongelma konfliktin ratkaisupyrkimyksissä. Valtiollisen ja ei-valtiollisen toimijan välinen suhde, on ollut sopimaton ratkaistavaksi Oslon sopimusten osaltaan ilmentämässä konfliktinhallinnan viitekehyksessä. Oslon sopimuksessa väliaikaisten ja osittaisten sopimusten muodossa konflikti institutionalisoitiin, mikä vahvisti Israelin asemaa miehittäjänä B- ja C-alueilla. Oslon sopimukset paransivat konfliktin hallittavuutta ja periaatteiden väliaikaisuuden sijaan. Oslon jälkeen konfliktinhallinnasta pyrittiin siirtymään kohti ratkaisua.

Esitin luvussa 6, että Israelin julkisessa keskustelussa tapahtunut viittaus rauhansopimukseen suosi Oslon sopimusta relevanttina viitekohtana. Tämä tuotti näkökulmaa, jossa Oslossa aikaansaatu järjestys ja periaatteet on suojattava. Näin ollen Israelissa vallalla oleva käsitys rauhasta, kannattaa toimenpiteitä tämän rajatun rauhan ylläpitämiseksi, konfliktin hallitsemiseksi. Näin ollen siirtymä, jota PA:n politiikka ja kansainvälisen yhteisön toimet konfliktissa ovat edustaneet, eivät tule ymmärretyiksi Israelin julkisessa keskustelussa Tiekartan edustamassa konfliktin ratkaisuun pyrkivässä merkityksessä, vaan tapahtuneeseen kehitykseen suhtaudutaan PA:n sisäisen hallinnon kehityksenä, rauhasta erillisenä asiana. Nämä toimintaan liitetyt merkitykset tuovat esille erot osapuolten välisissä tavoissa mieltää konfliktissa tapahtuneiden muutosten merkitys rauhan edellytyksille ja konfliktin ratkaisun perustalle.

Tästä huolimatta, kansainvälisen yhteisön sitoutuneisuus ja tuki PA:n valtionrakennusohjelmalle rauhan edellytyksien rakentamiseksi on vahvistanut liberaalin rauhan vakiintumista osaksi kansainvälistä lähestymistapaa konfliktiin. Valtionrakennusohjelmalla on ollut suuri vaikutus konfliktin olosuhteisiin, ohjelman kansainvälisiä arviointeja käsitelleessä luvussa 4.2. esitin, että kansainväliset arviot tukivat vuonna 2011 paitsi PA:n valmiutta valtiolliseen olemassaoloon, saavutettujen tavoitteiden ja parantuneen kapasiteetin myötä, mutta myös korosti rakenteellisen ja kulttuurisen väkivallan muotojen mukanaan tuomia uhkia ja vahvisti jaetun turvallisuuden

periaatetta. Keskeisimmäksi konfliktin olosuhteita uhkaavaksi tekijäksi suoran väkivallan sijaan nimettiin rakenteellisen väkivallan muodot.

Kansainvälisissä arvioinneissa esitetään yksimielisesti, että miehityksen jatkuminen vaarantaa saavutetut inhimillisen kehityksen ja turvallisuuden perusteet palestiinalaisten elinolosuhteissa, ja samalla korostettiin, että tämä samalla saattaa vaarantaa Israelin turvallisuuden. Tämä turvallisuusnäkökulma rakentuu käsitykselle siitä, että mahdollinen miehityksen jatkuminen johtaa kehityksen taantumiseen, turvallisuuskäsitys tuottaa liberaalin rauhan ytimessä olevaa ajatusta kehityksen ja rauhan yhteydestä. Näin ollen turvallisuustilanteessa tapahtunut kehitys nähdään valtionrakennusohjelman reformien tuloksena. Turvallisuuskuva, joka rakentuu korostaa miehityksen eli Galtungin väkivallan muotoja hyödyntäen rakenteellisen väkivallan merkitystä konfliktin keskeisimpänä uhkana. Konfliktissa perinteisesti korostuneet Israelin turvallisuustarpeet, eivät myöskään olleet pääroolissa Israelin julkisessa keskustelussa PA:han liitettyihin uhkakuviiin.

7.2. Liberaalin rauhan vaikutukset konfliktissa Johan Galtungin väkivallan muotojen kautta tarkasteltuna

Teoriakappaleessa 2 esitin, että Galtungin mukaan rauhaa tulee arvioida väkivallan muotojen esiintymistä vasten. Mikäli rauhan edellytyksiä arvioidaan suhteessa väkivallan määrään konfliktissa, väitän, että liberaalin rauhan mukaisella toiminnalla, PA:n valtionrakennusohjelmalla on ollut selkeä vaikutus suoran väkivallan ja sen uhan vähenemiseen (Israelia kohtaan). Näkemykseni rakennan PA:n valtionrakennusohjelman kansainvälisten arvioiden perusteella, jossa suoran väkivallan esitetään valtionrakennusohjelman huippuvuosien 2010–2011 välillä vähentyneen selkeästi (katso luku 4.2.2.). Samalla PA:n hallussa olevilla alueilla asuvat siviilit kokevat turvallisuusreformien kautta turvallisuutensa parantuneen. PA:n valtionrakennusohjelman selkärankana olleet koko yhteiskunnan kattavat reformit ovat parantaneet inhimillisen turvallisuuden edellytyksiä, PA:n sisäisten reformien kautta parantunut oikeusjärjestys, turvallisuus ja sosiaalipalvelut, ovat osaltaan purkaneet yhteiskunnassa vaikuttavia rakenteellisen väkivallan muotoja.

Galtungin väkivallan kolmion mukaan, rauhankulttuurin vahvistaminen on erottamaton osa rauhanrakennusta. PA:n politiikan merkitys rauhankulttuurin vahvistamisessa erottamattomaksi osaksi valtionrakennusta, on ollut historiallinen. Siirtymä, joka on tapahtunut laajasta väkivaltaisesta vastarinnasta (toinen intifada) laajaan väkivallattomaan, mutta aktiiviseen vastarintaan (valtionrakennus) miehitystä vastaan, on ollut Israelin ja PA:n jaetun turvallisuuden

kautta katsottuna, rakentanut kestävän rauhan edellytyksiä. Näin ollen liberaalin rauhan vaikutukset rauhan edellytysten rakentumiseen ovat osittain olleet merkittävät.

Kuitenkin samaan aikaan, kun väkivallan määrä A-alueilla on vähentynyt, on väkivallan määrä miehityillä C-alueilla kasvanut. Kansainvälisten arvioiden mukaan lisääntynyt suora väkivalta alueilla C, on läheisessä yhteydessä poliittisesta ja kulttuurisesta väkivallasta kumpuavaan hiljaiseen hyväksyntään väkivaltaa kohtaan, jota miehityspolitiikan ja turvallisuusjoukkojen toimintaan liittyvä rankaisemattomuuden toimintakulttuuri ruokkii. Toinen tekijä, joka kertoo kulttuurisen väkivallan lisääntymisestä, on se, että kehysanalyysissä esiin nousseissa tulkinnoissa, rauhasta ja konfliktista, väkivallan rakenteita eli siirtokuntien rakentamista, miehityksen jatkamista ja status quon oikeuttamista, perusteltiin tavoilla, jotka pyrkivät esittämään vallitsevan politiikan ja oikeuttamaan konfliktia (kansainvälisen ja PA:n tulkinnan mukaan) ylläpitäviä käytäntöjä ja rakenteita, esittämällä ne luonnollisina osina Israelin kansallista politiikkaa ja kansallisen edun suojelua.

Rakenteellinen väkivalta konfliktissa, siirtokuntien muodossa ja miehityksen lisääntyvänä läsnäolona konfliktissa, on Oslost alkaneen rauhanprosessin aikana lisännyt siirtokuntien myötä juutalaisväestön määrä miehityillä alueilla vuosien 1993 – 2010 välisenä aikana 241 000:sta yli puoleen miljoonaan.³²⁴ Rakenteellisen väkivallan näkeminen ja poistaminen vaatii muutosta sosiaalisessa, kulttuurisessa ja ideologisessa tavassa ymmärtää rauhan ja väkivallan suhde. Galtungin mukaan tekijät, jotka estävät näkemästä rakenteellisen väkivallan muotoja tai ylläpitävät niitä, nojaavat viime kädessä kulttuurisen väkivallan muotoihin. Kulttuurinen väkivalta tarkoittaa niitä ideologisia rakenteita, joiden valossa rakenteellisen väkivallan käytännöt tai suora väkivalta tulevat oikeutetuksi, hyväksyttäväksi tai jopa suotavaksi järjestykseksi.³²⁵ Tätä taustaa vasten voidaan arvioida, että liberaalin rauhan vaikutukset ovat jääneet osittaisiksi konfliktissa, vaikka niiden vaikutukset ovat olleet merkittävät.

Se rauhanomainen muutos ja kehitys, jota on tapahtunut, on ollut riittämätön tuomaan osapuolten käsityksiä rauhasta ja konfliktista lähemmäksi toisiaan. Rauhanprosessissa vahvistetuista jaetuista periaatteista ja toimintatavoista huolimatta, osapuolten näkemykset konfliktin todellisuudesta ja olosuhteissa tapahtuneen muutoksen merkityksistä, ovat kaukana toisistaan. Teorialuvussa 2 esitin, että John Paul Lederachin mukaan sosiaalinen konflikti syntyy niistä *merkityksistä*, joita osapuolet

324 Btselem-järjestön raportti 2010, 15.

325 Galtung 1990, 291–292.

liittävät tapahtumiin tai toimintaan. Tämä näkökulma ilmentää sosiaalisen konstruktivismin mukaista käsitystä konflikteista.³²⁶ Esitin myös, että James M. Skellyn mukaan konfliktin transformaatioon, poliittiseen toimintaan tai tapahtumaan kiinnittyvää keskustelua on hedelmällistä tarkastella näkökulmasta, joka kysyy, millaisia merkityksiä tapahtumiin ja toimintaan liitetään. Merkitysten rooli on keskeinen, sillä tavat, joilla ilmiöstä puhutaan määrittävät siihen liitettyjä merkityksiä, jotka tulevat osaksi poliittista toimintaa.³²⁷ Tätä teoreettista keskustelua vasten tarkasteluna vuonna 2011 syntynyt diplomaattinen konflikti, ja siihen johtanut PA:n YK-jäsenyyskampanja, olivat hedelmällisiä tutkimuskohteita. Analyysissä, luvussa 6, esille nousut selkeä vastakkainasettelu konfliktin osapuolien välillä koskien osapuolten käsityksiä konfliktissa vallitsevasta todellisuudesta ja taustalla vaikuttavista syistä sekä konfliktin ratkaisemiseksi tarvittavasti toimintatavoista, erosivat toisistaan suuresti. Siinä missä PA (ja kansainväliset toimijat) tukivat PA:n kypsyyttä valtiolliseen olemassaoloon ja vaativat Israelin miehityksen purkamista ”maata rauhaa vastaan” periaatteen mukaisesti, Israelissa vastaavasti tapahtunut kehitys tuli ymmärretyksi parantuneen hallinnan kautta.

Hallinnan elementit ovat keskeinen osa liberaalin rauhan ideologian mukaista toimintaa, hallinta voi tulla kuitenkin ymmärretyksi osana konfliktinhallintaa, jolloin parempi hallittavuus sinänsä on tavoite, ei niinkään askel kohti konfliktin ratkaisun saavuttamiseksi, mikä tässä konfliktissa on ymmärretty kahden valtion mallin kautta. Tällöin parantunut hallinta tavoitteena, kuvaa Galtungin negatiivisen rauhan kaltaista ja rajattua rauhaa. Israelin julkisessa keskustelussa esiin nousseet tulkintakehykset esittivät PA:n toiminnan konfliktuaalisena, ja ehdotetut toimenpiteet PA:n pyrkimysten estämiseksi, niihin liitetyt uhat, liittyivät vahvasti konfliktinhallinnan keskusteluun, jossa status quon turvaaminen nostettiin keskeisimmäksi tavoitteeksi, ja sitä oltiin valmiita vahvistamaan myös voimatoimin. Vastaavasti parantunut hallinta PA:n valtionrakennuksen viitekehityksessä, liittyy osaksi konfliktin ratkaisemiseksi vaadittavia ja toteutettuja toimenpiteitä, ei miehityksen turvallista jatkumista.

Liberaalin rauhan vaikutukset ovat näkyneet konfliktin ratkaisupyrkimyksissä, ja lähestymistavan vaikutuksesta konfliktin olosuhteita on muokattu rauhanprosessissa syntyneiden tavoitteiden ja suunnitelmien pohjalta, joita vasten katsottuna ratkaisu on lähempänä kuin koskaan PA:n valtiollisen kypsyyden kapasiteetilla mitattuna. Liberaalin rauhan vaikutukset väkivallan muotoja tarkastellen ovat olleet osittaisia, Galtungin mukaan tämä on todennäköistä, silloin kun vain yksi

326 Lederache 1995, 41.

327 Skelly 2002, 60.

väkivallan muoto nousee keskeiseksi uhaksi. Tässä konfliktissa suoralla väkivallalla on historiallisesti ollut keskeisin rooli, mutta aineistosta nousevat uhat kiinnittyivät kuitenkin rakenteelliseen ja kulttuuriseen väkivaltaan, mikä saattaa olla osoitus siitä, että rauhanomaisen muutoksen merkitys tulevaisuudessa nousee merkittäväksi tekijäksi, ja johtaa turvallisuuden uudelleen määrittelyyn konfliktissa. Tämä jää nähtäväksi.

Mikäli rauha on sodan/suoran väkivallan poissaoloa, konfliktin olosuhteet ovat parantuneet Israelin rajattua rahaa suosivasta näkökulmasta katsottuna huomattavasti liberaalin rauhan vaikutuksesta. Samalla valtionrakennus on edesauttanut PA:n hallussa olevien alueiden kehitystä parantaen inhimillisen turvallisuuden edellytyksiä. Mikäli rauha on kaikenlaisen väkivallan poissaoloa, sosiaalisen oikeuden mukaisuuden toteutumista ja vapautena sorrosta, tilanne osapuolten välillä jää edelleen samaan pattitilanteeseen, johon Oslon prosessi päättyi.

Richmondin mukaan useissa konfliktien väkivaltaisissa eskalaatioissa on kyseessä kilpailevien rauhan käsitysten yhteentörmäyksestä, jossa yksi tai useampi paikallinen toimija ei hyväksy niitä periaatteita tai tavoitteita, joille kansainvälinen konfliktinratkaisu ja rauhanrakentamiseen tähtäävät toimet nojaavat.³²⁸ Vaikka vuonna 2011, diplomaattisesta konfliktista selvittiin ilman väkivaltaista purkausta, väitän, että konfliktin taustalla vaikutti olennaisesti rauhan käsitysten yhteentörmäys. Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa vaikuttanut, ja rauhanprosessia ohjannut, kahden rauhan idean välinen jännite, on edelleen voimissaan, vaikka siirtymää positiivisen rauhan suuntaan on käytännössä rauhapyrkimyksissä pyritty vahvistamaan. Historiallisesti katsottuna poliittisessa prosessissa ei ole onnistuttu tuottamaan sitä rauhaa, joka rauhansuunnitelmien tavoitteissa on kirjattu, vaikka olosuhteet konfliktissa ovat muuttuneet suunnitelmien suuntaan. Diplomaattinen prosessi peruseriaatteiltaan on pysynyt muuttumattomana kaksikymmentä vuotta. Kysymys, joka nousee on seuraava, onko Rauhan ja Prosessin välillä ratkaisematon jännite?

328 Richmond 2005, 186.

LÄHDELUETTELO

Kirjallisuus

Al-Haj, Majid (1995), *Education, Empowerment, and Control: a Case of the Arabs in Israel*. Albany: State University of New York Press, 1995.

Amal, Jamal (2009), *Arab Public Sphere in Israel: Media Space and Cultural Resistance*. Bloomington: Indiana University Press.

Barnett, Michael (2010): The Israeli Identity and the Peace Process: Re/creating the Un/thinkable. Teoksessa: *Identity and Foreign Policy in the Middle East*, 58–76. Toimittaneet: Sibley Telhami ja Michael Barnett. Cornell University Press. Lontoo.

Benford, Robert (1997), “An insider's Critique of the Social Movement Framing Perspective”. *Sociological Inquiry* 4, 409-430.

Brynen, Rex (2000), *A Very Political Economy: Peacebuilding and Foreign aid in West Bank and Gaza*. United States Institute of Peace, Washington D.C.

Brynen, Rex (1996): International Aid to the West Bank and Gaza: A Primer. *Journal of Palestine Studies*. Vol. 25:2, 46–53.

Bröning, Michael (2011), *Politics of Change in Palestine: State-Building and Non-Violent Resistance*. Pluto Press. Lontoo.

Bueno de Mesquita, Bruno & Alistair Smith (2012), “Domestic Explanations of International Relations”. *Annual Review of Political Science* 15, 161–81.

Burr, Vivien (2003), *Social constructionism*. London: Routledge.

Buzan, Barry – Ole, Waever – Jaap, De Wilde (1998), *Security: A New Framework for Analysis*. Lontoo: Routledge.

Caplan, Richard (2005), “Nation-building: History and evolution of the concept”. Teoksessa Koivula, Tommi & Tuomas Tammilehto (toim.), *Crisis management: A New Form of Nation-Building? Julkaisusarja 2 – tutkimusselosteita No 31*, 27–34. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu.

D'Angelo, Paul (2002), “News Framing as a Multiparadigmatic Research Program: A Response to Entman”. *Journal of Communication* 4, 870–889.

Dannreuther, Roland (2011), “Understanding The Middle East Peace Process: A historical institutionalist approach.” *European Journal of International Relations* 17, 187–208.

Daoud, Kuttab (2009), “Fayyad's Brilliant Two-Year Plan for Palestinian Statehood.” *Mielipide*. The Huffington Post, 27.8.2009. Saatavissa: http://www.huffingtonpost.com/daoud-kuttab/fayyads-brilliant-two-yea_b_270253.html

Entman, M. Robert (1993), “Framing: Towards a clarification of a fractured Paradigm.” *Journal of Communications* 4, 51–58.

- Entman, M. Robert (2004), *Projections of Power: Framing News, Public Opinion, and U.S. Foreign Policy*. Lontoo: The University of Chicago Press, Ltd.
- Fairclough, Norman (2003), *Analysing Discourse: Textual analysis for social research*. Lontoo: Routledge.
- Foucault, Michel (1982), "The Subject and Power". *Critical Inquiry* 4, 777–795.
- Galtung, Johan (1964), "An Editorial". *Journal of Peace Research* 1, 1–4.
- Galtung, Johan (1969), "Violence, Peace, and Peace research". *Journal of Peace Research* 3, 167–191.
- Galtung, Johan (1981), "Social Cosmology and the Concept of Peace." *Journal of Peace Research*, 18(2), 183-199.
- Galtung, Johan (1990), "Cultural violence". *Journal of Peace Research*, 27:3,291-305.
- Galtung, Johan (1996), *Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization*. Lontoo: SAGEpublications Ltd.
- Galtung, Johan (2006), "The Middle East: What Peace Might Look Like". *Palestine-Israel Journal of Politics, Economics & Culture* 3, 99 –103.
- Gavriely-Nuri, Dalia (2010), "The idiosyncratic language of Israeli 'peace': A Cultural Approach to Critical Discourse Analysis (CCDA)". *Discourse and Society* 5, 565–585.
- Gergen, Kenneth J. (1985), "The Social Constructionist inquiry: Context and implications". Teoksessa K.J. Gergen & K.E. Davis (toim.), *Social construction of the person*, 3–18. New York: Springer-Verlag.
- Ghanem, As'ad (2010), *Palestinian Politics after Arafat: A Failed National Movement*. Indiana University Press. Bloomington, IN, USA.
- Ghanem, As'ad, (2013), "Palestinian Nationalism: An Overview". *Israel Studies* 2:18, 11–29.
- Goffman, Erwin (1974), *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press.
- Hallward, Maia 2011, "Pursuing Peace in Israel/Palestine". *Journal of Third World Studies, Association of Third World Studies* 1, 185–202.
- Haraway, Donna (1988), "Situated Knowledges: The Science Question in feminism and the Privilege of Partial Perspective." *Feminist Studies* 3, 575–599.
- Hertog James – Douglas M. McLeod (2001), "A Multiperspectival Approach to Framing Analysis: A Field Guide, Prologue". Teoksessa: Stephen D. Reese & Oscar H. Jr. Gandy & August E Grant (toim.), *Framing Public Life; Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*, 139 –162. Lontoo: Lawrence Erlbaum associates.

Horsti, Karina (2005), *Vierauden rajat, monikulttuurisuus ja turvapaikanhalijat journalismissa*. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Hunter, Robert E. Jones, Seth G. (2006): *Building a Successful Palestinian State: Security*. RAND Corporation. Santa Monica, USA.

Huuhtanen, Heidi (2002), ”Sionismi Isrealin ulkopoliitikassa ja konflikti miehityistä alueista”. Teoksessa Juusola, Hannu & Heidi Huuhtanen (toim.), *Uskonto ja politiikka Lähi-idässä*, 45 – 68. Helsinki: Yliopistokustannus.

Inbari, Pinhas (2009), “Prime Minister Salam Fayyad’s Two-Year Path to Palestinian Statehood”. *Jerusalem Viewpoints* 11. Saatavissa:<http://jcpa.org/article/prime-minister-salam-fayyad%E2%80%99s-two-year-path-to-palestinian-statehood-2/>

Ishida, Takeshi (1969), “Beyond traditional Concepts of Peace in Different Culture”. *Journal of Peace research* 2, 133–145.

Joachim, Jutta (2003), “Framing Issues and Seizing Opportunities: The UN, NGO’s, and Women’s Rights”. *International Studies Quarterly* 2, 247–274.

Johnson-Cartee, Karen. S. (2005), *News and Narratives and News Framing: Constructing Political Reality*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Juusola, Hannu (2002), “Juutalaiset radikaaliryhmät Israelissa”. Teoksessa Juusola, Hannu & Heidi Huuhtanen (toim.), *Uskonto ja politiikka Lähi-idässä* 69–94. Helsinki: Yliopistokustannus University Press Finland Ltd.

Kahler, Miles (1992), “Multilateralism with Small and Large Numbers.” *International Organization* 3, 681–708.

Kaldor, Mary (1999), *New and Old Wars: Organized violence in a Global Era*. Cambridge University Press.

Kant, Immanuel (1922), *Ikuiseen rauhaan*. Suom. ja johdannolla varustanut, Jaakko Tuomikoski. Karisto. Hämeenlinna.

Karvonen, Erkki (2000): Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. *Tiedotustutkimus* 2, 78–84.

Keohane, Robert O. (1990), “Multilateralism: An Agenda for Research.” *International Journal* 7, 31–64.

Krasner, Stephen D. (1982), “Structural Causes and Regime Consequences: Regime as Intervening Variables.” *International Organization* 2, 185–205.

Lederache, John Paul (1995), *Preparing for Peace*. Syracuse, NY Syracuse University Press.

Liebes, Tamar – Rivka Ribak (1994), ”In Defense of Negotiated Readings: How moderates on Each Side of the Conflict Interpret Intifada News”. *Journal of Communication* 2, 108–24.

Matsuo, Masatsugo (2007), “Concept of Peace in Peace Studies: A Short Historical Sketch”. *IPSHU English Research Report Series* 20, 13-26.

- McDonald, Matt (2008), "Securitization and Construction of Security". *European Journal of International Relations* 14, 563–586.
- Norton, Anne-Lucie (2005), *The Hutchinson Dictionary of Ideas*. Abingdon: Helicon Publishing.
- Obama, Barack (2010), "We Can Say That This Time Will Be Different". Puhe YK:n yleiskokoukselle 23.9.2010. Saatavissa: <http://www.whitehouse.gov/blog/2010/09/23/president-un-general-assembly-we-can-say-time-will-be-different>
- Olesker, Ronnie (2011), "Israel's Societal Security Dilemma and the Israeli-Palestinian Peace Process". *Nationalism and Ethnic Politics* 17, 382–401. Lontoo: Routledge.
- Peri, Yoram (2010), *Intractable Conflict and the media*. Teoksessa Gabriel Sheffer ja Oren Barak (toim.), *Militarism and Israeli Society*. Bloomington: Indiana University Press. 95-117.
- Putnam, Robert D. (1988), "Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of the Two-Level-Games". *International Organization* 3:42, 427–460.
- Reese, Stephen D. (2001), "Prologue – Framing Public Life: A Bridging Model for Media Research". Teoksessa Stephen D. Reese & Oscar H. Jr. Gandy & August E Grant (toim.), *Framing Public Life; Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*, 7–33. Lontoo: Lawrence Erlbaum associates.
- Richmond, P. Oliver (2005), *The Transformation of Peace: Rethinking Peace and Conflict studies*. Hampshire: Palgrave McMillan.
- Rinehart, Milton (1989); "Towards better concepts of Peace". Working Paper, *Conflict research consortium*. 14.4.1989.
- Rinehart (1995), "Understanding the concept "Peace"; a search for common ground". *Peace and change* 3, 379–396.
- Schmidt, Vivien A. (2008), "Discursive Institutionalism: The Explanatory Power of Ideas and Discourse". *Annual Review of Political Science* 11, 303–326.
- Sela Avraham, "Difficult Dialogue: The Oslo Process in Israeli Perspective." *Macalester International* 23, 105–38.
- Sheafer Tamir & Dvir-Gvirsman Shira (2010), "The spoiler effect: Framing attitudes and expectations toward peace". *Journal of Peace Research* 47, 205–214.
- Simanovsky, Natalia (2011), "The Fayyad Plan: Implications for the State of Israel: The success of the Fayyad Plan will benefit both Palestinians and Israelis". *The Palestine-Israel Journal of Politics, Economics and culture* 12. Saatavissa: <http://www.pij.org/details.php?id=1317>
- Simmons, Bet A. (1998), "Compliance with International Agreements." *Annual Review of Political Sciences* 1, 75–93.
- Skelly, James M. (2002), "A constructivist Approach to Peace Studies". *Peace Review* 14:1, 57–60.

Strömbäck Jesper – Adam Shehata -Daniela V. Dimtrova (2008), “Framing Mohammad cartoons issue: A cross cultural comparison of Swedish and US press.” *Global media and Communication* 2, 117–138.

Tocci, Nathalie (2011), “The EU, the Middle East Quartet and (In)effective Multilateralism”. *MERCURY E-paper* No.9.

Watson, Scott D. (2011), ”Framing’ the Copenhagen School: Integrating the literature on Threat Construction”. *Millennium – Journal of International Studies*, 1–23.

Wolfsfeld, Gadi (1997), *Media and Political Conflict: News from the Middle East*. New York: Cambridge University Press.

Väliverronen Esa (1998), “Mediatekstistä tulkintaan”. Teoksessa: Anu Kantola, Inka Morning & Esa Väliverronen (toim.), *Media-analyysi: tekstistä tulkintaan* 13–39. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Zelnick, Robert (2006), *Israel's Unilateralism: Beyond Gaza*. Stanford: Hoover Institution Press.

Sanomalehdet

BBC News 29.7.2013. Uutinen. “Timeline: Middle East peace talks.” Saatavissa: <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-11103745>

The Guardian 23.1.2011. Uutinen. “Timeline: Middle East peace talks.” Saatavissa: <http://www.theguardian.com/world/2011/jan/23/timeline-middle-east-peace-talks>

The Telegraph 29.7.2013. Uutinen. ”Middle East Peace Talks: time line.” Saatavissa: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/israel/10208101/Middle-East-peace-talks-timeline.html>

Haaretz 19.7.2010. Uutinen. “IDF mulls lifting ban on Israelis entering Palestinian-controlled West Bank”. Saatavissa: <http://www.haaretz.com/print-edition/news/idf-mulls-lifting-ban-on-israelis-entering-palestinian-controlled-west-bank-1.302689>

Haaretz 17.8.2010. Uutinen. “Leftists denounce new bill on NGO funding as 'McCarthyist'”. Saatavissa: <http://www.haaretz.com/print-edition/news/leftists-denounce-new-bill-on-ngo-funding-as-mccarthyist-1.308460>

Haaretz 4.12.2010. Uutinen. “Abbas threatens to dissolve PA, let Israel take over West Bank.” Saatavissa: <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/abbas-threatens-to-dissolve-pa-let-israel-take-over-west-bank-1.328834>

Haaretz 18.2.2011. Uutinen. “Abbas rejects U.S. request to withdraw UN settlement resolution.” Saatavissa: <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/abbas-rejects-u-s-request-to-withdraw-un-settlement-resolution-1.344294>

Haaretz 24.2.2011. Mielipidekirjoitus. “Netanyahu needs to cut left-wing NGO's foreign life line”. Saatavissa: <http://www.haaretz.com/print-edition/opinion/netanyahu-needs-to-cut-left-wing-ngo-s-foreign-life-line-1.345364>

Haaretz 31.3.2011. Uutinen. "Abbas: Palestinians to ask for UN recognition if peace talks fail". Saatavissa: <http://www.haaretz.com/print-edition/news/abbas-palestinians-to-ask-for-un-recognition-if-peace-talks-fail-1.353178>

Haaretz, uutinen 10.6.2011,"Secret cables show Israel's battle plan over Palestinian UN bid". Saatavissa: <http://www.haaretz.com/print-edition/news/haaretz-exclusive-secret-cables-show-israel-s-battle-plan-over-palestinian-un-bid-1.366852>

Haaretz 7.8.2011. Uutisanalyysi. "Arab spring is not a threat to Israel". Saatavissa: <http://www.haaretz.com/print-edition/opinion/the-arab-spring-is-not-a-threat-to-israel-1.377351>

Jerusalem Post 5.1.2011. Uutinen."Left-wing NGOs mad Knesset to probe foreign funding". Saatavissa: <http://www.jpost.com/Diplomacy-and-Politics/Left-wing-NGOs-mad-Knesset-to-probe-foreign-funding>

Jerusalem Post 12.1.2011. Uutinen,"Im Tirtzu: Left-wing NGOs funded by hostile states". Saatavissa: <http://www.jpost.com/National-News/Im-Tirtzu-Left-wing-NGOs-funded-by-hostile-states>

Jerusalem Post 18.2.2011. Uutinen. "Defying the US, PA pushes for UN anti-settlement vote." Saatavissa: <http://www.jpost.com/Middle-East/Defying-the-US-PA-pushes-for-UN-anti-settlement-vote>

Jerusalem Post 25.3.2011. Uutinen. "Shalev: UNGA 'Palestine' resolution may have real impact." Saatavissa: <http://www.jpost.com/International/Shalev-UNGA-Palestine-resolution-may-have-real-impact>

Jerusalem Post 10.7.2013 . Uutinen. "MKs revive bill to block funding of left-wing NGOS". Saatavissa:<http://www.jpost.com/Diplomacy-and-Politics/MKs-revive-bill-to-block-funding-of-left-wing-NGOS-319332>

Jerusalem Post 27.7.2011. Mieliopide."We need to embrace 'zera' Yisrael". Saatavissa: <http://www.jpost.com/Opinion/Op-Ed-Contributors/We-need-to-embrace-zera-Yisrael>

Verkkosivut:

The Development Post-sivusto: Who are the top 10 foreign aid recipients? (Julkaistu 31.10.2013) Saatavissa:<http://www.development-post.com/blog-posts/who-are-the-top-10-foreign-aid-recipients/>

Geneva Initiative (Israelilaisten ja palestiinalaisten rauhanaktivistien järjestö) Previous Peace Plans and Agreements-osio. Saatavissa: <http://www.geneva-accord.org/mainmenu/previous-agreements> (Luettu 27.9.2013)

Global.finland-sivusto, Suomen Ulkoasiainministeriö. Israelin ja palestiinalaisten rauhanneuvottelut ovat umpikujassa. Saatavissa: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=70166>

Israelin Ulkoasianministeriö. Israel Ministry of Foreign Affairs, The Declaration of Establishment of State of Israel -

osio Saatavissa: <http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20establishment%20of%20state%20of%20israel.aspx> (Luettu 4.9.2013)

Knesset (1948): Israelin parlamentin verkkosivut. The parliament of Israel. The Constitution-osio. Saatavissa: http://www.knesset.gov.il/description/eng/eng_mimshal_hoka.htm (Luettu 4.9.2013)

Knesset (1992) Israelin hallituksen verkkosivut. The Government of Israel. The Basic Law: Human Dignity and Liberty,. Saatavissa: http://www.knesset.gov.il/laws/special/eng/basic3_eng.htm (Luettu 4.9.2013)

Peace Now-rauhanjärjestön verkkosivut, 17.10.2013. "The Two State Solution is Still Alive 20 Years After Oslo: Population data since Oslo". Saatavissa: <http://peacenow.org.il/eng/OsloSummary> (Luettu 24.10.2013)

Israelin tilastokeskus ICBS (2010), Statistical Abstract of Israel, Population by Population group,. Saatavissa: http://www1.cbs.gov.il/reader/shnaton/templ_shnaton_e.html?num_tab=st02_01&CYear=2010 (Luettu 4.9.2013)

Suomen YK-liitto, Rauha ja turvallisuus-osio. Saatavissa: <http://www.yk.fi/node/242> (Luettu 9.10.2013)

Kansallisten, kansainvälisten ja ylikansallisten järjestöjen tuottamat dokumentit:

The Association for Civil Rights in Israel, ACRI (a2011). Selvitys laista: The Anti-Boycott Law: Questions and Answers. Saatavissa: <http://www.acri.org.il/en/2011/07/17/the-anti-boycott-law-questions-and-answers/> (Luettu 4.9.2013)

The Association for Civil Rights in Israel, ACRI (b2011). Lakiesitys: Bill on income of public institutions receiving donations from a foreign state entity (legislative amendments) 2011. Saatavissa: <http://www.acri.org.il/en/wp-content/uploads/2011/12/AkounisKirshenbaumhybrid.pdf> (Luettu 4.9.2013)

Btselem (2010), By hook and Crook: Israeli Settlement Policy in the West Bank. Saatavissa: https://www.btselem.org/download/201007_by_hook_and_by_crook_eng.pdf

Clintonin parametrit (2000), The Clinton Peace Plan. Saatavissa: <http://www.un.org/News/dh/mideast/roadmap122002.pdf>

Dr. Riyad Mansour (1988), kirje YK:n Yleiskokoukselle ja turvallisuusneuvostolle A/43/827, Palestiinan itsenäisyysjulistus,. Saatavissa: <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/6EB54A389E2DA6C6852560DE0070E392>

Haagin yleissopimus IV (1907), Geneven sopimukset (1949) ja lisäpöytäkirjat (1977). Saatavissa: <http://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/1999/19990156#idm2179280>

Freedom House (2010), Maatiedosto: Israel. Saatavissa:
<http://www.freedomhouse.org/sites/default/files/Country%20Reports%202010%20final%20for%20website.pdf> (Luettu 4.9.2013)

Freedom House (2011), Lehdistön vapaus -vuosiraportti. Saatavissa:
<http://www.freedomhouse.org/sites/default/files/FOTP%202011%20Final%20Full%20Report.pdf>

Lähi-idän kvartetti (2003): Performance-Based Roadmap to a Permanent Two-State Solution to the Israeli-Palestinian Conflict. (suom. Tiekartta) Saatavissa:
<http://www.un.org/News/dh/mideast/roadmap122002.pdf>

Maaailmanpankki (2013), raportti, West Bank and Gaza, Area C and the Future of the Palestinian Economy. Saatavissa:
http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2014/01/23/000442464_20140123122135/Rendered/PDF/AUS29220REPLAC0EVISION0January02014.pdf

Palestiinalaishallinnon 13. hallituksen hallitusohjelma (2009): Ending the Occupation, Establishing the State. Saatavissa: <http://www.jmcc.org/documents/Fayyadplan.pdf> (Luettu 19.9.2013)

Reporters without Borders, Press Freedom Index, Vuosiraportti, 2010. Saatavissa:
http://www.rsf.org/IMG/CLASSEMENT_2011/GB/C_GENERAL_GB.pdf (Luettu 4.9.2013)

Reporters without Borders(2011), maakohtainen raportti: Israel 2011. Saatavissa:
<http://en.rsf.org/report-israel,154.html> (Luettu 4.9.2013)

Reporters without Borders, Press Freedom Index, Middle East and North Africa -vuosiraportti, 2011–2012. Saatavissa:http://en.rsf.org/IMG/CLASSEMENT_2012/MO_ANG.pdf (Luettu 4.9.2013)

Reporters without Borders, Press Freedom Index, vuosiraportti, 2013. Saatavissa:
http://fr.rsf.org/IMG/pdf/classement_2013_gb-bd.pdf (Luettu 4.9.2013)

YK:n erityisedustajan raportti YK:n yleiskokoukselle, A/56/440, (2001), Report of the Special Rapporteur of the Commission on Human Rights on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied by Israel since 1967. Saatavissa:
<http://www.un.org/documents/ga/docs/56/a56440.pdf> (Luettu 19.9.2013)

YK:n humanitääristen asioiden koordinoitumisto (2012), Factsheet: Israeli settler violence, November 2011. Saatavissa:
http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_settler_violence_FactSheet_October_2011_english.pdf

YK:n kasvatus-,tiede-ja kulttuurijärjestö UNESCO:n toimintaohjelma (2012),UNESCO's Programme of Action Culture of Peaceand Non-Violence A vision in action. Saatavissa:<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002177/217786e.pdf>

YK:n kehitysohjelma UNDP (1994), Inhimillisen kehityksen raportti. Saatavissa:
http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/255/hdr_1994_en_complete_nostats.pdf

YK:n lehdistötiedote (2011), ”United States vetoes Security Council resolution on Israeli settlements.” (Julkaistu 19.2.2011) Saatavissa:

<http://www.un.org/apps/news/story.asp/html/story.asp?NewsID=37572&Cr=palestin&Cr1=#.UrW WKtJdVog> (Luettu 19.9.2013)

YK:n Palestiina-kysymystä koskeva tietojärjestelmä UNISPAL:in raportti (2013), Closing the Gap: Palestinian State-building and Resumed Negotiations. Saatavissa: http://unispal.un.org/pdfs/AHLC-Sept2013_UNSCOrpt.pdf

YK:n pääsihteeri Boutros Boutros-Ghalin A/47/277 - S/24111, (1992), An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping. Saatavissa: http://www.unrol.org/files/A_47_277.pdf

YK:n turvallisuusneuvoston lehdistötiedote SC/7924 (2003), Security Council adopts resolution endorsing Roadmap leading towards Two-State resolution of Israeli-Palestinian conflict. Saatavissa: <http://www.un.org/News/Press/docs/2003/sc7924.doc.htm> (Luettu 19.9.2013)

YK:n yleiskokouksen päätöslauselma, A/RES/43/177 (1988), The Question of Palestine. Saatavissa: <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/146E6838D505833F852560D600471E25>

YK:n yleiskokouksen päätöslauselma A/RES/53/25 (1998): International Decade for a Culture of Peace and Non-Violence for the Children of the World, 2001-2010. Saatavissa: <http://www.un-documents.net/a53r25.htm>

Primääriaineisto

Kansainvälisten toimijoiden arviot PA:n valtionrakennusohjelmasta 2011

Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) 2011, raportti AHLC:n kokoukseen: Staff report for the meeting of the Ad Hoc Liason Committee: Macroeconomic and Fiscal Framework for The West Bank and Gaza: Seventh review of the Progress. Saatavissa: <http://www.imf.org/external/country/WBG/RR/2011/041311.pdf> (Luettu 18.9.2013)

Maaailmanpankki (2011), raportti. Economic Monitoring Report to the Ad Hoc Liaison Committee: Building the Palestinian State: Sustaining Growth, Institutions, and Service Delivery 13.4.2011. Saatavissa: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2013/03/18/000356161_20130318160847/Rendered/PDF/760190WP0GZ0AH01Box374357B00PUBLIC0.pdf (Luettu 18.9.2013)

YK:n humanitääristen asioiden koordinoitumisto (2012), Fragmented lives, Humanitarian overview 2011. Saatavissa: http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_fragmented_lives_annual_report_2012_05_29_english.pdf

YK:n Lähi-idän rauhanprosessin erityiskoordinaattori UNSCO (2011), raportti AHLC:n kokoukseen: Palestinian State-Building: A decisive Period. Saatavissa: http://www.un.org/depts/dpa/qpal/docs/2011%20Helsinki/UNs%20Report%20to%20the%20AHLC%202013_April_2011.pdf (Luettu 19.9.2013)

Sanomalehdet

Haaretz

Saatavissa: <http://www.haaretz.com/>

1. HA: asiantuntijakommentti, Israel must bear in mind that the revolutionary energy will hit it as well. Julkaistu 28.2.2011.
2. HA: uutinen, Fayaad updates U.S. on plan for Palestinian statehood 2011. Julkaistu 25.3.2011.
3. HA: uutinen, Israeli public figures to sign a document supporting Palestinian state. Julkaistu 2.04. 2011.
4. HA: uutinen, Peres to Clinton: Mideast 'storm' must bring peace and democracy. Julkaistu 5.4.2011.
5. HA: uutinen, World Bank: Palestinian economic growth stunted by 'closure regime'. Julkaistu 7.4.2011.
6. HA: uutinen, Palestinians ready for statehood now, says Fayaad. Julkaistu 11.4.2011.
7. HA: uutinen, Palestinian Authority is paving the way to statehood, UN report says. Julkaistu 12.4.2011.
8. HA: uutinen, Left and right clash at Tel Aviv rally to support Palestinian state. Julkaistu 21.4.2011.
9. HA: uutinen, Fayaad to Haaretz: Palestinians are prepared for statehood. Julkaistu 13.5. 2011.
10. HA: uutinen, A legal tsunami on the horizon. Julkaistu 16.5.2011.
11. HA: mielipide, For Palestinians , every day is Nakba Day. Julkaistu 17.5.2011.
12. HA: asiantuntijakommentti, Thinking about his legacy. Julkaistu 22.5.2011.
13. HA: uutisanalyysi, Israelis must brace for dark times. Julkaistu 3.6.2011.
14. HA: uutinen, Palestinian leadership divided over plan to seek UN recognition. Julkaistu 9.6.2011.
15. HA: pääkirjoitus, Israel's economic future is gray and threatening. Julkaistu 12.6.2011.
16. HA: kolumni, The Foreign Ministry's futile UN campaign. Julkaistu 12.6.2011.

17. HA: uutinen, Netanjahu says there's no solution to the Israeli-Palestinian conflict. Julkaistu 15.6.2011.
18. HA: uutinen, Jordan's Abdullah: Israel is not interested in peace. Julkaistu 16.6.2011.
19. HA: uutinen, New Israel ambassador to UN still sees hope for September. Julkaistu 16.6.2011.
20. HA: asiantuntijakommentti, Ignore the impossible, go for the probable. Julkaistu 8.7.2011.
21. HA: mielipide, I won't join the solidarity march. Julkaistu 10.7.2011.
22. HA: uutinen, Blair to return in search for statehood bid solution. Julkaistu 13.7.2011.
23. HA: mielipide, There will be no 1948 war. Julkaistu 2.8.2011.
24. HA: uutinen, Palestinian Authority orders forces to prevent violence after September UN vote. Julkaistu 5.8.2011.
25. HA: uutinen, Israel will use Palestinian UN bid to restore status quo. Julkaistu 15.8.2011.
26. HA: pääkirjoitus, Israeli leaders in hysterics ahead of September. Julkaistu 12.8.2011.
27. HA: mielipide, Right of return revisited. Julkaistu 25.8.2011.
28. HA: uutisanalyysi, September songs. Julkaistu 2.9.2011.
29. HA: uutinen, Report: Gov't's misguided September policy may hurt state's standing. Julkaistu 2.9.2011.
30. HA: uutinen, Abbas: Palestinian independence bid does not contradict peace process with Israel. Julkaistu 7.9.2011.
31. HA: mielipide/kirje toimitukselle, Occupational syllogism. Julkaistu 9.9.2011.
32. HA: uutinen, World Bank report warns Palestinians headed for 'acute fiscal crisis'. Julkaistu 12.9.2011.
33. HA: uutinen, Israeli intelligence urges return to the peace talks with Palestinians. Julkaistu 12.9.2011.
34. HA: uutinen, UN official: Future Palestinian state may falter without Mideast peace. Julkaistu 14.9.2011.
35. HA: uutinen, IMF, UN reports: Nascent Palestinian state may falter without Mideast peace. Julkaistu 15.9.2011.
36. HA: uutinen, Netanjahu: Negotiations only way to achieve Israeli-Palestinian peace. Julkaistu 16.9.2011.
37. HA: uutisanalyysi, Digging in, the essence of Netanjahu's foreign policy. Julkaistu 16.9.2011.

38. HA: mielipide, Taking change into our own hands. Julkaistu 16.9.2011.
39. HA: uutinen, PA official: U.S. Mideast peace offer convinced Palestinians to seek statehood at UN Julkaistu 17.9.2011.
40. HA: uutinen, IDF bracing for worst case scenario ahead of Palestinian statehood bid. Julkaistu 18.9.2011.
41. HA: uutinen, East Jerusalem settlers beef up security fearing Palestinian violence. Julkaistu 18.9.2011.
42. HA: uutinen, Israel's FM tells Canadians: Palestinians not ready for statehood. Julkaistu 21.9.2011.
43. HA: uutinen, Senior Palestinian official: UN bid is only alternative to violence. Julkaistu 21.9.2011.
44. HA: mielipide/kirje toimitukselle, A speech is not enough. Julkaistu 21.9.2011.
45. HA: mielipide/kansalaisjärjestö, Palestinian statehood is an opportunity for us Israelis. Julkaistu 21.9.2011.
46. HA: uutinen, Olmert: Netanjahu must achieve Mideast peace or face consequences. Julkaistu 22.9.2011.
47. HA: mielipide, Battle over framing. Julkaistu 22.9.2011.
48. HA: asiantuntijakommentti, The UN venue of opportunity. Julkaistu 23.9.2011.
49. HA: mielipide/kirje toimitukselle, This isn't Scandinavia. Julkaistu 23.9.2011.
50. HA: uutinen, Netanjahu at UN: Palestinians can get state only after peace with Israel. Julkaistu 23.9.11.
51. HA: uutisanalyysi, Europe must save the two-state solution. Julkaistu 24.9.2011.
52. HA: mielipide, Right of return revisited. Julkaistu 25.8.2011.
53. HA: uutinen, Lieberman warns of 'tough' reaction if UN approves Palestinian statehood. Julkaistu 25.9.2011.
54. HA: uutinen, Following statehood bid, Abbas seeks to change Oslo Accords. Julkaistu 25.9.2011.
55. HA: uutinen, China: Palestinian state should come as result of peace talks with Israel. Julkaistu 26.9.2011.
56. HA: uutinen, Sources: Quartet push for peace talks weakened by issue of Israel as a Jewish state. Julkaistu 26.9.2011.
57. HA: uutinen, US lawmaker: Palestinians must return to peace talks or suffer possible possible disinvestment. Julkaistu 26.9.2011.

58. HA: uutinen, Netanjahu: Palestinians making 'terrible' mistake' by not resuming peace talks. Julkaistu 27.9.2011.

Jerusalem Post

Saatavissa: <http://www.jpost.com/>

1. JP: pääkirjoitus, How Palestinians will use GA to advance statehood. Julkaistu 25.3.2011.
2. JP: uutinen, Shalev: UNGA 'Palestine' resolution may have real impact. Julkaistu 25.3.2011.
3. JP: uutinen, 'Quartet ´parameters´ must address our needs'. Julkaistu 28.3.2011.
4. JP: uutinen, Netanjahu slams Palestinians' new 'three no's'. Julkaistu 1.4.2011.
5. JP: uutinen, US firmly opposed to PA seeking statehood in UN'. Julkaistu 4.4.2011.
6. JP: uutisanalyysi, Diplomacy: The significance of September. Julkaistu 8.4.2011.
7. JP: uutinen, 'Annexation for declaration' idea advancing in Knesset. Julkaistu 26.4.2011.
8. JP: uutinen, PA considers 1947 UN Partition Plan if US vetoes state. Julkaistu 12.6.2011.
9. JP: uutinen, Jordan on verge of survival showdown? Julkaistu 10.7.2011.
10. JP: uutinen, Poll: 52% think intifada will follow statehood declaration. Julkaistu 14.7.2011.
11. JP: uutinen, US rejects Arab League support for PA statehood bid. Julkaistu, 15.7.2011.
12. JP: asiantuntijakommentti, The Palestinian third way. Julkaistu 16.07.2011.
13. JP: uutinen, 'Despite Hamas opposition, PA to go to UN September'. Julkaistu 17.7.2011.
14. JP: uutinen, PA should delay UN statehood bid, says PLO official. Julkaistu 20.7.2011.
15. JP: uutinen, PM would accept pre-'67 line as baseline for talks. Julkaistu 3.8.2011.
16. JP: uutinen, 'Palestinians set date for statehood showdown at the UN'. Julkaistu 13.8.2011.
17. JP: uutinen, A non-violent path should precede UN recognition. Julkaistu 17.8.2011.

18. JP: kolumni, Why unilateral statehood is Bad for Palestinians, Bad for Peace. Julkaistu 24.8.2011.
19. JP: uutinen, After September will come October. Julkaistu 26.8.2011.
20. JP: uutinen, IDF develops doctrine for accurate sniper fire. Julkaistu 26.8.2011.
21. JP: uutinen, PA set on UN bid unless Israel meets their terms. Julkaistu 27.8.2011.
22. JP: uutinen, The devastating truth about water and Palestinian statehood. Julkaistu 28.8.2011.
23. JP: uutinen, Mofaz accuses coalition of 'silencing' report on UN bid. Julkaistu 28.8.2011.
24. JP: uutinen, Livni to PM: Only diplomacy can prevent PA UN bid. Julkaistu 29.8.2011.
25. JP: uutinen, MK Plesner: Palestinian rallies may follow statehood bid. Julkaistu 30.8.2011.
26. JP: uutinen, 'Acceptance of PA's UN bid will push back talks for years'. Julkaistu 1.09.2011.
27. JP: uutinen, 'Palestinian statehood could have poor consequences'. Julkaistu 7.9.2011.
28. JP: uutinen, UN's Sherry: Only diplomacy can secure Palestinian state. Julkaistu 15.09.2011.
29. JP: uutinen, Israel Project, J Street argue against cutting PA funds. Julkaistu 15.9. 2011.
30. JP: uutinen, PA foreign minister: Abbas waiting 'credible offer'. Julkaistu 16.09.2011.
31. JP: uutinen, The Palestinian gambit and UN hypocrisy. Julkaistu 18.9.2011.
32. JP: uutinen, Police complete final riot drill before PA statehood bid. Julkaistu 19.9.2011.
33. JP: uutinen, Poll: 70% of Israelis say Israel should accept UN decision. Julkaistu 21.9.2011.
34. JP: uutinen, 'We won't renew settlement freeze lure PA to talks. Julkaistu 26.9.2011.